

- Канона юрти Аллоҳнинг ваъдаси ва Росулининг хушхабари бўлмиш Халифалик давлати билан Ғарбнинг арзимас матоси бўлмиш фуқаролик, илмонийлик давлати ўртасида (1)
- Саудия режими ички ва ташқи жиҳатдан Исломга карши курашиш учун Ғарб ортидан бормоқда
- Пайғамбар манҳажи (программаси)ни тушунишдаги мақбул қавл (1)
- Абу Суфён иби Ҳорис

Араб баҳори қўзғолонларини тўғри йўлга солиш йўлида Ғарбдан ёрдам сўрашнинг гуноҳи оғир, зарари хатарлидир

الوعي

Кенг қамровли-фикрий-сақоғий журнал
www.al-waie.org

АЗИЗ ЁЗУВЧИЛАРГА

- «Ал-Ваъй»да чиқадиган мавзуларни олдиндан изн олмасдан турб қайтга нашр килиш жоизидир. Факат «ал-Ваъй» журнали маңба сифатида кўрсатиб ўтиши лозим.
- «Ал-Ваъй» факат илгари нашр килинмаган мавзуларнинга кабул килиади. Агар илгари нашр килинган мавзу бўлса, уни ёзиб юборувчи олинган маңбани кўрсатиб ўтиши шарт.
- «Ал-Ваъй» юборилган мавзуларни тузатиш хукукини ўзида саклаб колади ва нашрга кабул килинмаган мавзуларни эгаларига қайтариб юбориши мажбуриятни олмайди.
- Мақолада келтирилган Куръон оятларининг ҳаммасини ракамини кўрсатишингизни, оят ва ҳадисларни белгилаб қўйишингизни хамда Пайғамбар ﷺ ҳадислари ровийларини кўрсатишингизни сўраймиз.

НУСХА БАХОСИ

Ливан	1000 Ливан лираси
Германия	1 евро
АҚШ	2,5 АҚШ доллари
Канада	2,5 Канада доллари
Австралия	2,5 Австралия доллари
Британия	1 фунт стерлинг
Швейцария	15 Швейцария кронаси
Дания	15 Дания кронаси
Бельгия	1 евро
Швеция	2 Швеция франки
Австрия	1 евро
Пакистон	1 АҚШ доллари
Туркия	1 АҚШ доллари
Яман	40 риёл

ХАБАР ЙЎЛЛАШ УЧУН

info@al-waie.org

Qышуду сонга:

- **Ал-Ваъй сўзи:** Араб баҳори қўзғолонларини тўғри йўлга солиш ўйлида Фарбдан ёрдам сўрашнинг гуноҳи оғир, зарари хатарлидир 3
- Канона юрти Аллоҳнинг ваъдаси ва Росулининг хушхабари бўлмиш Халифалик билан Гарбнинг арзимас матоси бўлмиш фуқаролик, илмонийлик давлати ўртасида (1).. 10
- Саудия режими ички ва ташқи жиҳатдан Исломга қарши курашиб учун Farb ортидан бормоқда..... 19
- Пайғамбар манҳажи (программаси)ни тушунишдаги мақбул қавл (1) – инсонлар сараси ғонига Ислом давлатини тиклашдаги тариқати 27
- Қуръони Каримнинг Моида сурасида келган аник ҳақ (мўминлар сифатларидан) 38
- **Оlam мусулмонлари хабарлари** 46
- **Қуръони Карим сұхбатида** 53
- **Жаннат боғлари:** 61
- **Уларнинг ҳидоятларига эргашинг:** Абу Суфён ибн Ҳорис 64
- **Вақти-вақти билан қалбларга ором беринг:** Хулафои рошидинлар боғлари... 70
- **Сўнгги сўз:** Аҳмад Мансур: Ихвоннинг халкаро ташкилотига жосуслар кириб олган ва у кекса ва манфаатпараст етакчилар билан тўлиб ётиби . 73
- Европа Америкага қарши Осиё молия уюшмаси билан битта сафда турибди 76

МАВЗУ ЙЎЛЛАШ УЧУН

subjects@al-waie.org

АРАБ БАХОРИ ҚЎЗГОЛОНЛАРИНИ ТЎҒРИ ЙЎЛГА СОЛИШ ЙЎЛИДА ҒАРБДАН ёРДАМ СЎРАШНИНГ ГУНОҲИ ОГИР, ЗАРАРИ ХАТАРЛИДИР

Ғарб халқлар, режимлар, жамоатлар ва қўзголонларни ўзидан ёрдам сўрашга мажбур қилишни пухта ўзлаштириди. У буни уларнинг умумий истагига ва табиий интилишига айлантириб қўйди. Бу билан улар ўзлари дуч келган муаммолардан қутулиш учун ундан ёрдам сўрайдиган бўлдилар. Ғарб давлатларида мустамлакачилик тариқати ривожланиб бевосита ошкора мустамлака қилишдан яширин мустамлака қилишга кўчганидан кейин у шу услугуга таянди. Чунки халқлар, режимлар ва ҳатто жамоатларга ўз нуфузини ўтказиш учун ва уларни ўзига малай қилиб боғлаб олиш учун бу унинг энг муваффақиятли услубларидандир. Масалан у пулга эҳтиёж борлигидан фойдаланиб Халқаро Банк орқали давлатларнинг ички ва ташқи сиёсатига аралашади. Қуролга эҳтиёж борлиги томонидан қайси жиҳатга ишлатиш ва қайси жиҳатга ишлатмаслигини белгилайди. Илмий тажрибага эҳтиёж борлигидан фойдаланиб, малайларни яратишга имкон топиш учун илмий ҳамда ҳарбий делегатларни тайёргарликдан ўтказади... Бунинг устига халқ ва хукмрон режимлар ўртасидаги алоқаларга аралашиб, ўз манфаати халқ манфаати билан бир бўлса халқ томонига, режим манфаати билан бир бўлса режим тарафга ўтди. Ҳар қандай ҳолатда ҳам бу ажнабий аралашув мақбул ва табиий ишга айланиб қолди. Ҳатто аксар ҳолларда бу аралашув аниқ ўлимга олиб борсада матлуб ишга айланди! Одатда Ғарбдан ёрдам сўраш пул, қурол-яроғ, озиқ-овқат, тиббий ёрдамлар, ёпинчиқ, кийим кечакларни олишда, чодир каби инсонпарварлик ёрдамларини, Қизил Хоч ва Чегара Билмас Шифокорлар каби инсонпарварлик миссияларини, ҳарбий аралашувни ва халқаро делегация (вакилларининг) топшириқларини қабул қилишда, БМТ, Араб лигаси, Исломий Ҳамкорлик ташкилоти қарорларини қабул қилишда, жамиятлар билан тифиз муомалада бўлиши ёки

кўзголонларни бошқариш учун Ғарб асос солган сиёсий иттифоқлар, келишувлар ва халқаро битимларни қабул қилишда намоён бўлади...

Ха афсуски, бу иборалар кўзголонларни бошқараётганларга ҳам мос тушади. Улар режимлар уларга қарши қўллаётган қотилликлардаги зўравонлик ва хорлаш зуғумлари остида ва бу золим ҳокимлардан халос бўлиш учун уларга керак бўлаётган маблағ ва курол аслаҳа етишмаслигидан Ғарбга қўл чўзмоқдалар... Улар Ғарбни халоскор деб ўйлаб мана бу фавқулодда ҳолатларидан қутулиш учун ундан молиявий ва ҳарбий ёрдам сўрамоқдалар ва сиёсий позицияга ва тажриба орттиришга кўмаклашишни сўрамоқдалар... Бунда улар ўйиннинг моҳир шайтонларидан ёрдам сўрашаётганини ва ўзларига дунёда малайлик ва охиратда дўзах эшикларини очишаётганини унутяптилар ёки ўзларини билмасликка оляптилар. Ўтган аср бошида рўй берган араб юртларидаги қўзголон арбоблари томонидан Усмоний давлатдан қутулиш учун Ғарбга мурожаат қилиниши мана шу сиёсатнинг меваси эди. Ўшанда натижа нима бўлди?! Усмоний давлатга зарба берилди, Халифалик парчаланди, яхлит битта давлат майда давлатчаларга турли мандат остидаги мустамлакаларга бўлинib кетди. Сўнг куфр конституциялар ўрнатилди ва сиёсий, фикрий, ҳарбий малайлар бошқарув мансабларига кўйилди, бу давлатчаларнинг куч-қудрати куфрга мулк бўлиши, ҳокимлар унинг қўриқчиси бўлиши учун гаровга кўйилди. Бу Усмоний давлатга қарши пайдо бўлган ва фавқулодда ҳолатга олиб келган араб қўзголонларининг кичкинагина меваси эди. Ўзларини бугунги қўзголонларни етакчиси деб даъво килаётганлар ўша сценарийни такрорлашни хоҳлаяптиларми?! Шундай бўлса ўша пайтда дунё етакчиси бўлган Британияга аждодлари қуллик қилган машъум даврнинг давомчилари бўлмиш Саудия, Иордания ҳокимлари ва Форс Кўрфази шайхлари каби малай ҳокимлар етиб борган жойга етиб келишар эканда. Ўшанда Британия уларга яхлит бир давлатни ваъда қилган эди. Лекин у ваъдасида турмади ва қарши чиқканларни ўлдирди. Унга малайлик қилиш ва мусулмон юртларини бўлиннишига рози бўлган ҳокимлар омон қолди. Аммо Миср, Сурия, Жазоир, Судан каби мусулмон юртларга ўз қўриқчиларини ўрнатиб қўйди. Тўғри, улар ҳокимиятда

меъросхўрлик қонунини қўлламадилар, лекин бундан ҳам жирканчлироқ йўл тутдилар. Улар аксар холларда 99 %ни ташкил қиласидиган сохта сайлов ва референдумлар ўтказиши. Ғарб буларнинг барчасидан хабардор бўлсада, бу ҳокимлар уларга малай бўлганликлари учун индамас эди.

Бугунги қўзғолонлар аввалги қўзғолонларнинг акси десак бўлади. Чунки аввалги қўзғолонлар Усмонийлар бош бўлган Исломий Давлатга зарба бериш учун бўлган бўлса, бугунги қўзғолонлар тамомила бунинг аксиидир: Бу қўзғолонлар пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифаликни хоҳлаяпти. Аввалги қўзғолонларга Ғарбга малай ва унинг сақофати билан суғорилган кишилар етакчилик қилган бўлса, бугунги қўзғолонларга ўзгартириш тушунчаларини ўзларининг соғдиний таълимотларидан оладиган ҳақиқий мўминлар етакчилик қилишлари керак. Ғарбдан ёрдам сўраш мусулмон юртларининг бўлиниши, коғир ҳокимлар ҳокимият тепасига келиши ва бойликларни талон-тарож қилинишига олиб келди. Шунинг учун бугунги қўзғолонлар ҳар қандай Ғарб васийлигидан халос бўлиши, Аллоҳга бўлган мустаҳкам имон, чиройли таваккул ва ўша зотдангина ёрдам сўраш асосида бўлмоғи керак. Бошқача айтганда аввалги қўзғолонлар Умматга мустамлака ва хорликни қолдирган адашган ва адаштирувчи Ғарб тушунчаларига асосланган эди. Бугунги қўзғолонларга етакчилик қилаётганлар яна ўша Ғарб тушунчаларига таянишадиган бўлсалар шубҳасиз ўзларидан олдингилар етиб борган тарқоқ давлатчаларга эришадилар. Уларнинг бир-бирига қарши тоифачилик асосида барпо бўладиган жирканч давлатчаларни хоҳлашаётганининг белгилари кўриниб қолди. Яъни, парчаланган бу маъмурий бирликлар машъум Сайкс-Пико шартномаси пайдо қилган маъмурий бирликлардан ҳам малъунроқ бўлади.

Шунинг учун мусулмонлар бугунги қўзғолонларни юлиб олиб уни яна Ғарб қўлига топширишга харакат қилаётганларга нисбатан ёрқин позицияларини белгилаб олишлари, Ғарбдан ёрдам сўраётганлардан алоқани узишлари ва бундай ёрдам сўрашни мусулмонлар зиёни ва Ғарб фойдасига ёрдам сўраш деб тушунишлари керак. Бундан ташқари Ғарбнинг динни давлатдан ажратишдек асосий тушунчасини қабул қиласликлари, уни Ғарбнинг фикрий ва сиёсий тушунчаларидағи ва манфаат номли ўлчовидаги асоси деб

тушунишлари керак. Ғарбнинг илмонийликка асосланган ҳаёт ҳақидаги фикрларини, фуқаролик давлати лойиҳаларини қабул қилмасликлари керак. Мусулмонлар эътиборини барча нарсадан хабардор ва билувчи Аллоҳнинг хоҳишига қаратмоқлари керак. Чунки бу Уммат Исломий Уммат бўлиб, унга Ғарб шу нуқтаи-назардан қарайди ва унга макр ва хийла қилади. Шунинг учун бугунги қўзғолонларни исломий қўзғолон дейишдан кўрқиб, шошилиб ва чалғитиб уни Араб баҳори деб номлади. Чунки Ғарб ўз манфаати борасида ҳушёр, унинг мусулмон юртларида рўй берадиган ўзгаришларни пистирмада пойлаб турадиган жосуслари бор, улар тарих қаёққа қараб ҳаракатланаётганини кузатиб туради. Ғарб ўз ҳазоратининг мақсадлари зое кетиб, айб-нуқсони фош бўлиб, жиноятлари очилиб, бузуклик ва зараги бошқалардан олдин ўз аҳлига аён бўлиб қолгандан кейин заволга юз тутаётганини ва буларнинг барчаси исломий ҳазорат фойдасига бўлаётганини тушунди. Чунки ўтган асрда социалистик мабда қулаганидан кейин оламда Ислом ва капитализмдан бошқа мабда қолмаган эди. Бу нарса Ғарбни ҳушёр бўлишга унади. Чунки капитализмнинг ҳар бир инқизозидан сўнг оламнинг Исломга бўлган эҳтиёжи сезилаётган эди, Ғарбнинг ичкарисида Ислом таълимотларидан ечимларни излаш ҳақида овозлар кўтарилиб қолган эди. Охирги пайтларда Америкада содир бўлган молиявий инқизоз бунга ёрқин далиллар. Чунки «Уолл-Стритдан юз ўгириш керак» дейдиганлар пайдо бўлди ва банк соҳасида исломий таълимотдан фойдаланишни талаб қилаётган тадқиқотлар пайдо бўлди. Ҳатто «Эн Кулл» исмли швециялик тадқиқотчи олима Швецияда аёллар хуқуқларига оид янги қонунлар ишлаб чиқишида Исломга мурожаат қилишга чакириди.

Ғарбликларнинг ўз мабдасига бўлган ишончи жар ёқасига келиб қолди. Бунга муқобил ўлароқ мусулмонлар ўз динларини Роббилари томонидан эканини ва унинг ортидан ҳам, олдидан бирор ботил-ноҳақлик кела олмаслигини ва шариат олимлари уни яхши фаҳмласалар нафакат мусулмонларнинг, балки барча инсониятнинг муаммосини еча олишини билишлари керак. Бу эса мусулмонлар ўз динларига тааллуқли сақофатни ўрганишлари ва аввалги қўзғолонларда яъни ўз динларига бўлган ишонч йўқолган пайтда уларда пайдо бўлган нарсани такоррламасликлари керак. Ўшанда хусусан уларнинг

уламолари Исломни заиф тушунишди, Фарбга мағлуб бўлишди, натижада Исломни Фарб ўргатгандек тушунишди. Бу эса Фарб фикрлари билан ифлосланган исломий фикрларни пайдо қилди. Аллоҳ ҳаққи бундай уламолар ҳозир ҳам мавжуд бўлиб, улар олий даргоҳларда Аллоҳ ҳидоятидан бошқасига эргашмоқдалар ва Ҳузайфанинг ҳадисида келганидек Росул ﷺнинг Суннатидан бошқасига юзланмоқдалар. Аллоҳга ҳамдлар бўлсинки уларнинг ишлари мусулмонларга фош бўлди. Улар мусулмонларнинг динларига бўлган ишончлари заифлашиб кетишига сабаб бўлишмоқда.

Бу ерда яна бир ишора қилинадиган нарса шуки, мусулмонлардан бўладими ёки душманлариданми фарқсиз бирор киши қўзғолонлар сўнди, чала туғилди шунинг учун муваффақиятсизликка юз тутди, деб гумон қилиши мумкин эмас. Чунки бу қўзғолонлар ўткинчи эмас, балки улар Уммат ҳаракати, мабдай ўзгартириш ҳаракати бўлиб, Фарб ундан омон қола олмайди. Бу қўзғолонлар яқинда муваффақиятга эришишини ўйлаб уларга қарши курашади. Лекин Фарб билиб қўйсинки бу тарих ҳаракати, у ўз ғояси сари олға юрмоқда. Чунки Росул ﷺ Умматга уни бўлиши ҳақида, бутун оламни ўз ичига оладиган Халифалик бўлиши ҳақида ваъда берган. Бундан ташқари қўзғолоннинг алангаланишига туртки бўлаётган сабаблар кундан-кунга ортиб, тўлиб тошиб бормоқда. Айни пайтда мусулмон ҳокимларнинг шармандалиги ва Умматга қарши фитналари фош бўлмоқда.

Қолаверса исломий хукмларни ҳаётга қайтиши ва рошид Халифаликка бўлган истак мусулмонларда бирор кун ҳам сўнгани йўқ. Чунки рошид халифалар тарихи мусулмонлар қалбидан ёруғ ва нурафшон ҳолда жой олган. Улар Халифаликка бўлган даъватни эшитган чоғда чин дилдан уни қабул қилишади. Фарб унинг суратини қанчалар булғамасин қалблардан уни тортиб ололмайди. Чунки рошид Халифаликка бўлган мұхаббатлари уларнинг динидан келиб чиқади. Росул ﷺ мусулмонларни рошид халифалар йўлини маҳкам тутишларига чакирдики, мусулмонлар нажот берувчи нарсага эргашишлари учун рошид халифалар сийрати уларга йўл бўлажак: Росул ﷺ айтадилар:

«أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدٌ حَبْشَيٌّ مَنْ يَعْشُ مِنْكُمْ يَرَى إِخْتِلَافًا كَثِيرًا.
إِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا ضَلَالٌ لَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ عَلَيْهِ بِسْتَنِي وَسْتَةُ الْحُلَفَاءِ
الرَّأْشِدِينَ الْمَهْدِيَّينَ عَضُوا عَلَيْهَا بِالْتَّوَاجِذِ»

«Мен сизларни Аллоҳдан қўрқишига ва гарчи ҳабаш қул (раҳбар) бўлсада тинглаб итоат қилишга васият қиласман. Сизлардан яшаганлар кўп ихтилофларни қўради. Сизлар бидъатдан сақланинг, чунки у залолатдир. Ким ўша кунга етса менинг ва хидоятга эргашган рошид халифаларнинг суннатини ушласин ва уни озиқ тишларингиз билан тишлиланг». Термизий ривояти.

Ҳа, рошид Халифалик Умматда ўз ўрнига эга. Ғарб уни булғашга ҳаракат қилар экан Умматдан ўзини узоклаштиради ва Умматнинг унга бўлган лаънатини оширади. Чунки мусулмонлар юртида унинг гапини қабул қиласиган душманлар сафида турган бир гурух илмонийлардан бошқа ҳеч ким йўқ. Улар билан яна фойда кетидан қувган малайлар ҳам бор. Уларнинг барчаси Уммат ичидан деярли салмоққа эга эмас. Улар қанчалар шовқин-сурон қилмасин, шов-шув тарқатмасин ва қанчалар ногора чалмасин, улар лойқа сув, тўзон ва сароб кабидирлар.

Аллоҳ Таоло пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни фарзларнинг тожи қилиб қўйди. Чунки у билан дин барпо бўлади, Аллоҳ у орқали Умматни хурматини ва мусаффолигини сақлайди, кофирлар Уммат устидан ҳукмрон бўлиб олишини олдини олади, кофирларнинг куфри ва мунофиқларнинг уйдирмаларига тўсиқ қўяди. Лекин шуни унутмаслик керакки, бу фарз мустаҳкам шаръий амалиёт билан рўёбга чиқади. Биринчи қилинадиган иш Ғарбдан ёрдам сўрашни тўхтатиш ва унинг мусулмонларга ва Исломий Давлатга бўлган таъсирини кесиш керак. Мусулмонлар билиб қўйисинки Ғарб бугун қўзғолонларга аралашиб, Халифалик барпо бўлишига қарши бор кучи ва нуфузи билан ҳаракат қилаётган экан, бундан ташқари мана шу ишга ҳокимлардан иборат малайлари, илмонийлар ва бузук сиёсий элитадан иборат лайчаларини мажбурлаётган экан, у муваффақиятсизликка учраб, Халифалик барпо бўлгандан кейин ҳам аралашади. Шунинг учун Халифалик давлатининг энг муҳим вожиб

вазифаси унинг аралашувини мутлақо кесиб ташламоқликдир. Фарб ва унинг етакчилари Исломга душмандир, улар мусулмонлардан ўч олиш учун кучини аямайдилар. Биз Гарбнинг ўз муфаккир ва санъаткорларига Исломни танқид қилишлари учун қай даражада рухсат бериб қўйгани, (Исройл)ни Фаластиинни босиб олиш ва мусулмонларга душманчилик қилишида қанчалар қўллаб-қувватлаганини, Афғонистон ва Ироқда қанчалар хунук жиноятлар қилганини, яхудларнинг мусулмонларга қилган душманчилигидан ҳам бир қанча зиёдасини қилганини яхши биламиз. Бугун эса Сурияда инсоният уядиган фитнани, яъни мусулмонлар ўртасида мазҳабпарамастлик урушини келтириб чикарганини кўриб турибмиз...

Фарб ёмонликда тенги йўқ ёмондир, мусулмон юртларига аралashiши хатарлидир, ундан ёрдам сўраш Исломда катта жиноятдир. Чунки унинг мусулмонлар ишига аралashiшининг асосий сабаби Халифалик ва Ислом билан хукм юритишни тўхтатишдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهُمْ وَيَأْتُى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَفَرُوْنَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَهِّرُهُ عَلَى الْأَدِيْنِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини (яъни, Исломни) оғизлари (яъни, беҳуда гаплари) билан ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, гарчи (кофирилар) хоҳламасалар-да, фақат Ўз нурини тўла (яъни, ҳар тарафга) ёйишни истайди. У (Аллоҳ) Ўз пайгамбарини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушриклар хоҳламасалар-да – барча динларга голиб қилиши учун юборган зотдир

[Тавба 32-33] □

**КАНОНА ЙОРТИ АЛЛОҲНИНГ ВАЪДАСИ ВА РОСУЛИНИНГ
ХУШХАБАРИ БЎЛМИШ ХАЛИФАЛИК БИЛАН ФАРБНИНГ
АРЗИМАС МАТОСИ БЎЛМИШ ФУҚАРОЛИК, ИЛМОНИЙЛИК
ДАВЛАТИ ЎРТАСИДА (1)**

Шариф Зойид

Муқаддима

25 январдан бошланиб, бугунги кунгача давом этаётган кўзғолонларда Миср Канонаси бошдан кечираётган ҳодисалар уммонида Халифалик мафкураси жонланди. Халифалик мусулмонлар у билан ҳукм юритиши вожиб бўлган сиёсий низом деган эътиборда жонланди. Халифалик давлати лойиҳаси бошқа кўзғолонларда бўлганидек Мисрда ҳам кўзга ташланди. У Умматнинг дини ва мабдасидан балқиб чиқкан лойиҳа бўлиб, 13 асрдан кўпроқ тарихга эга. Бу лойиҳа Умматнинг ҳақиқий тимсоли, рағбат ва истакларининг ифодасидир. Лекин афсуски Мисрда Хизб ут-Тахрир етакчилигидаги озчиликдан бошқа сиёсий партиялар, фаол ҳаракатлар ва шахсиялар унга чақирмаяпти ва уни қабул қилмаяпти. Бошқа ҳаракат ва партиялар, шу жумладан исломий ҳаракатлар «фуқаролик давлати» номли нарсага чақириб, уни қабул қилияпти. Уларнинг издошлари бу истилоҳни ишлатишдан чарчашмаяпти ва қасддан ундан кўзланган мақсадни ёритишмаяпти. Ваҳоланки фуқаролик давлатининг воқедаги ҳақиқати илмонийлик давлати умрини узайтириш бўлиб, Гарб уни юртларимизда Усмоний Халифалик давлати ўрнига пайдо қилган эди. У Гарбдаги динни ҳаётдан ва давлатдан ажратишига чақираётган сиёсий низомга тақлид қилиш ва ундан нусха кўчиришдир. У Уммат дини ва мабдасига ёт нарса бўлиб, бир қанча асрлардан бери унинг душманидир. У Уммат замиридаги нарсанинг ифодаси эмас, балки унинг душманлари ва рақибларидағи фикрий ва тарихий ўзгаришнинг ифодасидир.

Мисрдаги аксар «Муфаккир» ва сиёсатчилар Уммат фарзандларини чалғитиш учун Халифалик мафкурасига зарба беришга ҳаракат қилишди. Миср президентлигига собиқ номзод Ҳишом Бастусий Халифалик ҳақида шундай деган эди: «Исломий Халифалик ҳақида гапириш мавжуд маҳаллий ва халқаро воқени тушунмасликни англатади. У ватанимизга катта хатар ва (Исройл) манфаатига хизмат қиласди! Сўзида давом этиб яна шундай дейди: «Бу лойиҳа юз йилда ҳам амалга ошмайди. Чунки бу Туркия Усмоний давлатни қайтариш ҳақида фикрлаши ва Британия императорликни қайтариш ҳақида фикрлаши каби вақти ўтиб кетган нарсани қайтаришга уринишдир. Бу гап жорий асрга тўғри келмайди ва уни ўртага ташлаш номақбулдир». Президентликка

собиқ номзод Ахмад Шафиқ ҳам Исломий Халифалик низомини татбиқ қилишни инкор қилишни айтар экан, шундай деган эди: «Уни Миср халки қабул қилмайди», «Биз Халифалик замонида яшамаяпмиз». Исломий ҳаракатлар ишлари бўйича тадқиқотчи доктор Камол Ҳабиб таъбири бўйича президентликка номзодлиги олиб ташланган «Салоҳ Абу Исмоил» ўз нутқида хаёлий Исломий Халифалик ҳақида гапириб, ёшларнинг туйғуларига таъсир қилган. «Абу Исмоил»нинг кўзга кўринишига сабаб унинг шу каби хом хаёллари бўлди, лекин у ўзи даъво қилаётгандек шахс эмас.

Иттифоқ сайти 2013 йил 14 майда ёзувчи Босил Таржимоннинг «Исломчилар ва олтинчи халифалик... Қайси халифани хоҳлашяпти» номли мақоласини чоп этди. Унда келишича: «Араб давлатлари воқесидаги сиёсий, сақофий ва ижтимоий муаммоларга эътибор қаратсанг араб кўчаларидан тамомила йўқ бўлиб кетган ва гўё воқедаги муаммоларнинг барчасига сехрли ечим деб кўп гапирилаётган мавзууни топасан. У ҳам бўлса янги Исломий Халифалик давлати мавзусидир».

Мисрнинг собиқ бош вазири доктор Бабловий 2014 йил 6 феврал пайшанба куни Саудиянинг Уккоз журналига интервью берип ичидаги гапларни айтди ва бу гапи билан Халифалик лойиҳасидан қўрқаётгандар гуруҳига қўшилди. У айтдики: «Экстремизм нафакат диний позиция, балки у сиёсий программага эга. Бу программага кўра бу ерда вужудга келтириш мумкин бўлган янги жамият мавжуд». У яна давом этиб шундай дейди: «Бу программада Исломий Халифаликка қайтиш тушунчаси ва Миср, Саудия, Сурия номли давлатлар эмас, Халифалик давлати бўлиши керак деган тушунча мавжуд». Бу баёнотлар Буш, Блэр, Путин, Рамсфелд ва бошқалар каби ушбу лойиҳадан ва унинг оламшумул таъсиридан қўрқаётгандарнинг баёнотидан заррача фарқ қилмайди. Уларнинг сафига Россия ташқи ишлар вазири Сергей Лавров ҳам қўшилди. У 2013 йил 27 сентябр жума куни БМТ пленумида Суриядаги аҳвол ҳақида гапирав экан шундай деди: «Суриядаги энг кучли қуролли гуруҳлар дунёning барча жойларидан келаётган экстремистларни ўз сафига биритираётган жиҳодий гуруҳлардир. Бу гуруҳлар рўёбга чиқаришга ҳаракат қилаётган мақсад мутаассибларка асосланган бўлиб унинг демократияга алоқаси йўқ. Улар илмений давлатларни вайрон қилишни ва Исломий давлатни барпо қилишни мақсад қилишган».

Бабловий ўзининг «Халифалик давлатида Миср, Саудия ва Сурия номли давлатлар бўлмайди» деган гапи билан одамларни Халифалик жарчиларига қарши қилиб қўяман деб ўйлайди. Лекин

у асло бундай қила олмайди, унинг гумони амалга ошмайди ва ўқи нишонга тегмайди. Чунки (Сайкс-Пико) чегараларининг мусулмонларда қадр-қиймати йўқ, чунки у мусулмонларнинг динига ёт. Бу дин уларга яхлит битта давлат бўлишини ва икки халифага байъат қилинса иккинчисини ўлдиришни буюради. Уммат бу чегараларни юрагидан олиб ташлаган. Уммат бу чегаралар воқеда йўқолиб, Исломий Халифалик давлати қайтиб келадиган кунга интилмоқда.

Халифалик одамларнинг гапига айланиб бўлди. У уфқда ҳилпираётган ва Исломий Умматга янги шон-шарафдан хабар берётган нусрат хушхабаридир. Бу Уммат одамларни бу давлатдан уни «диний», «илохий», «диктаторлик» давлати деб ва бошқа ифлос адаштирувчи сифатлар билан кўрқитаётган илмонийларнинг ҳаракатига эътибор бермай Халифалик лойиҳасини рўёбга чиқарадиганларни қидиряпти ва уларни топса етакчиликни унга топширади.

Америка ва унинг Мисрда қўлга киритган бойликлари

Дунёдаги энг ёвуз Америка империяси Мисрга кирол Форук ҳокимиюти ағдарилиб, ўрнига хур офицерлар келгандан бери у ердаги бошқарув низоми ва ҳарбий муассасалар устидан узоқ вақт хукмронлик қилди ва Кэмп-Дэвид иттифоқидан кейин бу хукмронликни марказлаштирди. Чунки бу иттифоқ армия ва унинг етакчиларини маблағ, қурол-аслаҳа билан таъминлади ва машқдан ўтказди. Америка мана шулар натижаси ўлароқ Мисрдаги ишлар тизгинини қўлга олдим деб ўйлади. Чунки у шундан сўнг Мисрда ишларни хотиржам тасарруф қила бошлади, барча ишлар унинг хукмронлиги остида ва барча калитлар унинг қўлида эди. Ҳусусан юртдаги сиёсий элита Американинг ёпиқ доирасидан чиқа олмас эди. Аксар сиёsatчи, матбуот вакиллари, ишбилармонлар ва нуфузли кишиларни Америка билан ва Мисрда хаётнинг барча соҳаларида таъсирга эга бўлган унинг жосуслик идоралари билан бўлган шубҳали алоқалар ҳамда манфаатлар боғлаб турарди. Бу инкор қилиб бўлмас ёрқин ҳақиқат эди.

Лекин қўзғолон Америка учун фожиа бўлди ва уни минтақадаги биринчи рақамли малайи ва даллолидан воз кечишга мажбур қилди. Натижада бошқарувни конституцион суд раисига эмас, ҳарбий кенгашга ўтказди. Америка ўз манфаатини ҳарбий кенгаш воситасида сақлаб қоламан деб шундай қилди. Лекин ишлар ҳарбий кенгаш билан ҳам барқарорлашмади. Ҳафта сайин бўлаётган намойишлар ҳарбий бошқарувни қўлламади. Натижада армия полиция иштирок этаётган бўлсада одамлар билан

тўқнашувда оғир аҳволга тушиб қолди ва шарманда бўлди. Шунда уни марказдан четга олиб туриш керак бўлиб қолди. Сўнг Америка шариатни қабул қилмаслик, илмоний ва фукаролик давлатини қолдириш ва Кэмп-Дэвид шартномасига амал қилиш шарти билан Ихонул Муслиминнинг ҳокимиятга чиқишига рози бўлди. Энди қачонки президентликка Мурсийни кўрсатган ихончиларни унинг манфаатларини сақлаб қолишга ярамасликларини кўргач, Мурсийдан юз ўгириб, ундан воз кечди. Сўнг Мурсийга қарши чиққанларга ёрдам берди ва бу муҳолифатчилар уни ҳокимиятдан четлаштириди. Лекин бу сафар Америка Муборакни олиб ташлашда қилганидек ҳарбий кенгашни бевосита бошқарувга олиб келмади. Балки ҳарбий кенгашни фукаролик бошқарувидан иборат енгил парда ортига яшириди ва конституцион суд раисини мувакқат раис қилиб қўйди, лекин у амалда бошқарувга эга эмас эди.

Ўзини қўзғолон вакили деб айтиётганларнинг аксарияти Сисий бошчилигидаги ҳарбий идорани юрт ишларини бошқаришга рози бўлишлари ажабланарли бўлди. Чунки улар 25 январдаги қўзғолонларида бу идоранинг ҳокимият ва сиёsat ишларига ҳукмронлик қилишларига қарши чиқишган ва оғизларини тўлдириб бу идорани ҳокимиятдан узоклаштиришни талаб қилишган эди.

Ха, Америка ихончилар ва Мурсий ҳокимиятини қўллаб-кувватламасликка қарор қилди. Чунки улар Америка Мисрда ўз манфаатини сақлаб қолиши учун муҳтож бўлган баркарорликни пайдо қилиша олмади. Бу нобаркарорлик кўп ишлар туфайли қўриниб қолди, қўйида уларни айтиб ўтамиш:

1 – Мурсий ҳокимияти даврида майдонга 13 миллион одам чиқди, яъни ҳар ойда ўртacha 1 миллион одам чиқди.

2 – Мурсий ўзига қарши чиққанларни ўчира олмади. У билан «Жабҳатул Инқоз» вакили бўлган муҳолифат ўртасидаги кураш аланга олди.

3 – Ҳукумат муаммоларнинг бирортасини равshan еча олмаганига ва очиқ сиёсий заифлигига қарамай Ҳишом Қандилни бош вазир бўлишига қаттиқ туриб олди. Мурсий бунинг ўрнига уларнинг прагматик (манфаатни асос қилиш) ҳисоб-китобларига қараб муҳолифат майдонига тўпни ташлаши ва уларга бош вазирликни таклиф қилиши, сўнг барча муваффақиятсизликларни уларнинг бўйнига қўйиши керак эди... Лекин у бундай қилмади.

4 – Бу ерда муҳолифат Мурсийни айблайтганидек давлат идораларидаги мансабларга интилиш бор эди. Бу давлатдаги айрим идоралар ва губернаторларни тайин қилишда кўриниб

қолди. Ихвончиларнинг калтабинлиги мана шунда эди. Чунки улар қиймати йўқ мансабларда қолиб, армия, полиция ва суд каби асосий бошқарув секторини, Мурсийни олиб ташлашда катта таъсирга эга бўлган аввалги давлат ҳукмронлигини ташлаб қўйишиди.

5 – Мурсий ва унинг жамоаси армия ва полиция етакчиларини касб қила олмади. Чунки армия Жамол Абдунносир давридан бери Ихвонга душман эди, полиция эса Ихвонни азоблайдиган идора бўлган. Мурсий ҳокимиятга келгач полиция идорасидагилар «Бизга тўрт йил татил беринглар» дейишиди. Улар бунда Мурсий ҳукмронлиги даврига ишора қилишди. Улар Мурсийга кўп хийлалар қилишди, иттифоқ (федерал) саройига бўлган ҳужумни тўхтатмасликлари шулар жумласидандир.

6 – Армия Мурсийнинг буйруғи билан Синайдаги жиҳодий гурӯҳларга қарши «Бургут» операциясини ўтказди. Бу операция Мурсийнинг Америка юклаган (Исройл) хавфсизлигини сақлаш мажбуриятига биноан ўтказилган эди.

7 – Мурсий Муборак каби матбуотга қаттиқ таъсир ўтказиб, уни ўз қуролига айлантира олмади. Таъсир кучига эга бўлмаган айrim ахборот воситаларигина унинг тарафида турди. Матбуот одамларни Мурсийга қарши хусусан ихвончиларга қарши ва умуман исломий оқимга қарши сафарбар эта олди, президент ва унинг қарорларини тентакликда айблай бошлади. Матбуотнинг бундай ғаламислиги одамларда улкан шаклда норозиликни пайдо қилди ва сукут сақлаб бўлмайдиган бекарорлик вужудга келди.

8 – Мурсий ва унинг ҳукумати томонидан чалкаш қарорлар чиқарилди, эрталаб бир қарор чиқарса, кечга бориб уни бекор қилди. Масалан айrim товарларни қўлламаслик ва нархларни ошириш қарорлари шулар жумласидандир. Бир қарор чиқарилардида, сўнг одамларни қўзғатмаслик мақсадида уни музлатиб қўйиларди. Шунинг учун унинг қарорларини мустаҳкамлайдиган дастурни эълон қилишдан чекиниш, бош прокурор Абдулмажидни Мисрнинг Ватикандаги элчиси қилиб тайинлаши сўнг уни бекор қилиши, бош прокурор масаласида муваффақиятсизликка учраши шулар жумласидандир.

9 – Таъсис кенгашининг дастури йўклиги туфайли суд қарорини кутмасдан конституцион судни конституцияни татбиқ қилишдан чеклаб қўйилди. Бу давлатнинг ҳайбатини туширадиган ва давлатнинг энг муҳим ташкилотларида бекарорликка сабаб бўладиган ишдир.

Америка ўз манфаатларини сақлаб қолиш учун яна бир марта Миср армиясига мурожаат қилди. Чунки у ихвончилар пайдо қила олмаган барқарорликни хоҳлар эди ва бу барқарорликни пайдо қилишда армия ҳамда Сисий кучига умид боғлади. Лекин Америка ҳозиргача бу барқарорликни ўрната олмади. Чунки турли муҳофазаларда ҳарбий инқилобга қарши намойишлар бўляпти. Миср армияси яхудлар ёрдамида жиҳодчиларга қарши Синайга даҳшатли уруш очган бўлсада у ерда ишлар ўта ёмон, ахборот ва унинг шов-шуви эса ҳамон жим. Иқтисодий вазият ҳам қалқиб турибди ва кундан-кунга ёмонлашиб бормоқда. Халқаро катта ширкатлар ва корхоналар Мисрда фаолиятини тўхтатган, катта сондаги ишчи ва хизматкорлар ишдан бўшатилган.

Бундай вазиятда Америка учун Мисрда кўп манфаат йўқ. Чунки у илмоний ва фуқаролик конституциясига мувофиқ демократик сайлов орқали сайланган президентман деб ўзини кўрсатиш учун ҳарбий либосини ечган Сисийдан бошқа кучли кишини топа олмади. Бу эса Америка манфаати учун ишламайди. Мисрда ва минтақада вазият барқарор эмас. Шунинг учун Мисрдаги Умматнинг холис фарзандлари Америка лойиҳасига бор кучи билан қаршилик қилишлари, Уммат ва армия ёрдамида унинг асосларига зарба беришлари керак. Уммат Халифалик лойиҳаси ҳақида етарли онгни пайдо қилиш учун улкан кучга муҳтож. У бундай кучга ғояси тиник ва шу ғояга олиб борадиган тариқати равон мабдай ҳизбсиз эга бўла олмайди. Армия эса куч ва қувват манбай, уни касб қилиш учун фаол ҳаракат қилиш лозим. Шунда у буюк Халифалик лойиҳасини кўлга киритади ва Америка нуфузини Мисрдан бира тўла йўқотиш учун ҳаракат қилиб, унга ҳал қилувчи зарбани беради.

Президентлар алмашаверади, Миср эса Америка ҳукмронлиги остида колаверади

Сисий бошчилигидаги Миср ҳокимлари ўзларининг инқилобий ҳаракатларини Farb таъсиридан хусусан Америка таъсиридан узоқ холис ватанпарварлик ҳаракати деб кўрсатишга уринишиди. Улар юртни Америкага гаров қилиб берган ихвончилар ҳокимииятига чек кўйдик деб даъво қилишди. Сўнг ўзларини Американинг юртдаги нуфузига қарши курашаётган қилиб кўрсатишиди. Лекин улар бу кулгили ривоятларини узоқ давом эттириша олмади. Чунки Америка бу инқилобий ҳаракатларга нафақат рози бўлди, балки уларни ўтган ойлар мобайнида тартибга сола бошлади. Сўнг ҳеч қанча вақт ўтмай яхуд вужуди билан муҳим хавфсизлик координациясини туздики, бу Миср армиясига Синайга киришга

рухсат берди. Мана масалан ўша пайтдаги ўтиш даври ҳукумати бошлиғи ўринбосари бўлиб турган Барадей ва айрим ҳарбий етакчиларнинг яхуд вужудига қилган ташрифи. Бу ташрифни (Исройл) радиоси ҳам эълон қилган эди. Лекин ўша пайтдаги ҳукумат бошлиғининг сиёсий маслаҳатчиси бўлган Мустафо Ҳижозий бундай ташриф бўлмаганини айтган бўлса, Барадей уни инкор қилмаган эди. Ҳижозий ҳам қатъий инкор шаклида эмас, бу ташриф бўлганини тасаввур қила олмаслиги ҳақида гапирав экан шундай деган эди: «Матбуот сахифаларида чоп этилган нарсани бўлишини тасаввур қила олмайман». Ўша пайтда бундай ташриф бўлганлигидан ажабланмасак ҳам бўлади. Чунки Барадейдан бундай ташрифни кутса бўладиган шахс. Бундан ташқари бу ташриф ҳақида 2013 йил 15 июл чоршанба куни эълон қилинди, ундан бир кун ўтиб 16 июл пайшанба куни (Исройл) Мисрга икки куролли полкини Синайга олиб киришига розилик билдириди. Шунда Синайга 20 тача зирхланган, замбараклар уланган ва аскарлар юкланган машиналар ва Сувайш канали аскарлари юкланган машиналар келди. Буларга кўшимча экскаватор ва бульдозерлар келди. Бир қанча зирхли машиналарни юклаган олтига вагон Ариш шаҳрига келди. Синайнинг шимолидаги хавфсизлик манбаларининг ишора қилишича жиҳодий гурухларни қамал қилиш учун шимолий Шайх Завид минтақасига ва Синай марказидаги Бағдод минтақасига кўшимча кучлар юборилади.

(Исройл) мудофаа вазири Моше Яalon (Исройл) радиосига шундай деган эди: «Миср бизга охирги кунларда террорга қарши курашиш мақсадида Синайга кўшимча кучларни киргизишига розилик билдиришимиз учун бир неча талабларни қўйди». У сўзида давом этар экан шундай деди: «Бу кучлар террорга қарши курашишда иштирок этар экан, икки юрт ўртасида тинчлик битими бузилмаслигига бўлган маслаҳатимиз рўёбга чиқади. Шунинг учун биз Синайда террорга қарши кураш туфайли уларнинг талабига розимиз». У сўзида давом этиб шундай дейди: «Террорчилар йўқ қилингач, вазият яна ўз ҳолига қайтади». Шундай экан ўзини қаҳрамон қилиб кўрсатмоқчи бўлаётганлар Мурсий кулатилгач, Миср Америка ҳукмонлигидан озод бўлди деяптилар, лекин ҳолат бундан ўзгача. Биз қуйида Миср ҳокимлари бугун қанчалик Америкага боғланиб тобе бўлиб қолганликларини баён қиласиз:

1 – «Миср фуқаролик ҳаракати» номли илмоний сайт 2013 йил 22 апрелда «Америка Миср армиясига ҳарбий инқилоблиги кўринмаслик шарти билан ишга аралашибга кўрсатма берди»

номли мақола чоп этди. Бунда Жон Керри халқ майдонга чикқан лаҳзаларда вазиятни бошқариш ва турли оқимлар ўртасида фуқаролар уруши қўзғалиб кетиши олдини олишда Миср армиясининг роли ҳақида «Бу тўқнашув ихвончиларнинг кучи заифлиги ва каловланиб гапиришлари туфайли рўй берди. Мен ишонаманки армия муносиб вақтда ўз вазифасини адо этади» деб баёнет берганини ёзди.

2 – Рейтер ахборот агентлиги 2013 йил 2 июлда Оқ уй баёнатидан Обаманинг «Ҳозирги инқироз факат сиёсий йўл билан ечилади» деб таъкидлаганини, президент Мурсийдан уни кетишини талаб қилаётган намойишчиларнинг истакларини қондиришини талаб қилганини, инқилоб юз бергач Обама ва унинг Оқ уйдаги маслаҳатчилари Мисрдаги вазият хусусида йигилишганини ва унда Обама: «Миср қуролли кучлари қиска фурсат ичидаги салтанатни фуқаролик ҳукуматига топшириши лозим» деб айтгани тўғрисида ёзди.

3 – Американинг (Вашингтон Пост) газетаси 2013 йил 17 март сесанба куни Америка ташқи ишлар вазири ёрдамчиси Уильям Бернснинг ўтиш даври ҳукумати аъзолари –шу жумладан қуролли кучлар бош қўмандони ва мудофаа вазири Абдулфаттоҳ Сисий – билан бўлган йигилишдан кейин бир неча сонли журналистлар ҳузурида қилган баёнатини нашр қилди ва буни электрон сайтида ҳам ёзди. Бернс унда шундай деган эди: «Америка иккинчи инқилобнинг муваффақият топиши ва талаблари рўёбга чиқишида Мисрга ёрдам бериши керак». У сўзида давом этиб айтдики: «Мен гўл эмасман ва айрим мисрликлар Америкадан шубҳаланишаётганини биламан, бу ерда вазият қўпчилик ўйлаганидек енгил эмас». Газетада келишича «Бернс баёнатининг оҳангидан ўтган икки ҳафта мобайнида Мисрдаги мавжуд вазиятга ёндашишда Америка идораси позицияси бир неча бор ўзгарган. Бошланишда демократик йўл билан сайланган президентни қулатмаслик тўғрисида огоҳлантирган бўлса, сал ўтиб қўзғолончиларни қўллаб-қувватлаган». Уильям Бернс 2013 йил 16 июл душанба куни шундай деб баёнет берган: Мисрликлар олдида аввалги хатоларини тузатиш учун фурсат келди. Бу Вашингтон янги ҳокимларни қўллаб-қувватлаётганлиги ва қулатилган президент режимидан безовта бўлаётганининг ифодасидир.

4 – Wall Street Journal газетасининг 2013 йил 13 июл шанба сонида Американинг ташқи ишлар вазирлиги генерал Сисийда икки давлат ўртасидаги алоқаларда таянилса бўладиган нуқтани қўраётганини, Америка мудофаа вазири Чак Хейгел Вашингтон ва

Миср армияси ўртасидаги алоқаларни кучайтиришни хоҳлаётгани, шунинг учун сўнгги кунларда Мисрга тўртта F-16 русумли кирувчи самолёт юборганини ёзди.

5 – Мурсий қулатилишидан олдинрок Сисий ва Хейгел ўртасида бир неча марта сухбат бўлган. Wall Street Journal газетаси ушбу сухбатларнинг бири икки соатдан кўпроқ давом этганини ва Америка ташқи ишлар вазирлигига ишлайдиган катта масъул шундай деб баёнот берганини ёзган: «Сисий ва унинг командаси жиддий ва соф етакчилардан иборат, шунинг учун Америка идораси у билан муомала қилиши осон кечади».

6 – Доктор Барадей Нью-Йорк Таймс газетаси билан бўлган сухбатда Америка ташқи ишлар вазири Жон Керри ва Евроиттифоқ ташқи ишлар комиссари Кетрин Эштон билан Мисрда бўлган ҳарбий инқилобни қўллаб-куватлашлари ҳақида боғланганлигини айтди.

Буларнинг барчаси биз ватан манфаати йўлида хизмат қиласидиган ватанпарварлармиз, Муборак ва Мурсий даврида бўлганидек Американинг Миср ишларига аралашишига йўл қўймаймиз деб содда одамларни алдаётганларнинг даъвоси ёлгон эканига далиллардир. Чунки улар Америка билан бевосита ва билвосита алоқа қиляптилар, инқилобгача ва ундан кейин ҳам Америка билан тил бириктириши. Улар Америкадан розилик олгандан кейингина қарор чиқаришади ва қадам ташлашади. Қачонгача бу вайсакилик давом этади? Қачонгача бир президент қулатилиб ўрнига янгиси келаверади... Қачонгача Уммат душмани бўлган золим Америкага тобелик давом этади? Ёки Америка бизни хоҳлаган тарафига ҳаракатлантираверадими? Бизда куч-қудрат йўқми? Бундан ҳам оғирроғи бир гурӯҳ янги ташриф буюрган президентни олқишилаётган бўлса, бошқа бир гурӯҳ мулкидан ажраб қолган президентнинг ахволига йиғлаяпти. Аммо иккиси ҳам Американи ишларимизга аралашишидан тўсмаяпти.

Бугун Умматга ортида туриб жанг қилинадиган ҳамда у билан ҳимояланиладиган тақводор халифадан ва Халифалик давлатидан бошқа нарса керак эмас. Зоро, у барча жойларда Исломий Умматга турли балоларни ёғдираётган лаънати Американинг қўлини қирқиб ташлайди. □

САУДИЯ РЕЖИМИ ИЧКИ ВА ТАШҚИ ЖИҲАТДАН ИСЛОМГА ҚАРШИ КУРАШИШ УЧУН ФАРБ ОРТИДАН БОРМОҚДА

Абу Абдуллоҳ – икки муқаддас ҳарам юрти

Жамият доимий алоқалар уларни боғлаб турган шахслар мажмуасидан таркиб топади. Бу алоқаларни инсоннинг тушунчалари, туйғулари ва у билан одамлар ўртасидаги устувор қонунлар бошқаради. Чунки инсоннинг тушунчалари одамлар ўртасидаги ўзаро манфаатни белгилаб, хатони тўғридан ажратиб беради. Инсоннинг хурсандчилик ва хафалик, аччиқланиш ва ғазабланиш каби туйғулари мана шу тушунчаларга боғлиқ. Қонунлар эса одамларнинг тушунча ва туйғуларига муносиб нарса билан уларнинг ишларини бошқарадиган салтанатdir. Бу тушунча ва туйғуларнинг жамиятдаги устувор алоқаларда таъсири кучли. Шахслар, тушунчалар, туйғулар ва қонунлардан иборат бу жамият ҳамжинс бўлиши учун тушунчалар, туйғулар ва қонунлар бирбирига мос бўлиши керак. Жамият уйғоқ ва тараққий этган жамият бўлиши учун эса, бу тушунчалар, туйғулар ва қонунлар сахих, ягона фикрий қоида асосида марказлашиши керак. Биз мусулмонлар бу сахих, ягона қоида исломий ақида эканига ва мусулмонлар ўртасидаги алоқаларга ҳукмронлик қиласидан қонунлар, туйғулар, тушунчалар шу ақидадан балқиб чиқишига ва у исломий жамиятдаги манфаат тушунчасини белгилаб беришига имон келтирамиз.

Мустамлакачи коғир буни жуда яхши тушунади. Шунинг учун у юртимизга кириб келиши билан бу юртда ҳукмрон бўлган исломий қонунларни инсонлар чиқарган қонунларга алмаштириди. Бунда у мусулмонлар бу ҳукмга ўрганиш ёки ўрганмасликларидан қатъий назар ва даражама-даражада эмас, балки бирданига татбиқ қилди. Сўнг исломий тушунчаларга зарба бериб, малайлари орқали уларни бузиб кўрсатди. Коғир шундай қилиб ҳамжинс бўлмаган ва қалқиб турадиган жамиятни пайдо қилди. Бу жамиятнинг шахслари Ислом ақидасини маҳкам ушлаб туйғулари ҳам исломий бўлсада, давлатдаги уларга тиқиширилган қонун ва ўлчовлар уларга бегона эди.

Сауд оиласига қарашли ҳокимлар Фарbdаги хўжайнлари чизиб берган йўлдан юриб икки ҳарам ютидаги мусулмонларни исломий муҳитидан ажратишди. Ўз оиласи номи билан юритиладиган давлатни пайдо қилишди, ватанпарварлик туйғуларини алангалишишди, мусулмонлар ўртасини саудиялик ва саудиялик эмас деб ажратишди, мустамлакачи Ғарбнинг

юртимиздаги режаларини қўллаб-қувватлашди, юртдаги мусулмонлар ҳали ҳам ўз ақидасини маҳкам тутаётганини, унинг йўлида қурбон бўлишга тайёрганини ва Исломга зид ҳар қандай қонунни кабул килмасликларини кўришгач қонунларига Ислом либосини кийгазиши, Исломга зид низомларини Ислом бўёғи билан бўяшди. Улар бу ишда шайхларни ишга солиши. Шайхлар бузук фатволари орқали шариатга зид нарсаларни жамиятга киргизиш ва юрт мусулмонларини малай ҳокимларга муҳлис қилиб тайёрлашда қўл келди.

Режим охирги пайтларда давлат ва жамиятни олдингидан ҳам кўпроқ ғарблаштириш ва илмонийлаштириш учун кўпроқ харакат қила бошлади. Олдин Ислом номи билан иш юритган бўлса энди одамларнинг шикояти, уламо ва холис мусулмонларнинг насиҳатини писанд қилмай жамият таркибини ўзгартира бошлади. Булар бир неча ишларда намоён бўлиб, қуйида улардан энг кўзга кўринганларини келтирамиз:

Исломий оила ва аёлни бузиш

Саудия режими айрим шайх ва уламолар томонидан қўзғалган жанжал, тўхтовсиз эътиroz ва қарама-қаршиликларга қарамай, аёлларни турли шаклдаги камситилишига чек қўйиш номли конвенцияга имзо чекди. Бу конвенция «CEDAW» деб номланиб, уни имзолаганлар эркак ва аёл ўртасини ажратишга чек қўйишлари ва уларни ўртасидаги тенгликни тан олишлари керак. Бу конвенцияга розилик билдирилди, агар розилик билдирилмаганида исломий шариатга зид бўлгани учун имзо чекаётган пайт юрт бунга эътиroz билдирганини қайсиdir расмий масъул айтган бўлар эди. Бундан ташқари Саудия давлати ҳам бу конвенциянинг исломий қонунларга зид бандларини ижро қилмасликни шарт қилган бўлар эди. (Риёз газетаси 2014 йил 16 март). Саудия режими жамиятдаги қонунларни ўзгартираётгани, тушунчаларни бузәётгани ва турли қарорларни чиқараётгани унинг даъвоси сохта эканининг далилидир. Чунки режим конвенция бандларини воқеий ҳаётда пайдо қилиш учун иш олиб боряпти. Бу ерда айрим бандлар бўлиб режим уларни татбиқ қилиш мажбуриятини олмаганмиз ва имзо чекаётганда эътиroz билдирганмиз деб даъво қилди. Бунга эркак ва аёл ўртасини ажратишни ҳар қандай шаклини имзо чеккан давлатлар қонунларидан олиб ташлаш, қонунчиликда иккиси ўртасида мутлақ тенгликни шакллантириш, аёл ҳимоясини суд орқали кафолатлаш, раҳбарлик тушунчасига чек қўйиш, аёллар эркаклар каби болаларига ўз фамилиясини бериши, никоҳ ёшининг энг паст

чегарасини белгилаш учун керак бўлган барча тадбирларни қилиш, эркак ва аёлнинг ижтимоий ва сакофий андозасини тенглаштириш кабилар киради. Лекин жамиятда бўлаётган қонун ва низомларни ўзгартирилишига – жамиятни бу ўзгартиришларни қабул қилишга тайёрлаш учун олдинроқ ахборот пропагандаси бошланади – назар солган киши бу конвенция бандларини бажариш ва аёл кишининг озодлиги йўлида шу бандлар асосида юриш учун қарорлар чиқарилаётганини кўради. Биз бу ерда нафақат бу конвенцияни ёмонлиги ва бузуқлиги ҳақида гапирмоқчимиз, балки чиқарилаётган бу қонун ва қарорлар бир қарашда аёл ҳуқуқларини тиклаш ва ислоҳ қилиш бўлиб кўринаётган бўлсада, аслида бу қарорлар озод ва тенг ҳуқуқли қилиш даъвоси билан исломий жамиятларни бузиш учун коғир Ғарб тузган режани амалга ошириш эканига ишора қилмоқчимиз.

У ер, бу ерларда маҳрамлик асосларини бекор қилишга ва аёлга жамиятда эркин юриши, эркин муомалада бўлишига чақириклар пайдо бўлди. Қонунга керакли ўзгартиришлар киритилгунгача аёл оиласини ташлаб кўчага чиқаётганида аёл қарор қилишда ихтиёрий бўлиши учун эрини хабардор қилиб қўйиши шарт деган қонун тўхтатилди. Бу ҳақда паспорт умумий бўлими вакили баёнот берди. (Ватан газетаси 2014 йил 14 январ). Буларнинг барчаси аёллар Ғарб сакофатини олишлари учун аёлларни жонлантириш кампаниясини Ғарб давлатларига қўйиб бериш, эркак билан аёл ўртасини ажратишнинг турли шаклларига чек қўйиш чақириқлари тарқалиши, Саудия аёлларига ўз тақдирини ўзи белгилаш ва васийлик қилиш ҳуқуқини бериш, никоҳнинг энг паст ёшини белгилаш чақириқлари тарқалиши буларни жамиятга мажбур юклаш чақириқлари билан бир вактда бўлди. (Риёз газетаси 2013 йил 23 январ). Бу тўхтовсиз чақириқлар ва маҳаллий матбуоту, ахборот дастурларида фикр билдириш учун журналистларга рухсат бериб қўйилиши ғарблашган қонунларга одамларни ўргатиш ва уларга нисбатан раъий омни пайдо қилиш учундир. Бу ерда суд тизимини ривожлантириш номи остида унинг ғарблашишини яна ҳам тезлатадиган қонунлар мажмуаси қабул қилинди. Ўша қонунларнинг бирида айтилишича агар эр хотинини урадиган бўлса 50 минг риёлдан кам бўлмаган маблагни хотинига товон сифатида тўлаш билан жазоланади, бир ойдан бир йилгacha қамалади. (Арабия дот нет сайти 2014 йил 14 апрел). Бу қонун чиқарилишидан олдинроқ аёлга қарши зўравонлик муаммоларини кўрсатиш учун журналистларнинг маколалари кампанияси ва матбуот кампаниялари бўлиб ўтди. Айни вақтда эр аёлни уйига

мажбурлаб, куч билан қайтармаслиги ҳақида қонун чиқди. (Уккоз журнали 2014 йил 23 март).

Шунингдек Исломдаги оила раҳбари тушунчаси, нафақат эрнинг аёли устидан, балки отанинг қизи устидан раҳбарлиги тушунчасини йўқотишга бўлган чақириқлар, турли фаолият майдонлари, яъни идора, савдо ташкилотлари, ошхона ва бозорларда исломий ҳукмларга риоя қиласдан юрса бўлаверади деган чақириқлар қўллаб-кувватланди. Бундан ташқари аёл киши автомобил ҳайдаши тўғрисида ва бунда аёлнинг ҳаққи борлиги тўғрисида вақти-вақти билан шов-шувлар кўтарилди. Ҳатто бу ҳақда маслаҳат кенгашида қарор қабул қилинди. (ВВСнинг арабча сайти 2013 йил 18 март). Ватан журналининг 2014 йил 16 мартағи сонида келтирилишича маъруфга буюриш ва мункардан қайтариш ҳайъатида аёллар ишлаши ҳақида баҳслар бўлиб ўтди ва ҳайъати раиси бундай иш унинг орзуси эканини айтди.

Шу ва шунга ўхшаш ишлар бир неча қонунлар қабул қилиниш арафасида эканига ишорадир. Ғарблаштириш сари одимлаб бориш, илмоний Ғарб ва унинг ичкаридаги издошларининг талабини қондириш мақсадида қирол томонидан 30та аёлни маслаҳат кенгашига киришига рухсат берилди. Шунингдек 2015 йилда бўладиган парламент сайловларига номзодини кўйиш ва сайланиш ҳуқуқи берилди. Бу ишга Ғарб томонидан мақтовлар ёғилди ва матбуотда ёритилди. (Риёз журнали 2014 йил 28 март). Шайх ва уламолар олдин буни инкор қилишган бўлса энди муборакбод этишди. Маъруфга буюриш ва мункардан қайтариш ҳайъати раиси шайх Абдуллатиф оли шайх бу қарордан мамнун экани ва бу Китобу Суннатга зид эмаслигини билдири. (Мадина журнали 2013 йил 12 январ). Наҳотки Ислом аёл кишига сиёсий фаолият қилиш ҳуқуқини бергани ва бундан 1400 йилдан кўпроқ олдин ҳокимларни муҳосаба қилиш ва маслаҳат бериш учун аёлга Уммат мажлисида аъзо бўлишини белгилаб кўйганини шайх энди эслаган бўлса. Бу ерда маслаҳат кенгаши бундай режим соясида қандай рол бажариши, унда шариатга хилоф кўп ишлар бўлаётгани ва у одамларни алдаш ва адаштиришдан бошқа нарса эмаслиги ҳақида гапиришнинг ўрни эмас. Бундан ташқари мазкур рухсатнома шаръий ҳукмларга таяниб чиқарилгани йўқ. Балки у Ғарб кўрсатмаларига ва имзоланган халқаро шартномаларга бўйинсуниш оқибатида, бу иш эркак билан аёл ўртасидаги тенгликка эришиш деб мақтаниш учун ва бошлиқларнинг доноларча етакчилиги ва аёллар муаммосига катта эътибор қарататётганини хиргойи қилиш учун чиқарилди.

Биз бу ерда бу қонун ва ўзгартиришларнинг шаръий ҳукмлари, Ислом аёллар учун тайин қилиб қўйган нарсани бу режим узок йиллардан бери ҳаром қилиб келгани ва янги қонунлар шариатга зид равишда чиқарилаётгани тўғрисида баён қилмоқчи эмасмиз. Балки биз Аллоҳ ҳалол қилган нарсани ҳаром қилаётган, олдин ҳаром қилган нарсасини хўжайнларининг буйруғи билан ҳалол қилаётган бу режим соясида бўлаётган ўзгартиришлар аслида нима эканини тушунтиришни хоҳладик.

Уммат манфаатларига эътибор бермаслик бу режим одатидир

Кундалик матбуотдаги маҳаллий хабарлардан бу Сауд оиласи ҳукми соясида юртдаги яшаш шароити ёмон ва оғир аҳволдалиги фош бўляпти. Давлатнинг турли соҳаларига назар ташлар эканмиз одамлар ишларини юргизишда Сауд оиласи ҳукумати томонидан беписандлик, эътиборсизлик ва менсимаслик бўлаётганини кўрамиз.

Масалан соғлиқни сақлаш соҳасини олиб қарасак тасвирлаб бўлмас даражада ёмон аҳволдадир. Касалхоналар беморлар билан лиқ тўлган, ташҳис қўйиш ва даволашдаги мудҳиш хатолар туфайли ўлим ҳолатлари кўпайган, соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан на масъулият бор ва на эътибор. Касалликларни келиб чиқиш сабаблари ва уларни даволаш йўллари ҳақида бошлангич таълим ва кўрсатмалар берилмайди. Кўпинча ифлосланган кон кўйиш ҳолатлари фош бўлмоқда. (Уккоз журнали 2013 йил 14 феврал). Соғлиқни сақлаш вазирлиги эса фуқароларнинг соғлигини яхшилашдаги вазифасини бажариш ва тиббий хизматни тузатишга ҳаракат қилиш ўрнига хато ва камчиликларни беркитади, касаллик ва эпидемия тарқалганлиги ҳақидаги хабарларни инкор қиласди, маълумотларни яширади. Ҳатто икки йил олдин юртда топилган, у сабабли вафот этганлар сони 170та ва юқиш ҳолатлари 500 атрофида бўлгандан кейин тарқалгани аниқ бўлган Коронавируси масаласига келсак, на соғлиқни сақлаш вазирлиги ва на давлат касалликнинг олдини олиш ва ундан сақланиш учун бирор иш қилмади ва касалликни даволаш бўйича изланмади. Биз гўё Ғарб касалликнинг давосини топиб, бизга тухфа қилишини кутяпмиз. Давлат эса касалликка даво излаб топиш учун керакли изланишларни қилишга на маблағ ажратди ва на лабараторияларни таъминлади. Ваҳоланки бу йил саломатликни сақлаш учун давлат бюджетидан 100 миллион риёл ажратилган. Суғурта ширкатларидаги сармоядорлар саломатликни сақлашга эътибор бериш ўрнига касаллар билан хоҳлаганича ўйнашишяпти.

Бундан ташқари давлатнинг турли секторларида порахўрлик авж олган. Порахўрлик хўлу қурукни баробар ёндирганидан кейин, уч йил олдин ташкил қилинган «поклик» номли порахўрликка қарши кураш ҳайъатига бир йил ичиде 10000дан ортиқ одам мурожаат қилган. (Мадина журнали 2014 йил 8 январ). Бу ҳайъат қирол Абдуллоҳнинг бевосита қарори билан ташкил қилинган бўлсада, бу ҳайъат порахўрликка қарши курашда ожизлик қилаётгани кундан-кун фош бўлмоқда. Бу ташкилот у билан ҳамкорлик қилмаётган ташкилотларга молиявий жарима солишдан ожиз. Жиддадаги тошқин ҳалокатидаги порахўрлик муаммоси ҳозиргача судда кўриляпти, лекин бунга жавобгар шахс рўйи-рост тафтиш қилинмади. «Поклик» ҳайъати эса ўзига жавоб қилмаётган ҳукумат ташкилотларини юрт қиролига шикоят қилишдан тўхтамаяпти, аммо жавоб йўқ. (Риёз журнали 2014 йил 9 январ). Улар таълим-тарбия ва фарзандлар ақлини бузишди. Таълим даражаси ўта паст бўлганидан у ердан жамиятга ярокли шахс чиқмайди. Таълим фойда келтирадиган тадбирга айланиб қолган, халқаро ва маҳаллий ўқув даргоҳлари эгаллаб олинган ва улкан солиқлар солинган. Таълимни Ғарб талабларига биноан яъни фарзандларимизга ўқитилаётган сақофатни қайта шакллантириш ва исломий сақофатни Ғарб сақофати билан алмаштириш каби талабларга мос бўлиши учун ғарблаштирилган. Талабалар Ғарб фикрлари ва сақофатини ўзлаштириб уларни хаёт учун ўлчов сифатида қабул қилиб қайтишлари ва ўз жамиятларини қолоқ ва қотиб қолганликда айблашлари учун уларни Ғарбга юбориш кенг тус олган.

Ҳокимлар ишчилар ҳаётини яхшилаш ва одамларни озиқ-овқат, кийим-кечак, уй-жой каби асосий эҳтиёжлар билан таъминлаш, саломатлик, таълим ва хавфсизлик масалаларига эътибор бермаётгани кундек равшан. Ҳатто фуқаро йиллик даромади триллион риёлдан кўп бўлган бой давлатда эмас, қашшоқ давлатда яшаётгандай хис қиласди.

Фаровонликми ёки иқтисодий камбағаллик?

Ҳукумат ҳар доим йил якунида келгуси йил бюджетини эълон қиласди. Ҳукумат бу йил бюджет ҳажми ортганлиги, даромад триллион риёлдан ортиб кетгани, сарф 925 миллион риёл бўлгани, ўтган йилги бюджетдан кўра бу йилги ўсиш катта бўлганлиги, ўтган йил ўрталарига келиб резерв фонди икки триллион риёлга етгани ва бу нарса Саудияни захираси улканлиги жиҳатидан дунёда учинчи ўринга чиқиб олганлиги тўғрисида фахрланиб гапирди. (Риёз журнали 2013 йил 6 июн). Бундан ташқари Саудия

Америка ва Британиядан ҳам кучлироқ тараққиётга эришгани (Хаёт 2014 йил 23 март), кучли йигирматалик ичидаги еттинчи ўринни эгаллагани (Риёз 2014 йил 8 март), Халқаро Валюта Фонди қарорига кўра иқтисоди кучли давлатлар ичидаги саккизинчи ўринни эгаллагани (Риёз журнали 2014 йил 23 март) ва Саудиялик 1265та бадавлат кишиларнинг ҳар бирининг бойлиги 800000000 риёлдан ошиб кетгани (Риёз журнали 2012 йил 19 сентябр) тўғрисида гапирган.

Лекин бу хукумат бошқаруви остида яшаётган фуқароларнинг ахволи ҳақиқатда шундайми? Бу рақам ва ҳисоботларни эшитган ҳар бир ақли расо киши бу давлат фуқаролар фаровонлигини таъминлаган, барча асосий эҳтиёжлари ва қайсиdir даражада камолий эҳтиёжларини ҳам кафолатлаган деб ўйлаши табиий. Лекин барча араб юртларига етадиган бундай бойликлар бўлишига қарамай, юртдаги камбағаллик даражаси 12,5 %га етган (Риёз журнали 2010 йил 31 октябр) яъни 4000000га яқин фуқаронинг кунлик сарф харажати беш риёлга тўғри келади (бу 1,25 долларга тенг). Ваҳоланки 2013 йилдаги иқтисодчиларнинг ҳисоботи бўйича ҳар бир шахснинг йиллик даромади 98000 риёл бўлиши, 2014 йилга келиб бу кўрсаткич 137000 риёлни ташкил қилиши керак эди. (Арабия дот нет сайти 2013 йил 1 май).

Бундай ваҳимали тафовут асосий икки ишга бориб тақалади. Улар хукумат иқтисодда капиталистик сиёsatга эргашиши ва умумий мулкни талон-тарож қилиб, уни давлат мулкига айлантирилишидир. Капиталистик иқтисодий сиёsatга келсак, у бойликларни шахслар ўртасида нотўғри тақсимлаш ва озиқ-овқат, уй-жой, кийим-кечак, саломатлик, таълим, хавфсизликдан иборат асосий эҳтиёжларни кафолатламаслиги асосига қурилади. Шунинг учун бу сиёsatлар бойлар ва камбағаллар ўртасидаги фаркни кундан-кун катталаштириб бораверади ва Аллоҳ Таоло бойликларни тортиқ қилиб кўйган Саудиядек давлатни камбағалликни тугата олмайдиган ожиз давлатга айлантириб қўяди. Бундан ташқари бу сиёsat туфайли Уммат бойликларининг катта қисми мустамлакачи Ғарб иқтисодини қўллаб-кувватлаш ва у ерда бўлаётган иқтисодий инқирозда унга ёрдам бериш йўлига сарфланади. Ҳатто Саудиянинг пул идораси назоратчиси риёлни долларга қарамлигидан озод қилиш, уни қувватини тўхтатиш керак, чунки бу Умматнинг улкан бойликларини зое қиляпти деган даъволар қўпайсада риёлнинг долларга боғлиқлиги фойдалидир деб баёнот берган (Арабча CNN сайти 2013 йил 4 март). Бу режим одамларга энг қуий фаровонликни таъминлашдан ҳам ожизлиги

фош бўлиб боряпти. Дунёда энг кўп нефт захирасига эга ва энг кўп нефт қазиб олувчи давлат бўлмиш Саудия давлати иқтисод вазири ёқилғи соҳасини қўллаб-қувватлаш жуда қийин бўлиб қолганини баҳона қилган. (Арабия дот нет сайти 2013 йил 8 май). Бу билан ҳукумат ёқилғи товарларини қўллаб-қувватловини оширилишини режалаштираётгани ҳақидаги башоратларни тасдиқлаган. Бундан ташқари юрт ҳозирги пайтда халқаро ширкатларни юртга инвестиция ётқизиш учун қизиқтиряпти. Шу билан бу ширкатлар иқтисоддаги асосий ҳоким бўлиб қолади. Ғарбнинг капиталистик системасига доим боғланиб туриш ва унинг йўлига юриши туфайли мамлакат мустамлакачи иқтисодий ташкилотларга шерик бўлиб қолади. Бу ташкилотлар дунё иқтисодига ҳукмрон бўлиш ва йирик капиталистларга хизмат қиласиган иқтисодий сиёсатга давлатларни мажбурлашни кўзлайди. Булар юрт иқтисодини банклар, рибога асосланган ташкилотлар, сохта молиявий ширкатлар ва суғурта ширкатларига боғлаб қўяди. Буларнинг барчаси жамиятдан Ислом ҳукмларини узоқлаштириш ва сиқиб чиқаришга ҳаракатлар бўлаётганининг далилдидир.

Аммо мусулмонларнинг умумий мулкини талон-тарож қилиш масаласига келсақ, салтанат аъзоларидан иборат кичкина бир гурӯҳ ҳокимлар гувоҳлиги ва ширеклиги остида юрт бойликларини эгаллаб олмоқда. Қирол фарзандларидан бири умумий йигилишда у ерда ўтирганларнинг устидан кулиб, одамларга ер йўқ чунки ерлар тўр (сетка) билан ўраб қўйилганини айтган. (YouTubedan олинди). Бундай шахслар ўша тўр билан ўралган ерларнинг эгалари кимлиги, минглаб километр ерларни эгаллаб олиб хоҳлаганича уларни ўраб олишига ким рухсат бергани ва нима учун улар ҳисоб-китоб қилинмаётгани, жазога тортилмаётгани ҳақида жавоб беришлари керак.

Юртдаги иқтисодий вазият иқтисод ўсаётгани ҳақидаги ваҳимали дъяволар ва бюджет соҳасидаги баландпарвоз рақамларга зид ўлароқ кундан-кун ёмонлашиб бормоқда. Одамларнинг қашшоқларча ҳаёт кечириши, нарх-навонинг тинмай ўсаётгани ҳақидаги шикоятлар, автомобилни пулини тўлаш ва оиласини муносиб уй-жой билан таъминлаш учун жамият шахслари риболи қарзларга ботиб қолаётгани, барча соҳада хизмат кўрсатишнинг ёмонлиги, сармоядорлар ваҳшийлашиб юртнинг барча бойликларини эгаллаб олаётгани, одамлар фақат ҳаёт қийинчиликлари ҳақида гаплашадиган бўлиб қолгани буларнинг барчаси юртдаги иқтисодий вазият танг аҳволда эканига далилдидир. □

**ПАЙҒАМБАР МАНҲАЖИ (ПРОГРАММАСИ)НИ ТУШУНИШДАГИ
МАҚБУЛ ҚАВЛ (1)**
**ИНСОНЛАР САРАСИ ҶИНИНГ ИСЛОМ ДАВЛАТИНИ
ТИКЛАШДАГИ ТАРИҚАТИ**

Солиҳ Абдурроҳим – Жазоир

Қуйида ўқувчи Росулларнинг энг яхшиси бўлган содик ва амин Пайғамбаримиздан намуна олиб динни барпо қилиш ҳамда айни шу замонда Исломга қайтиш нимани англатиши ҳакида бебаҳо сўзларни ўқийди. Аллоҳ тавфиқ берсинг:

Мусулмонлар давлати ва уларнинг яхлитлиги бўлинниб Исломни амалда тарқ этган пайтда уларнинг поезди ўз йўлидан чиқиб кетди. Бу воқеа Исломий Халифалик давлати қулатилиб, ўтган асрнинг бошида яъни 1924 йилда унга чек қўйилгач рўй берди. Шунинг учун Исломга яна қайтиш учун Исломий Халифалик давлатини барпо қилиш лозим ҳамда Умматнинг онгли фарзандлари Исломга қайтиш ва исломий ҳаётни қайта бошлаш масаласи ҳакида бош қотиришлари керак. Лекин мана шу мақсадга олиб борадиган йўл ва унинг кайфияти масаласи кўп вақтлардан бери баҳс майдони бўлиб келмоқда. Ваҳоланки жорий муаммо яъни содик ва амин бўлган Пайғамбаримиз манҳажи орқали динни барпо қилиш муаммосининг тўғри муолажаси шариат яъни Куръон ва Суннатда мавжуд. Бу муаммони баҳс қилар экансиз бир муаммога дуч келасиз, яъни у мусулмонларни Исломни тарқ қилишларига нима мажбур қилдики оқибатда уларнинг яхлитлигини сақлайдиган, калималарини бирлаштирадиган ва жамоатлигини кўрсатиб турадиган давлати бой берилди деган саволdir. Бу саволнинг мушкуллиги шундан иборатки унда Халифаликнинг завол топиши мусулмонлар фалокатининг бош сабаби эмас балки натижа сифатида намоён бўлади. Тўғри, мусулмонларнинг ақли ва қалбларида имон заифлашиб кетиши ва Исломни Росул Ҷон Аллоҳдан қандай олиб келган бўлса шундай тушунмасликлари ҳам сабаб бўлгани шубҳасиз, бу масалада барча бир иттифоқдадир. Лекин аксар мусулмонлар хусусан ақл, қалб ва томирлари динни сиёsat ва давлатдан ажратиш касали билан касалланганлар Исломий давлатнинг завол топишини тасодифий ҳолат ва натижа деб биладилар. Улар давлат завол топишини Умматнинг бугунги аҳволига олиб келган сабаб деб қарамайдилар ва мусулмонлар Исломни тарқ этишгач давлати завол топди дейишади. Уларнинг фикрича давлатнинг завол топиши динга бўлган

аҳамиятсизлик эмас. Биз айтамизки **Ислом давлатининг завол топиши туфайли Исломга эътибор бермаслик** ва динни маҳкам ушламаслик келиб чиққани каби давлатни барпо қилиш динни барпо қилиш деганидир. Чунки Ислом давлати завол топгач ер юзидаги айрим мусулмонлар Исломни нотўғри тушуниши балки умуман тушунмаслиги янада кучайиб кетди. Улар исломий ҳукмлардан узоқлашишди, натижада машаққатлари ортди, мусибатлари зиёдалашди, бирлиги, шон-шарафи ва қуввати йўқолди. Муаммони муолажа қилишга киришар экансиз мазкур икки тушунча ўртасидаги фарқни кўрасиз. Сўнгти тушунча эгаларининг айтишларича Уммат аҳволини ислоҳ қилиш учун аввало мусулмонлар бошқарувни қўлга олишлари ва мусулмонлар юртида Исломга асосланган давлатни қуришга ҳаракат қиласидаги сиёсий уюшган жамоат орқали Исломни тўғри, тез ва марказлашган тарзда тушунишлари керак. Чунки бу уларнинг ишларини тубдан муолажа қиласи ва аҳволларини тўла ва батафсил тузатади. Айни пайтда тескари манҳаж эгаларининг айтишича Умматнинг ёмон аҳволга тушиб қолишига сабаб Исломни маҳкам ушламаганидандир. Улар давлат исломий шариат аҳкомларининг онаси у завол топса шариат аҳкомлари тўла ва батафсил тарзда завол топади деган тушунчадан йироқдирлар. Шунинг учун давлатга эътибор бермаслик нималарга олиб келиши ҳақида бош қотирмайдилар. Чунки улар зеҳнлардаги гўллик туфайли давлат диндан ажраган деб билишади. Бу мустамлакачи Ғарб уларнинг қалбларига эккан Ғарб сақофатининг мевасидир. Уларнинг тасаввурнича – агар тасаввур қилаётган бўлсалар – Ислом давлатининг завол топиши мусулмонларни бошқа умматлар орасида қолоқ қилиб, уларнинг диёрини барча соҳаларда харобага айлантирган ва охирги сафга тушириб қўйган сабаб ва натижаларнинг охиргисидир. Бунинг муолажаси шахсларни Исломга қайтиши билан бўлади, давлатни барпо қилишни на тасаввур қилишади ва на амалда интилишади. Улар айтадики Исломга қайтиш якка одамларни тарбиялаш ва шахсларни тўғрилаш билан бўлади, шундан сўнг давлат иккинчи, учинчи ёки ўнинчи босқичда табиий барпо бўлади, чунки у кўпчилик ўйлаганидек керакли босқич бўлсада, Исломда бошланғич амаллардан эмас. Шунинг учун улар давлат барпо қилиш масаласини бирламчи амалларнинг охирига қўйишади, балки уни бирламчи амаллар сафига ҳам қўйишмайди. Улар

айтадики ундан олдин бир неча (кети узилмайдиган) босқичлар бор масалан кўплаб мусулмон шахсларни тайёрлаш ва тўғрилаш керак, шунда улардан жамият пайдо бўлади. Кўриниб турибдики улар Ислом давлатини барпо қилиш масаласига эътибор беришмайди!!! Мустамлаканинг Ислом юртларига қилган сақоғий хужуми пайдо қилган ажойиб ишларидан бири мусулмон шахсларни шу тарзда ислоҳ қилинса бир қанча йиллар ўтгандан кейин давлат қурилади деб тушунишлариdir!! Уларнинг фикрича ҳар бир шахс алоҳида-алоҳида ислоҳ қилиниб, жамиятда кўп сондаги етарли шахслар тарбияланса жамият Исломни татбиқ қилиш сари ҳаракатга тушиб қолади, бу охирги босқичда бўлади. Нақадар хомхаёллик!! Чунки Ислом душманлари жамият бундай даражама-даражада ўзгариб охири ислоҳ бўлишини кутиб ўтирумайди.

Бу манҳажда Ислом давлатини ҳаётга қайтариш деган нарса йўқ. Бунинг сабаби бу тескари йўлни ниҳоятда айёр ва зийрак одамлар тузган. Бу манҳажга юрганлар Исломни аввало дин сўнг давлат деб ушлайдиган бўлишди, шундай қилиб дин бирламчи давлат эса охирги босқичда келадиган нарсага айланди. Бу икки босқич яъни шахсларни ислоҳ қилиш ва давлат барпо бўлиш босқичлари уларнинг зеҳнларида ҳам, қилаётган машғулотларида ҳам ўзаро зид ва бирлашмайдиган босқичлардир. Чунки биринчи босқич охири кўринмас иш бўлиб биз уни ва ҳатто унга ўхашини на Пайғамбаримиз сийратида, на саҳобалар тушунчаларида ва на салафлар хабарларида топамиз. Исломда унинг бирор белгисини ҳам кўрмаймиз, шундай экан уни Исломга алоқаси йўқ. Биз бу хақда куйироқда баён қиласиз!

Тўғри ваҳий ҳаким ва хабардор бўлган Аллоҳ томонидан 23 йил давомида турли сабабларга боғланиб Росул ﷺ тушган. У кишининг ҳаёти ҳақ билан ботил ўртасидаги курашга тўла бўлган. Бундан ташқари ваҳий азиз ва билимдон Зотнинг тадбири билан ўша пайтдаги кишилар шу жумладан Росул ﷺ ҳаётидаги ходисаларга боғлиқ тарзда тушган. Лекин бу ваҳийдаги исломий шариатнинг улуғлигини баён қиладиган ва яратувчининг қудратини кўрсатадиган аҳамиятли нарса шуки (инсонни инсон, шахс ва жамият деган эътиборда) инсоний муаммоларни қиёматгача муолажа қилиш учун келган, бунда замон, макон ва шароитларнинг эътибори йўқ. Шунинг учун мужтаҳид араб тили ва усул илмлари билан бирга Куръон ва Ҳадис илмларини ўрганиши шарт. Шунингдек кимки Умматнинг барчага кундек

равшан бўлган бугунги тубан вазиятида мусулмонлар аҳволини тузатишга харакат қилса Росул ﷺнинг сийратини аниқ ва равшан ўрганиши ва Суннатни яхши тушуниши шарт.

Лекин бугунги кунда Уммат аҳволини ислоҳ қилишдек муҳим ишга бел боғлаган кишилар қилаётган ишларга назар солсанг улар тушиб қолган катта муаммони топасан. Бу муаммо шундан иборатки улар ечим Исломга қайтишда деб қаноатланиб, шунга келишиб олишсаларда Исломга қай тарзда қайтиш тўғрисида турли фикрдадирлар. Уларнинг ичидан масалани зоҳирини ушлагани бўладими ёки унинг тубигача шўнғигани бўладими барчаси ечимни Суннат ва сийратдан оляпман дейди. Лекин бугун Исломга қайтиш иромда қилинар экан мусулмонлардаги ҳаддидан ошган тушунчалардан бири шуки Уммат аҳволини якка-якка шахсларни тўғрилаш орқали ислоҳ қилинади дейишлариdir. Шундай тушунчадан ҳам кўра ҳаддидан ошган ва ҳақиқатдан йироқ тушунча борми? Бу Исломий Умматнинг аҳволини муолажа қилиш, ишларини ислоҳ қилиш ва йўлини тўғрилаш борасидаги биз тескари программа деб номлаётган нарсадир. Шахсларни ислоҳ қилиш орқали Исломга қайтиш шахснинг ақли ва қалбига исломий ақидани экиш билан бўлишини ва шахс шаръий тафсилотларни яшаш тарзида таъсири кўринадиган даражада маҳкам тутишини англатади. Бундан аён бўладики ўзини ислоҳ қилиш ниятида бўлган шахс вахийнинг шахсни тўғрилашга алоқали қисминигина ушлайди. Шаръий хукмлар борасида ибодат, аҳлоқ, емоқ-ичмок ва кийинишга алоқали хукмлардан нарига ўтмайди. Шахснинг бошқа шахслар билан бўладиган алоқасини муолажа қиласидиган яъни жамият деган эътиборда одамлар ўртасидаги алоқаларни тузатадиган шаръий хукмларга эътибор бермайди. Бугун биз гувоҳи бўлаётган яна бир ажабланарли нарса ислоҳотчилар минбарларда туриб мана шу сатхий ва хато йўл билан Исломга қайтилади деб тушунтиришяпти ва буни самараасиз ва натижасиз бўлишига карамай такрор-такрор айтишяпти. Одамлар эса Уммат аҳволи аста секин ўзгариб, хўрлик ва тубанлик ҳолатидан бошқа халқларда достон бўлган азизлик ва олийлик ҳолатига қайтади деб кутяпти. Лекин бу хомхаёлликдир, сабаби уларнинг зеҳнларида жамият нималардан таркиб топиши тўғрисида нотўғри тушунча ўрнашиб қолди. Бу икки аср давомида мусулмон юртларга кириб келган, аксар мусулмонларнинг тасаввурини ўзгартирган (ва ўзгартираётган), уларнинг шу жумладан уламоларининг ақллари ва қалбларини ўғирлаган ва

бугун Исломга қайтишни қийинлаштирган Ғарбнинг фикрий ва сақофий заҳари туфайли бўлди!!

Шариатда шахс тузалса жамият тузалади деган тушунча йўқ, балки бунинг акси мавжуд. Чунки шахсларни тузатиш жамоат ва жамият аҳволини тузатиш кайфиятидан тамомила фарқ қиласи. Шахсларни тузатсанг жамият аста секин яхши ҳолатга ўзгариб қолади деган тескари йўл аҳмоқлик ва бемазаликдан иборатdir. Бундан ташқари у Пайғамбар ﷺ ишига тескари ва шариатга хилофdir. Шундай экан бундай тушунча қаердан пайдо бўлди? Шубҳасиз бугунги кундаги қийинчиликнинг ечими Росул ﷺ олиб келган нарсада бор. У давлатни исломий ақида асосида барпо қилиш, бошқача айтганда тезда Халифаликни қайтаришга ҳаракат қилишдир. Шунда ишлар ўз ўрнига қайтади ва мусулмонларнинг аҳволи бугунги кундаги яъни душманлар уларнинг устидан хукмрон бўлиб олган вактдагидек ёмонлашавермайди. Исломга қайтиш, исломий жамиятни пайдо қилиш борасида бундай нотўғри йўл билан мусулмонларнинг воқесини ўзгартириш ёки ислоҳ қилишни хиргойи қилаётгандар амал у ёқда турсин тасаввурларида ҳам Халифаликни қайтаришга яқин орада ҳаракат қилмайдилар. Чунки мусулмонлар ёки уларнинг ақллилари Усмоний Халифалик завол топишидан олдин давлатни ва унинг яхлитлигини сақлаб қолиш билан яъни давлатни олам саҳнасида тирик қолишини ва уларнинг Уммат деган эътиборда ҳаётларида мавжуд бўлишини кафолатладиган йўл билан Уммат аҳволини ислоҳ қилинади деб айтишиди. Улар сақлаб қолиш деганда позиция ва ҳолати қандай бўлишидан қатъий назар ўз давлатларида салтанат Умматники, хўжайнинлик шариатники бўлишини назарда тутган эдилар. Улар давлатни ақидага чамбарчас боғлиқ ва диннинг асли бўлган шаръий хукмлар деб тушунишар эди. Улар давлат қулаган чоғидаёқ уни қайтаришга ҳаракат қилгандарида эди кейинроқ уларнинг бошига тушган мусибат ва ҳалокатларни олдини олишган бўлар эди. Лекин 18-19чи асрлардаги ҳолат шундай эдикি мусулмонлар ва давлат ичидаги бошқаларнинг ичидан чиқсан бир тоифа давлат, жамият ва ҳаётга ғарблеклар назари билан умумий қарап эдилар. Бу мустамлакачининг фикрий ва сақофий кураши ва европалик ажнабийнинг жосус ва малайлар воситасида қилган ҳийласи туфайли бўлди. Бу ғарблеклар Европада фуқаролик давлати ва динни сиёсатдан узоқлаштириш мафкураси асосида бошқача айтганда мусулмонларга фикрат ва тарикатда душман бўлиш асосида кучли давлатни қурган эдилар. Уларнинг ичидан хусусан инглизлар сал ўтмай 20чи аср бошларида

мусулмонларнинг давлатини йўқ қилди. Барча ёмонликлар мана шу инглиз коғирлар томонидан келди. Ўз аҳволларини тузатиш ва бахтсизликларидан чикиш учун оқил мусулмонлар тарафидан бўладиган ҳар қандай ҳаракатнинг йўлини тўсадиган нотўғри йўл шу даврдан бошланди. Мусулмонлар давлатлари завол топиб, гапи бир жойдан чиқмайдиган бўлиб, аҳволлари ёмонлашиб, бирлиги бўлинганидан кейинги яъни касаллик жиддий тус олгач, душманларнинг ханжари уларни чавақлагач ва мусибат уларнинг юртларидаги энг катта фалокатга айлангач ўз аҳволларини ва ишларини уларнинг касалликларига сабаб бўлган нарса билан тузатмоқчи бўляптилар. Бу шубҳасиз коғир инглизларнинг ҳалқ ва умматларни аҳволларини бузишда моҳирликларидир.

Бундан ҳам ёмонроқ нарса шуки уларга ўхшаганлар шариатда исломий жамиятни қуришни белгилаб берган муайян йўл йўқ демоқдалар. Сийрат уларнинг фикрича бир тарихий тажриба холос, у барча замонларда эргашиладиган ваҳий бўлиши у ёқда турсин ундан нусха кўчириб ҳам бўлмайди. Улар бу гаплари билан сийратни ўтмишда қолган тарих дея қарор қилишган экан ундан қандай қилиб ечим олсинлар!? Хусусан гарбликлар яъни (зоҳири ботинига тўғри келмайдиган) хийлакор мустамлакачи, фойда кетидан қувийдиган капиталистлар содда, гўл, хистайғулари ишдан чиққан, беэътибор, юзаки қарайдиган ва дарвешликни ихтиёр этган мусулмонлар қаршисида топқирлик, зийраклик, ақллилик, фаҳм-фаросат билан ўз шахсиялари ҳақидаги суратни ўзгартириб кўрсатишда моҳирлик қилдилар. Кўпинча улар сийратни Умматни уйғотиш йўлини ишлаб чиқиш учун ўрганаётганларни қолоқ ва мозийга ёпишиб олган деб айбламоқдалар. Ваҳоланки Мустафо ﷺ пайғамбар бўлгандан кейинги яъни ваҳий тушаётган пайтдаги ҳаёти инсон ҳаёти бўлсада, самодан қўллаб-куватлаб турилган эди. Бошқача айтганда Мұҳаммад ибн Абдуллоҳга Қуръон ва Суннат шаклида Аллоҳдан тушаётган нарса билан қўллаб-куватлаб турилган эди. У киши эса ваҳий тушаётган Аллоҳнинг Росули бўлган эди. Шунинг учун у кишининг Суннати Қуръон каби Исломдаги қонун чиқариш ва ҳидоят манбасидир. Агар Пайғамбар ﷺ ҳаёти анави ва уларга ўхшаганлар тушунаётгандек бўлса исломий шариатда Суннатнинг мазмун моҳияти у ёқда турсин, суннат деган лафзнинг ўзи ҳам бўлмас

Эди. Лекин иш иттифоқан бундай эмас. Чунки у шубҳасиз Ислом шариатида Қуръоннинг эгизагидир. Демак Суннатда, содик ва амин бўлган Пайғамбарамизнинг сийратида динни барпо қилиш программаси бор экан. Бундан сұхбатимиз бошида айтганимиздек бугунги кунда Уммат аҳволини муолажа қилиш учун яхши кишилар ҳидоятига эргашишлика Пайғамбар ғенниг сийратига тўғри назар юритиш вожиб экани келиб чиқади.

Агар кузатсангиз бу хато ва тескари йўл эгалари Росул ғенниг ишидан намуна олиш вожиб деган шаръий ҳукмга амал қилмаётганини кўрасиз. Балки бу йўл воқедан, яъни мусулмонларнинг душмани бўлган Фарбнинг ўлчов ва қийматлари исломий ҳаётнинг барча соҳаларига ҳукмронлик қилиб олган воқедан олинганини кўрасиз. Бу йўл эгаларининг аксарияти давлат ва унинг шакли техник масала, шариатда у хақда ҳеч нарса келмаган (масалан кўприкни қандай қуриш хақида ҳеч нарса айтилмаган) дейишади. Энди ўйлаб кўринг Умматнинг аҳволи бу касал программага мувофиқ яхши томонга яъни Исломга қайтиш томонига ўзгарадими?! Бу каби даъватчи ва ислоҳотчилар хусусан минбарларга кўйиб қўйилганлар ва тушунчасиз иш юритадиганларнинг сақофий ва фикрий билимлари шундай қурилганки, улар Росул ғага эргашиш ва у кишидан намуна олиш масаласини (уни ушлаш шарт деб айтиётганлар ҳузурида) ўз маъносидан буриб тафсир қилишяпти. Бунда улар давлат масаласини зехнлардан узоқлаштириш учун Росул ғенниг сийратини у кишининг ўзига хос деб, ёки (режим малайлари бўлганликлари учун) Исломни бузиб кўрсатиш мақсадида уни ўтмишдаги услубларни ушлаш ва қолоқлик деб тафсир қиляптилар ёки Фарб ҳукмрон бўлиб турган бундай замонда уни бузиб, хиралаштириш мақсадида уни замонга мослаб тафсир қиляптилар. Буларнинг барчаси Росул ғадан намуна олиш эмас. Бундан ташқари бугунги кунда (Фарбдан келиб чиқсан) фуқаролик тушунчаси ва фуқаролик давлати тушунчасини Росул ғенниг қилган ишлари, айтган гаплари ва Ислом давлатини қуриш учун Мадинага боргандада у киши тузган аҳд ва келишувларидан олишга ҳаракат қилаётганлар бор. Улар ҳам мана шу ишлари сабабли Фарб программаларини ижро этиш ва мусулмонларни жиддий ишдан буришда режим қуролига айланниб қолдилар. Чунки улар Фарб

сақофати ва ҳаёт ҳақидаги тушунчаларини мусулмонлар ўртасида ривожлантиряптилар ва бу билан ишни қойиллатиб кўйдик деб ўйлашяпти.

Ҳақиқат шуки мусулмонларнинг уммат деган эътибордаги поезди давлатлари йўқ қилингач ўз йўлидан чикиб кетди. Улар шу туфайли Исломни татбиқ қилиш ва Ислом рисолатини амалда кўтаришдан тўхташди. Сўнг Исломга қайтиш биз минбарлардан уларнинг «Эй Аллоҳим бизларни Исломга чиройли қайтаргин» каби дуоларида эшиштаган фақат хавфсизлик масаласигина бўлиб қолди. Аксар мусулмонлар исломий ҳукмларнинг жамиятни ислоҳ қиладиган қисмини ташлаб, имкони борича шахсларга тегишли қисмини оладиган бўлишиди. Ўзини ислоҳ қилган шахс бошқаларни ислоҳ бўлишини кутадиган бўлди. Шахслар ўзларини ислоҳ қиладиган нарсаларни қанчалар маҳкам тутмасинлар, уларнинг сони қанчалар кўпаймасин ва вақт қанчалар чўзилмасин даъватнинг бундай йўли Умматнинг Исломга қайтиши ҳақида изланмайди. Чунки жамият асослари бундан тамомила бошқачадир. Биз тескари программа деб номлаётган бу йўл мусулмонларнинг таназзулини тўхтатмайди, Исломни инсонлар ҳаётида тирик ҳолда мавжуд бўлишини ва халқаро майдонда Халифалик давлати шаклида мавжуд бўлишини кафолатламайди. Фарбликлар амалга оширган яна бир ажабланарли иш шуки улар мусулмонларни сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан енгишда ҳийла ва найранглар орқали ютуққа эришди ва мусулмонлар ҳаётини бузишда устамонлик қилишиди. Чунки улар мусулмонларнинг ҳовлиси ичидаги туриб уларга уруш қилди, давлатини қулатди ва ватанларини босиб олди. Уларнинг юртларини тақсимлаб бевосита ва малайлари орқали халқига ҳукмрон бўлиб олгач, кўл остидаги нарсаларини ҳам тортиб олди. Бундан ортиқ мусибат бўлмаса керак. Фарбликлар бу билан гўё дунёга ўз ҳазоратини бошқа ҳазоратлар устидан «устунлигини» исботлашди. Улар мусулмонларни хусусан ақли заифларини Ислом замони ўтди, энди у тарих фидирагини юргиза олмайди, олам, илм, ҳазорат, замон карвонини ва инсоният эришган бошқа соҳаларни етаклай олмайди деб ишонтириди. Фарбликлар қилган ажабланарли ишлардан яна бири улар мусулмонлар ичидаги мана шу заҳар ва касалликни қабул қиладиган кишиларни топди. Бундай мусибат бошига тушган мусулмонларга раҳми

келган киши Ислом ва Исломга қайтиш хақидаги бундай тескари программани қабул қилмайди.

Ислоҳот хақидаги тескари назарияни ўрганиб кўрсангиз унда хоҳиш истакларни ўлдирувчи нарса борлигини топасиз. Чунки бу хато тушунча эгалари шундай нарсага асос солишибдики унга кўра жамият аҳволини ўзгартириш учун қанчалар ҳаракат қилинmasин ва қанча вақт ўтмасин жамият ўзгаришсиз қолмоқда. Чунки бу йўлга асос солганлар аслида шуни хоҳлашган эди. Шунинг учун улар масжид минбарлари, университетларнинг лексия заллари, радио ва телевидение каналларида Исломга қайтиш тўғрисида қанча кўп гапирмасинлар хусусан мусулмон юртларида ҳар жума масжид минбарларида Уммат аҳволини муолажа қилиш хусусида бирбири билан қанчалик мусобақа ўйнамасинлар бу нарса Уммат аҳволини ўзгартирмаяпти. Балки бу нарса тескари натижа ва салбий таъсир кўрсатди. Бошқача айтганда бу йўл одамлар орасида шахсийликни экди, воқени муқаддаслаштириди, мустамлака ўрнатиб қўйган малай ҳокимлар қўриқлаётган вазиятни мустаҳкамлади. Турли минбарлардан ва ташкилотлардан туриб Исломга қайтиш аввало Халифалик давлатини барпо қилиш билан бўлади деб айтиётганларни уерлардан тўсаётган кишилар билиб қўйисинки, Исломга қайтиш амалда Ислом давлатини барпо қилиш билан бўлади, шунда исломий ҳаёт қайта бошланади ва дин барпо бўлади. Бу гапни Аллоҳ хидоят берган кишиларгина масжид минбарларидан туриб айтишга журъат қила олади. Бу гап гарбликлар қўйган таълимотлар билан уйғунлашмайди. Шундай экан улар Мұхаммад ﷺ Уммати борасида Аллоҳдан қўрқсинлар ва тўғри сўзни сўзласинлар.

Юқоридаги айтганларимиз ўз тасдиқини топган экан улар қатори яна бир нарса тасдиқини топиши муқаррар яъни бугун биз кўриб турган Уммат ичидаги ҳокимларга қарши қўзғалган ҳаракатлар Исломий давлатнинг йўқлиги, ҳокимларнинг Умматдан ажраб қолгани туфайли ҳамда одамларда уларга ва уларнинг нотўғри бошқарувига нисбатан ғазаб ва норозилик тушунчалари туфайли пайдо бўлди. Бу ғазаб ва норозиликни юқорида биз айтиб ўтган реалист ҳаракатлар пайдо қилгани йўқ. Чунки улар реалликни муқаддас деб биладиган, жорий вазиятни қўллаб-қувватлайдиган, малай режимлар ёрдамида

вазифасини осонгина бажарадиган, пайдо бўлиши, табиати ва таркибидан келиб чиқиб, жамиятдаги фасод манбаларини яширадиган, Фарбнинг ҳийла ва услубларига алданадиган, жамиятни қолоқлаштирадиган, душман билан тил бириктирадиган ямоғич ва реалист харакатлардир. Бундан ташқари улар ҳар бир босқичда бошқаларга намунаидир. Ҳокимлар ва уларнинг ортидагилар ўзларини безовта қилаётган харакатларни босиш, қўзғолонларни музлатиш, халқ газабини ўчириш ҳамда Умматни Фарбга тобелик ва мағлублик кишанларидан кутқарадиган харакатларни олдини олишда улардан фойдаланади. Бу харакатларнинг аъзолари олам масалаларида ўртача ечимга рози бўладиган, келишадиган ва ён берадиган бўлганлари учун уларни (Уммат ва унинг душманлари) ўртасидаги мўътадиллик ва ўртачалик тарафдорлари «Ҳикмат ва тажриба» соҳиблари дейилади. Биз одамларнинг газаби босилиб, ишлар Фарб фойдасига яъни «меъёрига» қайтгандан кейин орзуласида пучга чиққанига бир неча марта гувоҳ бўлганмиз. Бу харакатлар аслида воқени тасдиқлаш, фурсатни ўtkазиш ва ҳар сафар уни мусулмонлар зиёнига зое қилиш учун пайдо қилинган. Уммат ҳар сафарги мағлубият ва омадсизликда (маблағ ва қурбон)лардан ташқари уларнинг асоратини йўқотиш учун ўн йиллаб қимматли вақтларини зое кетказишади. Фарб сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан муваффакият қозонгандан кейин ўзининг фикр ва тушунчаларини Уммат фарзандларига тиқишириш амалиётида шу харакатларга таянди. Фарб бугун бир неча давлатга эга бўлгани учун қувватлидир, мусулмонлар эса давлати бўлмагани учун заифдирлар. Фарб ўз ҳазоратини (илмий ва технологик жиҳатдан) барча инсонларга ярокли оламий ва инсоний ҳазорат сифатида қабул қилиниши ва бу нарса осон ҳазм бўлишида бу харакатларни моҳирлик билан ишлатди. Бу эса мусулмонларни Исломдан узоқлаштириб, уларга Фарб нуқтаи назарини хусусан бошқарув ва иқтисод ҳақидаги назариясини сингдирди. Натижада ҳар қандай Фарб тушунчасини мусулмонлар ҳаётига киргизиш учун уни «исломий» деб номлаш етарли бўлиб қолди. Бугун Фарб давлатлари (Америка ва Британия раҳбарлигига) қақшатқич зарбалар ва кети узилмайдиган омадсизликларни келтириб чиқарадиган ифлос услублар билан мусулмонларни жирканч капитализм томонига буриш учун бу харакат

аъзоларини иш билан таъминламоқда. Билингки – Аллоҳ сизга раҳм қилсин – Уммат аҳволи ўзгармаслигининг сири ва сабаби барча минбарлардан бўлаётган бу (самарасиз) даъватлар, сийқаси чиққан дарс, (нашириётларда рухсат берилган) китоблар, сийқаси чиққан хутбалардадир. Булар мусулмонларни адаштириш ва аҳволларни ислоҳ қиласидан нарсадан уларни узоқлаштиришда моҳир бўлиб кетган хукуматлар томонидан молиялаштирилади ҳамда бу уларнинг ифлос ва яширин услубларидандир. Булар хукуматларга юклangan вазифа эди. Чунки мустамлакачи Ғарб кучлари – ҳақиқий давлат деган эътиборда Умматнинг онгги, раҳбарлиги, хукмронлиги ва мартабасини қайта тиклашдаги умидини пучка чиқарган эди.

Бундан ҳам кўра ёмонроғи бу тескари программа эгалари мустамлакачилар исломий юртларда – Усмоний Халифалик вайроналари устида – пайдо қилган «давлатлар» исломий давлатлар эканига иккilanмайдилар. Мана шу тарафдан олиб қараганда ҳам Исломий давлатни барпо қилиш уларнинг программасида йўқ. Улар бу давлатларни Исломий давлат деб тан олишлари гўё уларнинг тескари программаларини ва шахсларни ислоҳ қилиш керак деган талабларини оқлайди. Бу турдаги ислоҳ уларнинг хоҳишлиарини рўёбга чиқараётгани учун бор харакатларини унга қаратишди. Аслида бу тескари программага чақираётганлардан шу нарса, яъни шахсларни ислоҳ қилишга эътибор бериш ва жамият ҳам шу йўл билан барпо бўлади деб тушуниш талаб қилинган. Биз эса уларни бундай йўлдан огоҳлантирамиз.

Юқоридагилардан ҳам ачинарли нарса шуки улар бу тушунчаларини Росул ﷺ сийратидан истинбот қиляпмиз дейишларидир. Лекин улар олдин бир қарорга келиб, кейин нусусларни ўзи хоҳлаган томонга буриб оладиган кишилар йўлидан юрган ҳолда Росул ﷺ сийратидан намуна олишмоқда. Бу нарса бир қанча вақтлардан бери мусулмонларнинг зеҳнида ишларни чалкаштириб келди ва ҳамон чалкаштиromoқдаки, мусулмонлар у туфайли оқни қорадан ажрата олмай қолди. Шунинг учун билингки амалдан олдин тўғри илм ва ёрқин фикр бўлиши зарур. □

﴿يَٰٓيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنِ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ تُحِبُّهُمْ وَتُحِبُّوْهُمْ أَدِلَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعْزَّةٌ عَلَى الْكُفَّارِ يَجْهَدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَا يَمِّرُّ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتَيْهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِمْ﴾

«Эй мўминлар, сизларнинг ичингиздан кимда-ким динидан қайтса, Аллоҳ бошқа бир қавмни келтиурки, Аллоҳ уларни яхши кўур, улар Аллоҳни яхши кўурлар. Улар мўминларга хоккор, кофирларга эса қаттиққўл, бирон маломатгўйнинг маломатидан қўрқмай Аллоҳ йўлида курашадиган кишилардир. Бу Аллоҳнинг фазлу марҳамати бўлиб, Ўзи хоҳлаган кишиларга берур. Аллоҳ фазлу карами кенг, билгувчиdir»

[Моида 54]

Моида сурасидаги ушбу ояти карима муҳим ва буюк бир мавзуу, яъни Аллоҳ Азза ва Жалланинг динидан қайтган қавмларга, шу жумладан диндан қайтган Ислом Умматига бериладиган жазо ҳакида ҳамда Аллоҳ Азза ва Жалла бундай муртадлар ўрнига само ваҳиси омонатини кўтаришлари учун бошқа инсонларни олиб келиши ҳакида сўз юритади. Шунингдек, Аллоҳ Азза ва Жалланинг ризосига, фазлу карамига сазовор бўлган инсонлар сифатлари ҳакида ҳам сўзлайди. Биз аввало ушбу ояти каримани тафсир қилишдан, маъноларини ёритишдан бошлаймиз, кейин ундан олинадиган дарсу ибрат ҳакида сўз юритамиз.

Тафсир ва маъноси:

Ҳақ Таборака ва Таоло бу оятлардаги хитобни огоҳ этиш билан ва имонни эслатиш билан бошлади. Бундан мусулмонлар ақлларини уйғотишни ва имонларини эслатишни,

﴿يَٰٓيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾

(Эй мўминлар), дея улардаги имон туйғуларига огоҳ этишни мақсад қилди. Чунки бу зикр қилинган масала хавфли масала, унинг дунё ва охиратдаги оқибати ҳам хавфли. Албатта, бу Аллоҳ Азза ва Жалланинг динидан қайтиш масаласи бўлиб, ушбу суранинг 51 оятида ва ушбу оядда ҳам зикр қилинган:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَحْذِّرُو أَلَّيْهِمْ وَالنَّصَرَىٰ أُولَئِكَ﴾

«Эй мўминлар, яхудий ва насронийларни дўст тутманг»

[Мойда 51]

﴿مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنِ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ﴾

(Кимда-ким динидан қайтса, Аллоҳ бошқа бир қавмни келтиради).

Бу ерда Аллоҳ Азза ва Жалла динидан қайтган кимсани бу дунёда бошқа қавмга алмаштиражаги билан огоҳлантирмақда. Бу огоҳлантирув феъли шарт ва жавоби шарт оқимида келиб, ундан оқибатнинг ёмонлиги тушунилмоқда. Яъни – агар яхудий ва насронийларни дўст тутиш билан ўз динингиздан қайтгудек бўлсангиз, Мен сизни ўрнингизга бошқа қавмни келтириш билан жазолайман, демоқда...

Бу ерда диндан қайтишдан мурод, диндан тўла чиқишидир. Чунки йўлда кетаётиб, сўнг ортга қайтиш ўзи юраётган йўлни ташлаб, қадамма-қадам бошқа йўлга ўтиш, демакдир. Яъни: сизлар ўзингиздаги мавжуд имонга, амалга зид иш қилиб, ўзингизда бўлмаган куфрга қайтдингиз, шу боис сизга бу дунёда фалон-фалон жазони-алмаштиришни қўллайман, дейилди.

Ҳақ Таолонинг

﴿فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ﴾

(Аллоҳ бошқа бир қавмни келтиради), дея келтириш масаласига келсак, бу сиздан олдинги Халифалик ва ғолиблик сифатларига сазовор бўлган зотларга алмаштиришдир, бунга оятдаги

﴿تُبَحْمِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

(Аллоҳ йўлида жиҳод қиласидилар), деган сўз ҳам далолат қилмоқда. Албатта, бу қудрат ва ғолибликсиз бўлмайди, қачон иш мўмин қавмга тааллуқли бўлса, демак бу ғолиблик ва Халифалик билан бўлади.

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيُسْتَخْلَفُنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга уларни ер юзида халифа қилишини ваъда қилди» [Нур 55]

Демак, Аллоҳ уларга ғолиблик ва қудрат беради.

Бу қавмда ушбу буюк ишга лойик қилувчи сифатлар бўлади. Хўш бу қандай сифатлар? Бу сифатлар оятда айтилганидек, Аллоҳ уларни яхши кўрадиган, улар ҳам Аллоҳни яхши кўришадиган, мўминларга хоксор, кофирларга қаттиқўл, маломатчининг маломатидан кўрқмайдиган кишилар сифатлариdir.

Оятда Ҳақ Таборака ва Таоло Ўз муҳаббатини тақдим этмоқда. Чунки Унинг муҳаббати бандалар муҳаббатидан кўра шарафлидир, буюkdir. Аллоҳнинг уларни яхши кўришининг маъноси, улар Аллоҳни яхши кўрганлари сабаблидир. Яъни Ҳақ Таоло уларга савоб беради, неъмат ато этади, нусрат беради, уларнинг кўллари билан яхшиликларни амалга оширади. Аллоҳнинг муҳаббати Ҳақ Таолонинг мўмин бандалари қўллари билан яхшиликларни амалга оширадиган раббоний неъматини ҳам ўз ичига олади. Мўминлар муҳаббатига келсак, бу улар мушарраф бўлган имон қоидасидан келиб чиқсан ҳолда итоат этиш, ибодат қилиш, амру фармонларига мутлак риоя қилиш, демакдир.

﴿أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعَزَّةٌ عَلَى الْكَفَرِينَ﴾

«Мўминларга хоксор, кофирларга эса қаттиқўлдирилар», дегандаги **أَذِلَّةٌ** сўзи жуда кўп нарсани ўз ичига олади, шунингдек, **أَعَزَّةٌ** сўзи ҳам жуда кўп нарсани ўз ичига олади. Бу Аллоҳ Азза ва Жалла Китобидаги балогат билан қисқача сўз юритишдир. Масалан, мўминларнинг **أَذِلَّةٌ** хоксорлиги меҳрибонликни, меҳр-муҳаббатлиликни, соддадилликни, мулоимликни, камсукумликни... Шунингдек, кўнувчанлик, хайриҳоҳлик каби сифатларни ўз ичига олган ва бу сермазмунликдандир. Мўминларнинг **أَعَزَّةٌ** қаттиқўллиги маъноси куч-кудратлилик, шиддатлилик, бағритошлиқ, кўполлик ва раҳму шафқатсизлик... каби кофирлардан баландда туриш сифатларни англатади. Дарвоқе, Ҳақ Таоло мўминларга хоксор бўлиш сифатини кофирларга қаттиқўл бўлиш сифатидан олдин келтирди. Бу эса мўминлар учун шарафдир, чунки олдин келтириш шарафни англатади. Бу Куръони Каримнинг аввал келтириш ва кейин келтиришдаги балогатидир.

﴿يَجْهَدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

(*Аллоҳ йўлида жиҳод қиласидилар*), сўзи жанг қиласидилар ва Аллоҳ Азза ва Жалла йўлида қўлларидан келган нарсани инфоқ қиласидилар, демакдир. Бу Аллоҳнинг мўминларни севишига сабаб бўлувчи сифатларнинг учинчиси. У музоре феълида келди, чунки имон сифатига ёндошdir. Масалан, мўмин Аллоҳ йўлида, яъни Аллоҳнинг дини обрўсини кўтариш, мудофаа қилиш, бутун дунёга ёйиш йўлида куч-кувватини сарф қиласи, ўзини кийнайди. Бу учинчи сифат батамом янгиланиб турувчи доимий сифат бўлиб, мўминлар ҳақида айтилган янгиланиб турувчи муҳаббат кабидир. Бу банданинг ўз Роббисига доимий янгиланиб турувчи муҳаббати билан, унинг доимий янгиланиб турувчи жиҳоди маъно уйғунлигидир.

﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

(*Аллоҳ йўлида*), сўзи сермазмун сўз. Яъни бир неча маъноли ўзида жамлаган алоҳида сўзлардандир. Яъни бир неча маънога далолат қилувчи мўжазлик (қисқа сўз юритиш) бўлиб, Куръони Каримнинг маъноли балофатидир.

Аллоҳнинг йўлидан мурод, Аллоҳ Азза ва Жаллани рози қиласидиган, Унинг розилигига элтадиган йўлдир. Унда Аллоҳ Азза ва Жалла каломини олий қилиш, динини мустаҳкам қилиб, ёйиш мақсади бор. Яъни бу қавм ўз моллари, жонлари, вақтлари, қаламлари ва тилларини сарф этиш билан ўзларини муҳоҳада этадилар. Чунки сўзи ҳаракат сарфлаш бўлиб, мўминнинг сарфлашга қурби етадиган ҳар бир нарсаси учун очиқ сўздир. У муҳоҳид қодир бўладиган барча турдаги сарфларни ўз ичига олувчи сермазмун сўздир. Яъни ким ўзини сарфласа, бу яхши, ким молини сарфласа, бу ҳам яхши, ким иккаласини ҳам сарфласа, нур устига аъло нур, ким тилини сарфласа, бу ҳам яхшидир... ва бундан бошқа кўплаб сарфлов турларига далолат қиласи.

﴿لَا تَحَافُنَ لَوْمَةَ لَآمِرٍ﴾

«*Бирон маломатчининг маломатидан қўрқмайдилар*», деган сифат ҳам мазкур қавм сифатларига киради. Яъни улар Аллоҳнинг муҳаббати ва ризосидан бошқа нарсага

боқмайдилар, Аллоҳ йўлида Аллоҳдан ўзгадан қўрқмайдилар. Бу ерда لَوْمٌ сўзи айблаш маъносида бўлиб, накра ҳолда келган, لَعْنٌ сўзи ҳам накра келган. Бу эса сифатлаш ва баён қилишдаги ғоят балоғатни англатади ва фақат битта нарсага далолат қиласди, у ҳам бўлса, ушбу раббоний қаломнинг олийлиги, даражаси ва балоғат даражасининг юқорилиги маъносидир. Бу ерда لَوْمَةٌ сўзининг накралиги санокни англатади. Яъни ҳеч қандай сондаги маломатдан қўрқмайдилар демакдир. Бу қашшоқ бўлиб қолишдан қўрқиш бўладими, ўлиб қолишдан ёки мashaққатлардан қўрқиш бўладими ёхуд қалби заиф кимсаларда юз берадиган бошқа айб турларидан бўладими фарки йўқ. لَعْنٌ сўзи ҳам накра бўлиб, ушбу сифатнинг саноғига далолат қиласди, мунофиқлар, кофирлар, дунёпарастлар, саройпарастлар ва бошқа шайтонга дўст бўлиб, ушоқларга рози бўлган барча қалбан заифлик турларига далолат қиласди.

Демак, ушбу мўминлар сифатлари ҳар қандай сифатлардан улуғ бўлиб, улар Аллоҳ Азза ва Жалла йўлида ҳамда ҳақ ва имон байроғини юқори кўтариш учун жиҳод қилиш йўлида маломатчининг маломатидан қўрқмайдиганлардир.

﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنِ يَشَاءُ﴾

(*Бу Аллоҳнинг фазлу марҳамати бўлиб, Ўзи хоҳлаган кишиларга беради*), бу ердаги исми ишорада иккита буюк маъно бор: биринчи, юқоридаги барча нарсаларни (Аллоҳнинг мұхаббати, мўминларга хоксор, бошқа қавмни келтириш ва Халифалик кабиларни) вужудга келтириш, буларнинг барчаси оятдаги ذلک исми ишорасида жамул-жам бўлган. Бу балоғатли мувжазлик (қисқа гапириш) бўлиб, у лугатшуносликдаги етук фанлардан биридир. Исми ишоранинг иккинчи маъноси, ذلک сўзи маъноларидан бири олийлик, улуғлиkdir, чунки олисликка ишора қиласди, олислик эса Аллоҳнинг наздида даражанинг олислиги, баландлиги, улуғлигидир. Бу Аллоҳ Таолонинг

﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾

«Ушибу Китобда ҳеч қандай шак-шубҳа йўқdir»
сўзига ўхшашдир.

[Бақара 2]

Ушбу Халифалик ато этиш ва бошқа қавмга алмаштириш олий фазлдир,

﴿فَضْلُ اللَّهِ﴾

(Аллоҳнинг фазлу марҳаматидир). У юқорида зикр қилинган барча мақтovли сифатлар ва солиҳ амаллар сабабли имон, тақво, солиҳ амал эвазига берилган мукофотдир.

Бу ерда **فضل** сўзи улуғлашни янада кучли ҳис эттириш мақсадида Жалла Жалалуҳунинг ﷺ сўзига изофа қилинди. Чунки у мазкур қавмга берилган фазл ва икромнинг нақадар буюклигига далолат қилмоқда.

﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾

(Ўзи хоҳлаган кишиларга беради). Бу ерда ғолиб қилиш, Халифалик ато этиш сабаблари Аллоҳга боғлиқ эканига, башарга боғлиқ эмаслигига ишора бор. Демак беришдан мурод, илтифот кўрсатишдир. Ихтиёр ҳам раббоний масала. Аллоҳ Азза ва Жалла уни мана шу улуғ раббоний илтифотга лойик бандалари орасидан Ўзи танлаган кишига беради.

﴿وَاللَّهُ وَاسْعَ عَلَيْمٌ﴾

«Аллоҳ фазлу карами кенг, билгувчидир», яъни фазли, илтифоти, қудрати ва ҳозирлаган сабаблари кенг Зотдир. Аллоҳнинг билувчилиги ҳам мазкур инсонларни танлаётган пайтда уларни яхши билишини англатади. Дарҳақиқат, ушбу икки сифат ҳам накра бўлиб келди. Бунинг сабаби, кенгқамровлилик ва тўла батамом ихота этиш бўлиб, Аллоҳ Азза ва Жалла ҳар ишга қодир, ҳар нарсани ихота этувчи зот экани билан мўминлар қалбини бениҳоя хотиржам этилмоқда.

﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾

«Қачон бирон нарсани ироди қилса, Унинг иши фақатгина «Бўл», демокликдир, бас, у (нарса албатта) бўлади» [Ясин 82]

Оятдаги дарс ва ибрат:

1 – Халифалик ато этиш ва ер юзида ғолиб қилишдаги раббоний илтифотнинг ўз шартлари бор, киши шу шартларни бажармасдан туриб, уларга эга бўлолмайди. Шунингдек, уларнинг давом этиб туриши учун ҳам шартларни бажариш керак бўлади. Оятда зикр қилинган бу шартлардан бири, улар Аллоҳ Азза ва Жаллани яхши кўришлари, яъни итоат қилишлари, каттаю кичик ишларда осий бўлмасликлари шарт.

Уларни бундай шараф ва олий мартабага лойиқ қилган сифатлардан бири эса, мўминларга хоксор бўлиш, кофирларга қаттиққўл бўлиш ва Аллоҳ Азза ва Жалла йўлида жиҳодни яхши кўриш сифатидир.

2 – Аллоҳ Азза ва Жалла диндан қайтган кимсаларни бошқага алмаштиради ва уларни ушбу илтифот-раҳматдан маҳрум этади. Бу эса Бану Исроил сингари ўтмишдаги қавмда юз берган раббоний бир жазодир. Ўшандада уларнинг Мусо ؏га осийлик қилишлари, муқаддас заминга киришга оид унинг амрига қулоқ солмасликлари натижасида аввало бошларига тушган ўша жазоларига дучор бўлдилар, қолаверса, кирқ йил ўтиб, бошқа қавмга алмаштирилдилар.

3 – Шубҳасиз, Аллоҳ Азза ва Жаллага итоат этиш, Уни севиш ва амру фармонларига риоя қилишнинг Аллоҳ олдида мукофоти бор. Бу Аллоҳнинг бу дунёда ҳам, охиратда ҳам севиб қолиши мукофотидир. Унинг бу дунёдаги севиб қолиши мағфират, ғамхўрлик, ҳифзу-ҳимоя ва ер юзида ғолиб қилиш ҳамда ўзи севиб қолган зотларга олийлик, юксаклик сабабларини ҳозирлаб қўйишидир. Аллоҳнинг ризосини, мағфиратини қидирган кишилар учун бунда етук дарс бор, бу Унинг йўлини маҳкам ушлаш билан олинадиган дарсдир.

4 – Аллоҳга суюнадиган, Аллоҳ ва Росулини севадиган, Аллоҳ ва Росули ҳам уни севадиган мусулмон ҳеч кимдан кўрқмайди, ҳеч бир инсонга ҳисоб бермайди, Аллоҳ йўлида маломатчи инсоннинг маломатидан ҳадик қилмайди. Чунки Аллоҳ Азза ва Жалла унинг суюнчи, дўсти, етарли ғамхўри ва ҳимоячисидир. Бунда ушбу омонатни ўз елкасига ортган ҳар бир мусулмон учун – ҳақиқий суюнч инсон эмас Аллоҳдир, деган дарс бор. Росулуллоҳ ؏ бундай марҳамат қиласидар:

«مَنْ أَرْضَى النَّاسَ بِسَخْطِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَسْخَطَ عَلَيْهِ النَّاسَ. وَمَنْ أَرْضَى اللَّهَ بِسَخْطِ النَّاسِ رَضَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَرْضَى عَلَيْهِ النَّاسَ»

«Ким Аллоҳни ғазаблантириш билан одамларни рози қилса, Аллоҳ ундан ғазабланади ва одамларни ундан ғазаблантириб қўяди. Ким одамларни ғазаблантириш билан Аллоҳни рози қилса, Аллоҳ ундан рози бўлади ва одамларни ҳам ундан рози қилиб қўяди» (Имом Термизий ривояти).

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

«Ким Аллоҳга таваккул қилса, бас, (Аллоҳнинг) Ўзи унга етарлидир» [Талоқ 3]

﴿وَمَنْ يَتَقَرَّبْ إِلَيْهِ تَجْعَلَ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾

«Ким Аллоҳдан қўрқса, (Аллоҳ) унинг ишини осон қиласди»

[Талоқ 4]

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الظَّالِمِينَ إِنَّمَا يَأْمُنُوا﴾

«Албатта Аллоҳ мўминларни мудофаа қиласди»

[Ҳаж 38]

5 – Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло буюклик, улуғлик ва камолот сифатлари соҳибидир, бу мусулмоннинг хотирасидан четда эмас. Чунки Аллоҳ мулки чексиз, истаги, қудрати кенг ва ҳар қандай ишда бекиёсдир. У инсониятнинг ҳар бир ишини билиб, ихота қилиб туради, кўздан яширин, қалбларда сир сақланган ҳар бир нарсани билади. Аллоҳга таваккал қилган ва суянган кишилар учун бу борада катта дарс бор. Аллоҳ ҳар ишга қодир, инсон каби ожиз эмас, Унинг сифатлари жуда олий даражада. Шунинг учун мусулмон киши Робби Азза ва Жалла ундан талаб қилган итоат ишларини адo этаверади, қолгани эса Аллоҳ Таолонинг қудрат ва илми доирасида туради. Натижа қанча кечикмасин, амалидан ҳеч қачон умидсизликка тушмайди, ҳиммат-ғайрати асло сўнмайди. Чунки у карами кенг ва қудрати улуғ Аллоҳнинг албатта унга нусрат бериб, ер юзига Халифалик ато этажагига чукур ишонади. Нусрат кечикса, демак, бу Мавло Таолонинг илми доирасидаги бир яхшилик эканки, биз ҳам, бошқалар ҳам билолмаймиз, ёлғиз Аллоҳ Субҳанаҳу билади...

Аллоҳ Таолодан сўраймиз, бизни ҳам Аллоҳ яхши кўрган ва само ваҳиси омонатини кўтаришга тайёр қилиб қўйган зотлардан қилсин, Аллоҳумма омин, ё Роббал аламин. □

Швециялик тадқиқотчи аёл Швецияда аёл хуқуқига оид янги қонунларни чиқариш учун Исломдан ёрдам олишга чақирмоқда

Швециялик тадқиқотчи аёл Энн Кулл – у Лундс университетида исломий илмлар бўйича мутахассисдир – Ислом аёл хуқуқига яхши риоя қиласи, деди. Бу тадқиқотчи аёл Ислом хақида Индонезияда ўзи олиб борган тадқиқотлар ва лойихалар чоғида Исломнинг барча соҳаларда аёл хуқуқларига риоя қилишини аниқлади. У бундай деди: Муслима аёл ҳижоб кийсада ва унга эри ва оиласи томонидан хос муомала қилинса-да «лекин биз эркак билан аёл ўртасида бирон зўравонлик, адолатсизлик борлигини кўрмаймиз». Бу тадқиқотчи аёлнинг айтишича Швецияда аёлга маълум онг очиқлиги мавжуд бўлсада бироқ швецияликлар аслида аёл хуқуқини яхши англашмайди ва унга риоя қилишмайди. Бу тадқиқотчи аёл давлатни қонунларни қайта кўриб чиқишида ва жамиятнинг аёлга бўлган муомаласида Ислом таълимотларига эргашишга чақирди. У Швециядаги экстремист ўнгчи оқим ўз шахсий манфаатларини кўзлаб муслима аёлдан бир сиёсий курол сифатида фойдаланаётганини кўрсатиб ўтди. Шунинг учун – деди у – Фарб давлатларидағи аёл хуқуки унинг жинсдоши бўлган муслима аёлникига ўхшамаслигини яхшилаб тушуниб олиш лозим.

Керри: Биз Асад билан музокара олиб боришга мажбурмиз

2015 йил 15 марта Сурия қўзғолони бошланганига тўртинчи йил тўлиши билан бир вақтда Америка ташқи ишлар вазири Жон Керри ўзининг мамлакати «Сурияда сиёсий ўзгаришга эришиш учун охир-оқибат Сурия президенти Башар Асад билан музокара олиб боришга мажбур бўлишини» айтди. Бу баёнот ўзининг маъноси, мағз-моҳияти хусусида кенг тортишувларни келтириб чиқарди. Айниқса бу баёнотда Американинг Сурия хақидаги мурожаатидаги ҳаммага маълум «Асад қонунийликни йўқотди» ва у «Сурия келажагида бирон ролни ўйнаши мумкин эмас» деган кириш сўзлари тушиб қолгани ана шундай тортишувларни келтириб чиқарди. Франция ва Британия Американинг Керри билдирган бу позициясига қарши чиқди. Чунки бу икки мамлакат Асаднинг Сурия келажагида қандайдир

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
рол ўйнашини қабул қилиш мумкин эмас ва у қотил, шунинг учун қонунийликдан маҳрум бўлди деб хисобламоқда.		
<p>Ал-Ваъй: бу ўринда шундай савол туғилади: Американинг Сурия қўзғолонига нисбатан позициясида бирон ўзгариш борми ўзи? Бунга тамоман йўқ деб жавоб берилади. Шунинг учун Керрининг баёнотлари бу қўзғолонга нисбатан бошиданоқ Америка юргизиб келаётган сиёсатнинг бир ҳақиқий ифодасидир. Чунки оппозицияни қуроллантиришга энг кўп қаршилик кўрсатаётган шу Америкадир, режим билан сиёсий ечимга келиш бу кризисни ҳал қилишнинг бирдан-бир мақбул йўлидир деб хисоблаб амалда бу режимни қулатишдан бош тортуб келаётган ҳам шу Америкадир.</p>		
<p>Британия ташқи ишлар вазири: Сурия режимининг Давлат ташкилотига қарши уруш қилаётгани бир қуруқ ёлғондир</p>		
<p>Британия ҳукуматининг билдиришича Сурия режимининг Давлат ташкилотига қарши уруш қилаётгани «бир ёлғондир» ва Сурия ҳукумати бу ташкилотдан воситачилар орқали нефт сотиб олмоқда. Бу ҳақда Британия ташқи ишлар вазири Филип Хаммонд ўзининг бир баёнотида бундай деб билдириди: Башар Асад режими ИШИД ташкилоти назорат қилаётган қудуқлардан қазиб олаётган нефтдан катта миқдорини воситачилар орқали сотиб олмоқда. Бу тўғрида Европа иттифоқи Сурия ҳукумати фойдасига иш юритаётган 13 шахс ва ширкатни ўз ичига оладиган бир янги тақиқлаш рўйхатини ишлаб чиқди. Уларнинг орасида режим билан Давлат ташкилоти ўртасида воситачилик қилишда айбланаётган бизнесмен Жорж Ҳасваний ҳам бор. Сурия режими билан Давлат ташкилоти ўртасида иқтисодий алоқалар мавжудлиги ҳақидаги ҳисоботлар бир неча ой олдин пайдо бўлган эди. Бу ҳисоботларда икки томон ўртасида Давлат ташкилоти назорати остидаги қудуқлардан режим фойдасига нефт билан таъминлашга оид битимлар борлиги кўрсатиб ўтилган. Бунинг эвазига Давлат ташкилоти нуфузи остидаги минтақаларга хизматларнинг ўтиши осонлаштириладиган бўлган...</p>		
Ал-Ваъй		
47		

Британиянинг Осиё молиявий уюшмасига қўшилишидан Американинг хавотирлари

Америка идораси Британиянинг Хитой томонидан қўллаб-куватланаётган ривожланиш банкининг асосчи аъзоларидан бири бўлиши ҳақидаги таклифидан ташвишга тушаётганини билдириди. Британия Осиё инфраструктура инвестициялари банкига аъзо бўлишга интилаётган йирик Farb иқтисодлари орасидаги биринчи давлатдир. Қўшма Штатлар бу банкнинг халқаро меъёрларга амал қилиши хусусида ҳам қатор саволларни қўзғади. Британия бош вазири Дэвид Кэмероннинг расмий вакили Кэмероннинг Америка танқидларига рад жавоби бериб «Бу ерда шундай бир вактлар бўладики уларда бизнинг ишларга бўлган муносабат билдириш йўлларимиз турлича бўлиши мумкин» деган гапини шархлади. Бу Осиё банкининг Осиёдаги энергетика, транспорт ва инфраструктуралар лойиҳаларига сармоялар ётқизиб уларни маблағ билан таъминлашига қарор қилинди. Бу банк ўтган йили октябр ойида 21 давлат иштирокида таъсис этилди, бу давлатлар бошида Хитой турибди.

Руҳонийнинг маслаҳатчиси: Эрон бугун тарих давомида бўлганидек бир империядир ва унинг пойтахти Бағдоддир

Эронлик талабаларнинг «ISNA» ахборот агентлиги Эрон президентининг диний ишлар ва озчилик миллатлар бўйича маслаҳатчиси Али Юнусийнинг 2015 йил 9 марта Техронда бўлиб ўтган «эроний ўзлиқ» йигини олдида айтган гапларини келтириди. У ўзининг нутқида бундай деди: «Эрон бугун тарихда бўлганидек бир империяга айланди, унинг хозирги пойтахти Бағдоддир ва бу пойтахт бугун ўтмишда бўлганидек ҳазоратимиз, сақофатимиз ва ўзлигимиз марказидир». У яна бундай деди: «Эрон дунё яралганидан бошлаб бир империя сифатида дунёга келди, Эронни бошқарган етакчилар ва қўмондонлар доимо оламшумул ва турли адабиётлар билан фикр юритишар эди». У қўйидагиларни ҳам айтди: «Менинг бу гапларим биз оламга яна ҳукмрон бўлмоқчи эканимизни англатмайди, лекин биз ўз ўрнимизни ва тарихимизни билишимиз лозим, яъни оламшумул фикр юритишимиш ва Эрон миллий тарзида иш олиб боришимиз лозим». У яна бундай деди: «Эрон бу минтакада эроний бирликка асос солиш ниятидадир». У бундай деб қўшимча қилди: «Биз бирлик деганда чегараларни йўқ қилишни назарда тутмаймиз, лекин Эронга қўшни барча мамлакатлар бир-бирига яқинлашиши лозим». Собиқ президент

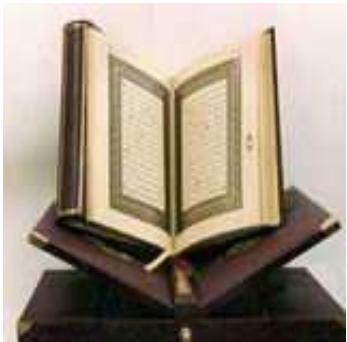
ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұмиллар ҳеч шак-шубхасız оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Мұхаммад Хотамий хукуматида разведка мудири мансабини эгаллаган Али Юнусий Эроннинг минтақадаги нуфузига қарши чиқаётган барча кишиларга ҳужум қилиб «Бутун Ўрта шарқ минтақаси Эронникидир» деди.		
Еврокомиссия раиси: Европа Иттифоқи таҳдидларга қарши туриш учун ўзининг бир маҳсус армиясига муҳтождир		
<p>Еврокомиссия раиси Жан-Клод Юнкер бир немис газетасига берган интервьюосида бундай деди: «Европа Иттифоқи Россияга ва бошқа таҳдидларга қарши туриш учун ўзининг бир маҳсус армиясига ҳамда иттифоқнинг олам даражасидаги ташқи сиёсатдаги статусини қайта кўриб чиқишга муҳтождир». У бундай деб кўшимишча қилди: «Шимолий Атлантик Иттифоқнинг бир ўзи етарли эмас, чунки бу иттифоқнинг ҳамма аъзоси ҳам Европа Иттифоқи таркибида эмас». У яна бундай деди: «Европа Иттифоқининг бир муштарак армиясининг мавжуд бўлиши оламга муҳим ишораларни йўллади». У Welt am Sonntag газетасига бундай деди: «Европа Иттифоқининг муштарак армияси оламга Европа Иттифоқи давлатлари ўртасида яна уруш мутлақо бўлмаслигини кўрсатади». У «Бундай армия бизга ташқи ва хавфсизлик сиёсатини тузишда ҳам ёрдам беради ва Европанинг олам борасидаги масъулиятни зиммасига олишига имкон беради» деди.</p>		
Иордания (Истроил) билан Қизил Денгиз билан Ўлик Денгизни сув канали билан боғлашга оид келишувни имзолади		
<p>(Истроил) ва Иордания Қизил дengiz билан Ўлик дengизни сув канали билан бир-бирига боғлаш лойиҳасини амалга оширишнинг биринчи босқичини бошлаш ва Иорданиянинг Ақаба шахри шимолида сувни чучуклаштириш комплексини куриш келишувини имзолади. (Истроилликлар) уни 1994 йилдаги «тинчлик шартномаси»дан бери Иордания томони билан тузилган энг муҳим келишув деб аташди. Аммондаги имзолаш маросимида Иордания сув хўжалиги вазири Ҳозим Носир, (Истроил)нинг регионал ҳамкорлик вазири, Халқаро Банк вакиллари ва Аммондаги Америка ва (Истроил) элчилари иштирок этишди. Келишув бўйича Қизил Денгиз сувларини чучуклаштириш ва бу сувларни Иордания, (Истроил) ва Фаластин ўртасида тақсимлаш амалга оширилади, чучуклаштиришдан кейин қолган шўр сувлар узунлиги икки юз километр бўлган канал орқали Қизил дengизга</p>		

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг бирорадирир. Унга зулм килмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
окизилади, бу денгизни кичрайишдан ва ундаги сув сатҳи пасайишидан қутқазиши учун шундай қилинади...		
Саудия Давлат ташкилотини қўллаб-қувватлаш ҳисоблари бўйича «Твиттер»да биринчи ўринда турибди		
<p>Американинг «Брукингс» институти ўтказган тадқиқотда кўрсатилишича Исломий Давлат ташкилотини қўллаб-қувватловчи «Твиттер» тармоғи ҳисобларидан жуда кўп қисми Саудиядан келиб чиқмоқда, ундан кейин Сурдия, кейин Ироқ туроди. Бу эса Давлат ташкилоти ҳисобига ишләётган ахборот салмоғи маркази ўз ташвиқотларини илгари ишониб келинганидек Сурдиянинг Риққа шахридан ёки Ироқнинг Мосул шахридан эмас, Саудия ичкарисидан эфирга узатаётганини англатади. «Арабий 21» хабар топган ва натижаларини Британиянинг «Индепендент» газетаси нашр қилган тадқиқотга кўра 866 ҳисоб Саудия ичкарисидан «Твиттер» тармоғида иш олиб боряпти ва Исломий Давлат ташкилотини қўллаяпти. Бу билан подшоҳлик «Твиттер»да Давлат ташкилотини қўллаб-қувватлаётган ҳисоблар келиб чиқаётган давлатлар рўйхатида биринчи ўринни эгаллаб турибди. Сурдияда эса факат 507 ҳисоб бор, ундан кейин 453 ҳисоб билан Ироқ туроди, ундан кейин Давлат ташкилотини қўллаб-қувватлаётган 404 ҳисоб борлиги аниқланган Кўшма Штатлар туроди, ундан кейин 326 ҳисоб бор Миср туроди. Давлат ташкилотини қўллаб-қувватлаётган ёки «Твиттер»да унинг номидан гапирувчи ҳисоблар бу ташкилот ҳақидаги маълумотларнинг биринчи ва энг муҳим манбаи ҳисобланади. Чунки улар орқали ташкилот ўзи амалга оширадиган амалиётларни табаний қилмоқда, ташкилотнинг баёнотлари ҳам улар орқали тарқалади, ташкилот чиқараётган ёзувлар ва видеороликлар ҳам улар орқали эфирга узатилади. Бу ташкилот ҳақида инглиз тилида чиқадиган «Дабик» даврий журнали ҳам улар орқали нашр қилинади.</p>		
Америка Эрон ва Ҳизбуллоҳни «террорчи давлатлар ва ташкилотлар» рўйхатидан олиб ташлади		
<p>Яқинда Америка миллий разведка директори томонидан чиқарилган йиллик ҳисоботда Эрон ва Ҳизбуллоҳ Кўшма Штатлар дуч келаётган «террор» таҳдидлари рўйхатидан олиб ташланди. Разведка директори Джеймс Клэппер Америка сенатига тақдим қилган бу ҳисобот 26 февралда чиқди ва уни «Таймс оғ Истроил» газетаси нашр қилди. Газета Эронни бу рўйхатдан олиб ташланишга сабаб Эроннинг ИШИД ташкилотига қарши урушда</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>харакат сарфлаётгани эканлигини кўрсатиб ўтди. Эрон ва унга тобе Ҳизбуллоҳнинг бешинчи йил уруш кетаётганига қарамай Сурияда ўз қадамини мустаҳкамлашга уринаётган Асад режимининг энг кучли регионал иттифоқчилари эканлиги кўрсатиб ўтилмоқда.</p>		
<p>Британия экстремизм манбаларини қуритиш учун кенг ички кампания бошлаш ниятидадир</p>		
<p>Британия ички ишлар вазираси Тереза Мэйнинг айтишича Британия «экстремист исломчилар»га қарши курашиб чораларини кўради. Бу чоралар жумласига шаръий кенгашлар ишини текшириш ва экстремист имомларга қарши кампания уюштириш киради. Агар бош вазир Дэвид Кэмерон аъзо бўлган консерваторлар партияси майда бўлиб ўтадиган сайловларда ғолиб чиқса шундай чоралар кўрилмоқчи. Мэйнинг айтишича Британия бундан кейин демократик қийматларни, сўз эркинлигини, тенгликни ва бу мамлакатдаги қонун устуворлигини рад этадиган ана шу кимсаларга нисбатан бепарволик билан қарамайди, вазира: экстремизм кенг тарқалиб бораётган энг хатарли ва энг катта муаммо ҳисобланади, деб қўшимча қилди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Мусулмонларнинг уларни ҳимоя қиласидан, уларнинг вакили бўладиган ва уларнинг манфаатлари ҳақида қайғурадиган ўз давлатлари бўлмас экан мусулмонлар бу оламда ҳеч қандай одамийлик хуқуқига эга бўлмай қолаверишади ва Фарбда улар сайловлар «бозорлари»даги бир «товар» бўлиб қолаверишади, уларга елкаларига миниб олиб уларни хорлаш ва четлатиш туфайли сайловларда ғолиб чиқиш учун ирқчи омма овозига эга бўлмоқчи бўлган ҳар қандай кимса дўк-пўписа қилиб таҳдид қиласверади!</p>		
<p>Етакчилар ўртасидаги уруш Сурия армияси йирик зобитларидан иккитасини мансабдан олиб кетди</p>		
<p>Башар Асад хавфсизлик аппаратидаги икки йирик масъулни истеъфога чиқарди. Улардан бири генерал Рустам Фаззолийдир, бу иккаласининг ўртасида юз бериб муштлашгача бориб етган (бу муштлашишда иккаласининг тарафдорлари иштирок этди) қаттиқ жанжалдан кейин рўй берди. Дамашқдаги бир хабардор хавфсизлик манбасининг билдирган ва Мидл Ист Онлайн сайти келтирган хабарга кўра жанжал чоғида Фаззолий қаттиқ калтакланган. Ўзи шундок ҳам қон босим кўтарилишидан азият</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг бирорадидир. Унга зулм килмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>чекаётган Фаззолий ана шу ҳодисадан кейин ўз ишига қайтишидан олдин шифохонада бир неча кун муолажа олди, лекин унинг саломатлиги яна ёмонлашди ва Дамашқ шифохоналаридан бирига ётқизилди, унинг «аҳволи ҳозир оғир»дир. Баъзи ахборот воситалари эса унинг вафот этгани ҳақида хабар тарқатди. Сайтда айтилишича, шу муносабат билан «президент Башар Асад Сурия армиясидаги сиёсий хавфсизлик бўлими бошлиғи Рустам Фаззолийни ва ҳарбий хавфсизлик бўлими бошлиғи Рафик Шаҳодани иккаласи ўртасидаги қаттиқ жанжалдан кейин вазифаларидан истеъфога чиқарди». Фаззолий ўрнига генерал Назих Ҳассун тайинланди, илгари у Фаззолийнинг ёрдамчиси эди. Муҳаммад Муҳалла эса Шаҳода ўрнига ҳарбий разведкадан масъул этиб тайинланди.</p>		
<p>Фарб давлатлари разведкалари Давлат ташкилотига аъзоларни олиб ўтиб беришга бош қўшмоқда</p>		
<p>Туркия ташқи ишлар вазири Мевлют Чавушоглу Анкарада журналистларга британиялик қизларга Сурияга киришга ёрдам берган шахс коалициядаги бир давлат разведкаси фойдасига ишлайдиган суряялик фуқаро эканлигини айтди. Лекин Чавушоглу ана шу давлат номини айтмади. Турк ахборот воситалари кейинроқ суряялик агент Муҳаммад Рашид номини ва у фойдасига ишлаган разведка номини маълум қилди. Турк ахборот воситаларининг билдиришича Рашид Канада разведкаси билан алоқада бўлган. Шунинг учун Европа давлатлари фуқароларини Сурия ерларига – улар Давлат ташкилотига бориб қўшилишлари учун – олиб ўтиб бериш амалиёти ана шу разведка билан ҳамкорликда ва унинг ёрдамида амалга ошган бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас. Бу амалиёт ё шу ташкилот ичига кириб олиш мақсадида амалга оширилган ёки жамоатчилик эътиборини Сурия режими жиноятларидан чалғитиб Давлат ташкилотининг Фарб жамиятларига солаётган хатарига буриш учун бу мавзудан ахборот ва сиёсий жиҳатдан фойдаланиш учун бўлган. Ўз навбатида Канада оппозицияси етакчиси ва янги демократик партиядан депутат бўлиб сайланган аёл Меган Лесли ўз мамлакати разведкасининг Давлат ташкилоти аъзоларини яширинча олиб беришга бош қўшганини тасдиқлади, Канада давлат хавфсизлиги вазири Стивен Блейни эса бу мавзуга шарҳ беришдан у миллий хавфсизликка тааллуқли масаладир деган баҳона билан бош тортди. □</p>		

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУҲБАТИДА

﴿الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنْ فِرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾١٤٣﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَنَّينَ ﴾١٤٤﴾ وَلَكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾١٤٥﴾ وَمَنْ حَيَثُ خَرَجَتْ فَوْلِ وَجْهَكَ شَطَرُ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾١٤٦﴾ وَمَنْ حَيَثُ خَرَجَتْ فَوْلِ وَجْهَكَ شَطَرُ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيَثُ مَا كُنْتُمْ فَوْلُوا وُجُوهُكُمْ شَطَرَهُ لِعَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشُوْهُمْ وَآخْشَوْنِي وَلَا تَمْنَعْنِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهَدُونَ ﴾١٤٧﴾

«146. Биз китоб ато этган кимсалар (яхудий ва насронийлар) уни (Муҳаммад пайғамбарни) ўз фарзандларини таниган қаби танийдилар. (Яъни ўзларининг илоҳий китобларида у ҳақда ўқиганлар). Ва албатта улардан бир гуруҳи билганилари ҳолда ҳақиқатни беркитадилар. 147. Бу ҳақиқат (яъни қибланинг ўзгариши) Парвардигорингиз томонидандир. Бас, шубҳа қилгувчилардан бўлманг! 148. Ҳар кимнинг ўз юзланадиган тарафи бор. Бас, яхши ишларга шошилингиз! Қаерда бўлманг, Аллоҳ сизларни (ҳисоб-китоб) учун келтиради. Албатта Аллоҳ ҳар нарсага қодирдир. 149. Қайси тарафдан чиқсангиз, юзингизни Масжидул Ҳаром томонга буринг! У шубҳасиз Парвардигорингиз (буюрган) ҳақ (қибла)дир. Ва Аллоҳ қилаётган амалларингиздан гоғил эмасдир. 150. Қайси тарафдан чиқсангиз, юзингизни Масжидул Ҳаром томонга буринг! Ва қаерда бўлсангизлар (эй мўминлар), юзларингизни ўша томонга буринг! Токи (айрим) одамлар учун сизларнинг устингизда

хұжжат бўлиб қолмасин. Лекин уларнинг ичида зулм қилгувчилар ҳам борки, сизлар улардан кўрқмангиз. Мендан қўрқингиз! Ва токи сизларга неъматимни комил қилиб беришим ва тўгри йўлга ҳидоят топишингиз учун шундай қилингиз»

[Бақара 146-150]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Аллоҳ Таоло бу оятларда қуйидагиларни баён қилади:

1 – Яхуд ва насороларнинг олимлари ва рухонийлари Мұхаммад ﷺнинг ўзларининг китобларида ваъда қилинган ўша пайғамбар эканликларини ўз ўғилларини билгандек биладилар. Шунга қарамасдан улардан бир гурухи бу ҳақиқатни манманлиги ва саркашлигидан келиб чиқиб яширади.

﴿الَّذِينَ ءاتَيْنَاهُمُ الْكِتَبَ﴾

(*Биз китоб ато этган кимсалар*). Бу сўздан мурод уларнинг олимлари ва рухонийлари. (يَعْرُفُونَهُ عُنِيْ تَانِيْدِيلَار) бунга қаринадир. Билмоқ, танимок ўзларидаги китобдан далил келтира олмоқдир. Бу нарса (عَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَبَ) *Биз китоб ато этган*)дан мурод уларнинг олимлари эканига қаринадир. Уларнинг билишлари ҳақиқийдир. Омиларининг билишлари эса тақлидийдир. Омилар олимлар ва рухонийларга тақлид қиласилар.

2 – Бу ерда Аллоҳ Таоло Ўз пайғамбарига хитоб қилиб, улар яшираётган нарса яъни, уларнинг сизни худди ўз ўғилларидек танишлари (улар айнан шу нарсани яширяптилар) Парвардигорингиз тарафидан бўлган ҳақиқатидир, сиз шу ҳақиқатга ишонишда давом этаверинг, улар билмаганларидан эмас, манманликларидан, саркашликларидан сизга куфр келтиряптилар, бу ҳақиқат уларнинг китобларида битилган, деяпти.

﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَنِ﴾

(*Бас, шубҳа қилгувчилардан бўлманг!*). Яъни, шубҳа қилмаслика давом этаверинг. Тил қоидалариға кўра, бирорвни бир нарсадан қайтариш учун у одам ўша ишни қилаётган бўлиши шарт эмас. Уни шу ҳолатингда давом этавер, деб таъкидлаб қўйиш учун ҳам нотўғри ишдан қайтариш мумкин. Масалан, таълим олаётган кишига, оми бўлиб қолма, десангиз бу билан унга таълим олишда давом этавер, деб таъкидлаб қўйган бўласиз. Бу гапдан унинг

омилиги ва сизнинг уни таълим олишга даъват этаётганингиз англашилмайди.

Шубҳа қилувчилардан бўлманг, дейилган пайтда Пайғамбар ﷺ шубҳа қилмайдиганлар ҳолатида эдилар. Шунга биноан, бу ердаги қайтариш Пайғамбар ﷺнинг шу ҳолатда давом этаверишларини ифодалаяпти, холос.

Бу нарса Аллоҳ Таолонинг мана бу оятларига ўхшайди:

﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكُفَّارِ﴾

«Бас сиз ҳаргиз коғир кимсаларга ёрдамчи бўлманг!» [Қасос 86]

﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

«Сиз ҳаргиз муширик кимсалардан бўлманг!»

[Қасос 87]

Яъни, коғирларга ёрдамчи бўлмасликда, мушириклардан бўлмасликда давом этаверинг. Чунки шу қайтариқ пайтида Пайғамбар ﷺ коғирларга ёрдамчи ҳам, мушириклардан ҳам бўлмаганлар.

3 – Кейин Аллоҳ Таоло бизга яҳудларнинг ҳам, насороларнинг ҳам, мусулмонларнинг ҳам ўз қибласи борлигини билдиряпти ва бизни яхшиликлар қилишда ким ўзар ўйнашга чақирипти. Шунингдек, оят ҳеч ким Аллоҳнинг қудратидан ташқарига чиқа олмаслигини, ким қаерда бўлмасин, ҳаммани Аллоҳ қиёмат кунида йигиб, қилган сабрлари учун мукофотлашини баён қиляпти. Аллоҳ ҳар ишга Қодир. Унинг қўлидан келмайдиган иш йўқ.

﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾

сизларни (ҳисоб-китоб) учун келтиради) (айн қаерда). Шарт маъносини ўз ичига олган зарфи макон. (айн бўлманг, келтиради). Шартнинг жавоби. Яъни, қаерда бўлсангизлар ҳам Аллоҳ сизларни олиб келади. Унинг учун бу иш мушкул эмас.

4 – Кейин Аллоҳ Таоло охирги икки оятда муқимлиқда ҳам, мусофириликда ҳам янги қиблага яъни, Масжидул Ҳаром тарафига юзланишни таъкидлайпти.

﴿وَمِنْ حَيْثُ مَا كُنْتُمْ وَحَيْثُ مَا қاerda bўlсангизлар) (айси тарафдан чиқсангиз). Бу такрорий таъкид дилда қолиб кетган андак изни ҳам ўчириб юборади. Олдинги қиблага қараб бир муддат намоз ўқилди. Энди эса тамом, унга қараб намоз ўқиш бекор қилинди. Шу билан дил хотиржамланиб, Аллоҳ буюрган

тарафга юзланади ва шу ишнинг ҳақлигини, ҳар бир иш учун Аллоҳ жазо ёки мукофот беришини, У Зот ҳамма нарсанинг ҳисоб-китобини қилиб туришини, ҳеч нарса У Зотнинг назаридан четда қолмаслигини билади.

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحَضَّرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ يَبَيِّنَهَا وَبَيِّنَهَا أَمَدًا بَعِيدًا﴾

«Хар бир жон ўз қилган яхши амалларини ҳозири нозир ҳолда күрадиган, ёмон амалларининг эса олис-олисларда қолиб кетишини истайдиган кунни (эсланглар)!» [Оли Имрон 30]

﴿وَمَا أَلَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾

«Аллоҳ қилаётган амалларингдан гоғил эмасдир» [Бақара 74]
5 – Олдинги

﴿قَدْ نَرَى تَقْلِبَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ﴾

«Гоҳо юзингиз самода кезганини қўрамиз» [Бақара 144]
оятида баён қилганимиздек, Пайғамбар ﷺ арабларнинг, хусусан маккалик мушрикларнинг ва яхудларнинг фисқу фасод гапларига барҳам бериш учун Аллоҳ Таолога дуо қилиб, қиблани Байтул Мақдисдан Каъба тарафига ўзгартириб беришини сўрадилар. Араблар, бу пайғамбар ота-бобоси Иброҳим ва Иброҳим қавмининг қибласига қарши чиқяпти, дейишса, яхудлар ваъда қилинган пайғамбарнинг қибласи Байтул Мақдис эмас, Каъба бўлиши керак эди, дейишарди. Аллоҳ Таоло Пайғамбар ﷺнинг дуоларини ижобат қилиб, Каъбани қибла қилиб берди.

﴿فَلَنُوَلِّنَّكَ قِبْلَةً تَرَضَّهَا﴾

«Бас, албатта Биз sizни ўзингиз рози бўлган қиблага бурамиз» [Бақара 144]

Аллоҳ Таоло дастлаб Байтул Мақдис тарафига юзланишни биринчи қибла қилди. Бир неча йиллардан кейин Каъба тарафига юзланишни фарз қилди. Бу ишнинг остидаги ҳикматни Ўзи билади. Мана шу буюк оятлар, хусусан,

﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنَّتْ عَلَيْهَا إِلَّا لِتَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الْرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقِلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ﴾

«Сиз илгари қараган қиблани Биз фақатгина ким пайғамбарга эргашиб, ким орқасига қайтиб кетишини билиши учун қилганимиз, холос» [Бақара 143]

Ва

﴿إِنَّمَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَيْنُكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾

(Токи (айрим) одамлар учун сизларнинг устингизда ҳужжат бўлиб қолмасин. Лекин уларнинг ичида зулм қилгувчилар ҳам борки...) ояти хусусида тадаббур қилиб, мана шу ҳикматдан икки ишни илғаб олгандек бўламиш:

Биринчи иш шундан иборатки, шу иш туфайли шайтон айрим имони заифларнинг қалбларига йўл топиб, қибланинг бундай ўзгариши Пайғамбарнинг ҳақиқий эмаслигига далилdir, деган тушунчани сингдириши мумкин. Шу билан уларнинг имонлари қалқиб, ўзларининг кимликларини фош қилиб қўядилар. Бошқа тарафдан ҳақиқий мўминлар ноҳақиқийлардан ажралиб қоладилар. Улар Пайғамбар ﷺнинг ҳақиқийлигига, ҳамма иш Аллоҳнинг қўлидалигига, У Зотнинг буйруғи ҳақ эканига аниқ ишонгандари туфайли, Байтул Мақдис тарафига бўладими, Каъба тарафига бўладими, бемалол, хотиржам, ҳечам, мутлақо шубҳаланмасдан буйруқни бажариверадилар.

Бу ҳикматдан биз илғаб олгандек бўлган биринчи иш мана шу.

Иккинчи иш ўша мушрик ва яхудларнинг айтиётган гапларидан кўзлаган асл мақсадларини фош этишdir. Улар ҳақиқатни аниқлаш учун эмас, жанжал чиқариш учун, манманлик билан, саркашлик билан шу саволни бердилар. Қибла Каъба тарафига ўзгарганидан кейин ҳам яна бошқа гапларни тўқиб чиқараверганлари бунинг далилиdir.

﴿إِنَّمَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَيْنُكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾

(Токи (айрим) одамлар учун сизларнинг устингизда ҳужжат бўлиб қолмасин. Лекин уларнинг ичида зулм қилгувчилар ҳам борки...) оятида ҳам шу нарса зикр қилинган. Яхудлар ва мушрик араблардан ташкил топган анави золимлар фақат саркашликларидан келиб чиқиб, яна бошқа олдингидан ҳам заифроқ далилларни қидириб топишиди. Қибла ўзгарганидан кейин яхудлар, қибланинг Каъба тарафига ўзгаргани Мұхаммаднинг ўз Парвардигорига итоат этганидан келиб чиқиб эмас, ўз қавмининг динига бўлган мойиллигидан келиб чиқиб юз берди, дейишди. Араблар эса, у ўзининг олдинги қибласи хато эканини англаб, мана энди ота-боболарининг қибласига қайтди, деган гапларни айтишиди.

Қибланинг Байтул Мақдисдан Каъба тарафига ўзгаргани хусусидаги оятларни тадаббур қилиб, бу унинг остидаги

Хикматнинг биз топғандек бўлган айрим тарафлари мана шулар. Унинг яна бошқа буюк-буюк тарафлари ҳам борки, уларни Аллоҳ Таолонинг Ўзи билади.

(الظَّالِمُونَ) улар нарсаларни ўз ўрнига қўймайдиган кимсалар. Шунинг учун ҳам улар ҳужжат бўлишга ярамайдиган ҳужжатлар билан ҳужжатлашадилар. Мақсадлари жанжал чиқариш, холос. Рақибни мот қилиш учун айтилган ҳар бир гап тўғри ёки нотўғри бўлишидан қатъий назар, ҳужжат дейилади. Масалан, Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَالَّذِينَ تُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا أَسْتَحِبَ لَهُ حَتَّى هُمْ دَاهِنُونَ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾

«Аллоҳ (дини) ҳақида уни қабул қилинганидан сўнг (одамларни йўлдан оздириси учун) талашиб-тортишиадиган кимсаларнинг ҳужжатлари (яъни талашиб-тортишишлари) Парвардигор наздида ботил-бехудадир. Уларга (бу дунёда) газаб, (охиратда эса) қатмиқ азоб бордир» [Шўро 16]

Яна айтади:

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَبِ لَمْ تُحَاجُّوْنَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أَنْزَلْتِ الْتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَتَقْلِيْلُ﴾

«Эй аҳли китоб, нима учун Иброҳим хусусида (у бизнинг динимизда бўлган, деб) талашасизлар! Ахир Таврот ҳам, Инжил ҳам ундан кейин нозил бўлгани аниқ-ку?! Ақл юргизмайсизларми?!» [Оли Имрон 65]

Шунинг учун уларнинг мана шу арзимас, заиф гаплари ҳам ҳужжатлар қаторига киритилди. Чунки улар бу гапларни ҳужжат келтириш (рақибни енгиш) мақсадида айтдилар.

Аллоҳ Таоло оятни фақат жанжал чиқариш учун саркашлиқ билан турли хил ҳужжатлар келтираётган ўша нусхалардан эмас, фазлу неъмат соҳиби бўлган Аллоҳдангина қўрқишимизни тайинлаш билан якунлайти. Қибла борасида, шариат борасида бизни ҳақ йўлга бошлаган ҳам, Исломга карши фитна қўзғовчиларнинг тилларини кесган ҳам (мот қилган ҳам) Ўша Зотдир.

﴿وَلَا تَمْ نَعْمَلِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾

(*Ва токи сизларга неъматимни комил қилиб беришім ва тұғри йүлга ҳидоят топишиңгиз учун шундай қилингиз*).

﴿كَمَا أَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتَلَوَّ عَلَيْكُمْ إِيمَانًا وَيُزَكِّيْكُمْ وَيُعَلِّمُكُمْ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُوْنَ ﴾ ١٥١ فَادْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَآشْكُرُوا لِي وَلَا تَكُفُّرُوْنِ﴾

«151. Шунингдек, сизларга ўзларингиздан бўлган, сизларга Бизнинг оятларимизни тиловат қиласдиган, сизларни поклайдиган, сизларга Китоб ва Ҳикматни (Қуръон ва Ҳадисни) ўргатадиган ва билмаган нарсаларингизни билдирган бир пайгамбар юбордик. 152. Бас, Мени эслангиз, Мен ҳам сизларни эслайман ва Менга, шукар қилингиз ва Мени инкор қилмангиз!»

[Бақара 151-152]

1 – Аллоҳ Таоло Ўз фазлу марҳамати ила саркаш кофирларнинг хужжатларини пучга чиқариб, бу Умматни Байтул Ҳаром тарафига юзлантирди. У Зот бу Умматга Аллоҳнинг оятларини тиловат қилиб берадиган, Қуръону суннатни танитадиган, ваҳийдан бошқа йўл билан ўрганиб бўлмайдиган билимларни ўргатадиган, уларни ширк нажасларидан поклайдиган бир пайгамбарни юбориб, фазлу марҳаматининг накадар буюклигини кўрсатди. Худди шунингдек, унга мана бу неъматини мукаммал қилиб берди.

﴿كَمَا أَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا﴾

(Шунингдек, сизларга бир пайгамбар юбордик). Бу жумла олдинги жумла билан bogланган. Коф ҳарфи ташбех – ўхшатиш учун қўлланяпти. Яъни, биз сизларга пайгамбар юбориш билан қандай инъом қилган бўлсак, қиблани кўрсатиб, сакраш кофирларнинг хужжатларини пучга чиқариш билан ҳам ўшандек инъом қилдик.

(يُزَكِّيْكُمْ сизларни поклайдиган). Сизларни ширкдан поклайди(ган).

2 – Охирги оядта Аллоҳ Таоло бандаларини тил билан ҳам, дил билан ҳам, бошқа аъзолар билан ҳам Аллоҳни эслаб туришга буюряпти. Аллоҳни эслаш Аллоҳ рози бўладиган барча воситалар

билан Исломга даъват этишдир. Шунда Аллоҳ уларни улуг савоб билан тақдирлайды. Ҳар икки «Саҳих»да келади:

«مَنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَمَنْ ذَكَرَنِي فِي مَلِإِ مِنَ النَّاسِ ذَكَرْتُهُ فِي مَلِإِ حَيْثُ مِنْ مَلَائِكَةٍ»

«Ким Мени ичида эсласа, Мен ҳам уни ичимда эслайман. Ким Мени бир жамоанинг орасида эсласа, Мен уни унинг жамоасидан яхшироқ жамоа орасида эслайман».¹ Шунингдек, Аллоҳ бандаларини Ўзи берган неъматларга шукр қилишга, уларга нонкүрлик қилмасликка ҳам буюряпти. Токи, бу неъматлар давомли бўлсин.

﴿وَإِذْ تَأَذَّرَ رَبُّكُمْ لِئِنْ شَكَرْتُمْ لِأَزِيدَنَّكُمْ وَلِئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾

«Яна Парвардигорингиз билдирган (бу сўзларни) эслангиз: «Қасамки, агар берган неъматларимга шукр қилсангизлар, албатта (уларни янада) зиёда қилурман. Энди агар куфрони (неъмат) қилсангизлар, албатта азобим ҳам жуда қаттиқдир»» [Иброҳим 7]

(«Ад қўни Ад қўни» мен ҳам сизларни эслайман). Яъни, Мени эслаганинглар учун сизларни савоб билан тақдирлайман. Бу сўз мажозий маънода киноя бўлиб қўлланяпти. Аллоҳнинг бизни эслаши саломга яраша алигидан ташқари бизни яна савоб билан тақдирлашидан ҳам киноядир.

﴿فَإِذْ كُرُونَى أَدْكُرْتُهُمْ﴾

(Бас, Мени эслангиз, Мен ҳам сизларни эслайман). □

⁽¹⁾ Бухорий: 6858, 6982. Муслим: 4832.

САҲОБАИ КИРОМЛАРНИНГ НАБИЙ НИНГ СЎЗЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШГА ҲАРИСЛИКЛАРИ (2)

Қабул қилишдаги шижаат: Анас رض бундай ривоят қиласди: «Росууллоҳ ﷺ Уҳуд куни бир қилични олиб, «**Буни мендан ким олади?**», дедилар. Барча инсон «мен оламан, мен оламан», деб қўл чўзишиди. «**Ким буни ҳаққи билан олади?**», деган эдилар, қавм орқага чекинди. Аммо Симок ибн Хуроша Убу Дужона – мен уни ҳаққи билан оламан, деди. Анас айтади: Симок қилични олиб, мушриклар бошини олишни бошлади» (Имом Муслим ривояти).

Меҳмон қилиш борасида Росууллоҳ ﷺ сўз-амалларини қабул қилиш: Абу Ҳурайра رض ривоят қиласди:

«Росууллоҳ ﷺ олдиларига бир киши меҳмон бўлиб келди. Аёллари олдига одам жўнатгандилар, «сувдан бошқа ҳеч нарсамиз йўқ», дейишиди. Росууллоҳ ﷺ «**Ким бу кишини меҳмон қиласди?**», дедилар. Шунда бир ансорий ўрнидан туриб, мен меҳмон қиласман, деди. Уни олиб, аёли олдига олиб борди ва Росууллоҳ ﷺ нинг меҳмонига икром кўрсатгин, деди. Аёли – болаларимизга берадиган битта егуликдан бошқа ҳеч нарсамиз йўқ, деди. Ансорий – таомингни тайёрла-да, чироғингни ёқ, болаларинг кечки овқат сўрашса, уларни ухлатиб қўй, деди. Аёли таомни тайёрлади, чироғини ёқди ва болаларини ухлатди, сўнг ўрнидан туриб, гўё чироқни тузатаётган бўлиб, уни ўчириб қўйди ва эр хотин ўзларини меҳмонга худди овқат еяётган қилиб

күрсатдилар ва ўзлари оч ётдилар. Эрталаб Росулуллох
олдиларига борганди ул зот

«صَحِّكَ اللَّهُ أَوْ عَجَبَ مِنْ فَعَالَكُمَا»

«Иккалангизнинг ишларингиздан Аллоҳ қулди ёки ажабсинди», дедилар. Шунда Аллоҳ Азза ва Жалланинг

وَيُرَثُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَأَتَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةً وَمَنْ يُوقَ شَحَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

«Гарчи ўзларида эҳтиёж бўлса-да, ўзларини қўйиб (ўзгаларни) ийсор-иҳтиёр қилурлар. Кимки ўз нафсининг баҳиллигидан сақлана олса, бас, ана ўшалар нажот топгуви зотлардир» [Ҳашр 9]

деган ояти нозил бўлди» (Имом Бухорий ривояти):

Одатни тарқ этиш тўғрисида Росулуллоҳ сўз-амалларини қабул қилиш: Анас (رضي الله عنه) ривоят қилади: «Мен Абу Убайда, Абу Талҳа ва Убай ибн Каъбларга гул билан хурмодан тайёрланган шароб қўйиб бериб турардим. Шунда мусаллас ҳаром қилингани тўғрисида хабар келди. Абу Талҳа – туринг эй Анас, шаробни тўкиб ташланг, деди, мен тўкиб ташладим» (Имом Муслим ривояти).

Хатто бурилиб қарамаслик тўғрисида ҳам Росулуллоҳ сўз-амалларини қабул қилиш: Абу Хурайра (رضي الله عنه) ривоят қилади:

«Росулуллоҳ (رضي الله عنه) Хайбар куни لَا تُعْطِيَنَ الرَّاِيَةَ غَدَارَجُلًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَىٰ يَدِيهِ»

«Ушбу рояни Аллоҳ ва Росули севган инсонга бераман, Аллоҳ унинг қўли билан фатҳ беради», дедилар. Умар ибн Хаттоб айтади: «Мен амирликни севмасдим, аммо ўша куни бундан мустасно бўлди: зора мен чақирилиб қолсам, деган илинжда унга ўзим тирмашдим. Аммо Росууллоҳ ﷺ Али ибн Абу Толибни чақирдилар ва рояни унга бериб бундай дедилар: «Пиёда юриб боринг ва то Аллоҳ сизга фатҳ бермагунча, бурилиб қараманг», дедилар. Али бироз юрди, сўнг тўхтади, бурилиб қарамади ва – эй Росууллоҳ, нимага асосан бу одамларга қарши жанг қиласай? деди. Росууллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«قَاتِلُهُمْ حَتَّىٰ يَشْهُدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ، فَقَدْ مَنَعُوا مِنْكُمْ دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ»

«Уларга қарши то ла илаҳа иллаллоҳ, Мұхаммадур Росууллоҳ, дея гувоҳлик бермагунларича жанг қилинг, қачон гувоҳлик берсалар, демак, сиздан ўз қонлариниу молларини сақлаб қолган бўладилар, бироқ молларидан бериладиган ҳақни адо этадилар ва ҳисоб-китоблари Аллоҳга ҳавола бўлади» (Имом Муслим ривояти). □

АБУ СУФЁН ИБН ҲОРИС

«أَبُو سُفْيَانُ بْنُ الْحَارِثِ سَيِّدُ فِيَانِ الْجَنَّةِ»

«Абу Суфён ибн Ҳорис жаннат ўғлонлари сайиидидир» (Мұхаммад Росулуллох ﷺ).

Икки шахс ўртасидаги алоқаларнинг узилиб-уланиш ҳолати жуда кам учрайди. Аммо Мұхаммад ибн Абдуллох ﷺ билан Абу Суфён ибн Ҳорис ўртасидаги алоқанинг узилгандан сўнг боғланиши бағоят мустаҳкам бўлди. Дарҳақиқат, Абу Суфён Росулуллох ﷺнинг бир йилда туғилган тенгдоши ҳамда тенгкур ўртоғи бўлган. Унинг отаси Ҳорис билан Росулуллох ﷺнинг оталари Абдуллоҳ билан отанинг (Абдулмуттолибнинг) пушти камаридан бўлганлар. Бундан ташқари, Абу Суфён Набий ﷺнинг эмикдоши ҳам бўлган. Иккаласини Ҳалима Саъдия хоним ўз кўкракларидан эмизган. Булардан ташқари Абу Суфён Росулуллох ﷺнинг нубувватларидан олдин қайноқ дўсти ва ул зотга жуда-жуда ўхшаш инсон бўлган. Сиз нубувватдан илгари Мұхаммад ибн Абдуллох билан Абу Суфён ибн Ҳорислардан ҳам бир-бирига яқин қариндошни ва бир-бирига чамбарчас боғлиқ икки дўстни кўрганмисиз ё эшитганмисиз?! Шунинг учун ҳам Росулуллох ﷺ даъватларини қабул қилишда ва ул зотга тезроқ эргашишда Абу Суфёндек суръатли инсон бўлмайди, дея гумон қилинган эди. Бироқ башоратчилар гумони аксинча бўлиб чиқди.

Дарҳақиқат, Росулуллох ﷺ даъватни намоён этиши ва қариндош уруғларини огоҳ этиши биланоқ, Абу Суфёнда ул зотга нисбатан нафрат ва гина олови аланга олиб, дўстлик душманликка, қариндошлиқ ётликка, биродарлик ашаддий қаршиликка айланди...

Росулуллоҳ Робби амрини баралла баён қилган пайтда Абу Суфён ибн Ҳорис Қурайшнинг энг номи чиққан сўзомол ва энг улуг мартабали шоирларидан бири эди. Шунинг учун Росулуллоҳга қарши курашда, даъватларига душманлик қилишда қиличию тилини ишга солди, Ислом ва мусулмонларга озор беришда, ўлдиришда барча кучини сафарбар қилди. Қурайш Набий ﷺга қандай уруш олиб борган бўлса, бу уруш

оловининг ўтин қаловчиси Абу Суфён бўлди, мусулмонларга қандай азоб-уқубатлар етказган бўлса, Абу Суфён унда асосий рол ўйнамай қолмади. Росууллоҳи масхара қилишда ўз шерияти шайтанатини ишга солди, тилига эрк берди. Ул зот ҳаққиларига шармсиз ифлос уят сўзларни айтди...

Абу Суфённинг Набий ﷺга бўлган адовати қарийб йигирма йилгача чўзилди ва бу орада ул зотга қарши маккорлик зарбаларининг бирортасини қолдирмай қўллади, мусулмонларга ҳар турли озорларни етказди, гуноҳлари оқибатини зиммасига ортди...

Абу Суфён тақдирига Исломга кириш Макка фатҳ этилишидан бир оз олдин ёзилди. Ушбу Исломга кириш қиссаси шу даражада таъсири бўлди, у тўғрисида бутун сийрат китоблари тўлиб тошди, бутун тарих зарвақларига битилди. Келинг, яххиси, Исломни қабул қилиши ҳикоясини унинг ўзидан тинглайлик. Чунки буни унинг ўзи чукурроқ ҳис этган ва унинг ўзи яхшироқ сифатлай олади:

Ислом масаласи мустаҳкам қарор топиб, Росууллоҳнинг Маккани фатҳ қилиш сари йўналишлари тобора кенг тарқалгани сари, бу кенг дунё мен учун тор бўла бошлади. Мен – энди қаён бораман, ким билан дўстлашаман, ким билан бирга бўламан, дея ўйлайвердим! Кейин аёлим ва фарзандларим олдига келиб, Маккадан чиқиб кетишум учун менга керакли нарсаларни ҳозирланг, Муҳаммаднинг келиши яқин, мен мусулмонлар кўлига тушсам, ўлдирилмай қолмайман, дедим. Улар бундай дейиши: Ўйлаб кўришингиз фурсати етмадими, ахир, арабу ажам аллақачон Муҳаммадга итоат қилмоқдалар, динини қабул қилдилар, сиз бўлсангиз ҳануз адovatингизда қаттиқ турибсиз, ҳолбуки, уни қўллаб-қувватлаш ва ёрдам беришга энг муносиб инсон сиз эдингизку?! Улар Муҳаммад динига киришимга хайриҳоҳлик қилишдан, унга тарғиб этишдан тўхтамадилар ва ниҳоят, Аллоҳ қалбимни Исломга очди.

Дарҳол ўрнимдан турдим-да, хизматкорим Мазкурга бизга туюю отларимизни ҳозирла, дедим. Ўзим билан бирга Жаъфарни олиб, Макка билан Мадина ўртасидаги Абво томон шошилинч ўйлга тушдик. Менга Муҳаммад ўша ерда, деган хабар келган эди. Абвога яқинлашганимизда, бирор мени таниб қолмасин ва

Росууллоҳ олдилариға етиб бориб, Исломга кирганимни ул зотнинг хузурида эълон қилмасимдан бурун мени ўлдириб қўймасин деб, юзимни ниқоблаб олдим. Шундай фикрлаб тургандим, Росууллоҳ улов устида юриб бораётганига кўзим тушди. Олдилариға бориб, қаршилариға турдим ва юзимни очдим. Менга кўзлари тушиши биланоқ, танидилар... танидилар-у, юзларини бошқа томонга буриб олдилар... Юз бурган томонга ўтгандим, яна бошқа томонга буриб олдилар, ўша томонга ҳам ўтгандим, яна бошқа томонга буриб олдилар ва бу ҳол кўп такорланди...

Мен Набий ﷺ нинг олдилариға боришим биланоқ, Исломга кирганимдан хурсанд бўладилар, саҳобалари ҳам ул зотнинг хурсандчилигига шерик бўладилар, деган ўйда қатъий эдим. Лекин мусулмонлар Росууллоҳ ﷺ мендан юз бурганларини кўришгач, ҳаммалари қовок уйиб олдилар: Абу Бакр учраганди, мендан қаттиқ юз бурди, Умар ибн Хаттоб қалбини менга очармикин, деган умид билан боққандим, унинг мендан юз буриши дўстининг юз буришидан ҳам ўтиб тушди, ҳатто у ансорлардан бирини менга қарши гижгижлади ҳам... Анзорий менга – хой Аллоҳнинг душмани, Росууллоҳ ﷺ ва асхобларига озор берган сен эдинг, сенинг Набийга бўлган душманлигинг кўлами ер юзининг ғарбу шарқигача етиб борган эди, деди. Бу анзорий мени тахқирлаш ва сўкишни, бақиришни тўхтатмади, мусулмонлар ҳам мен томон кўзларини ўқрайтириб қарашни тўхтатмадилар, кўнгилларига мен билан бир учрашиш ниятини тувишди...

Шу пайт амаким Аббосга кўзим тушди, унга илтижо билан боқиб, бундай дедим: Амаки, Росууллоҳ ﷺ қариндошлигим, битта шараф ва битта қавмда эканлигим боис, орзуим, у кишини Исломга кирганим билан хурсанд қилиш эди... Ўзингиз нима қилаётганларини кўриб турибсиз, ул зот билан мен тўғримда гаплашиб кўринг, зора мендан рози бўлсалар. Аббос бундай деди: Аллоҳ ҳаққи, ул зот сендан юзларини ўғирганини кўрганимдан сўнг, энди ҳеч қачон ул зот билан бу тўғрида гаплашмайман, бироқ қандайдир қулай фурсати бўлиб қолса, майли. Чунки мен Росууллоҳ ﷺ ни жуда хурмат қиласман ва ул зотдан ҳайбатланаман.

Мен дедим: Амаки, унда мени кимга бор, дейсиз, мени кимга топширасиз?! дедим. У – мендан эшитадиганингни эшитдинг, бошқа гапим йўқ, деди. Мен оғир аҳволда қолдим, қаттиқ ғамга ботдим... Шунда амакиваччам Али ибн Абу Толибни кўриб қолдим. Унга ишимни айтгандим, у ҳам амаким Аббоснинг гапларини гапирди...

Шунда амаким Аббос ёнига қайтдим ва бундай дедим: Амаки, агар сиз менга Росулуллоҳ ﷺ нинг қалбларини бўшатиб бера олмасангиз, у холда, мени сўкаётган ва одамларни сўкишга чақираётган ҳалиги кишини мендан тўхтатиб кўйинг, дедим. У – унинг кимлигини менга сифатлаб бер, деган эди, сифатлаб бердим. У Нуаймон ибн Ҳорис Нажжорийку, деди ва олдига одам юбориб, у орқали бундай деди: эй Нуаймон, Абу Суфён Росулуллоҳ ﷺ унга ғазаб қилаётган бўлсалар, бир кун келиб ундан рози бўлишлари ҳам мумкин, бас, ундан тийилинг. Унга шундай дейишдан тўхтамай, ахiri тийилди ва шу соатдан бошлаб, уни тилимга олмайман, деди.

Росулуллоҳ Жаҳфа (Макка билан Мадина оралиғидаги жой)га кўндилар. Шунда мен ул зотнинг манзили остонасига ўтириб олдим, ёнимда ўғлим Жаъфар тик турди. Ул зот манзилларидан чиқаётиб, менга кўзлари тушгач, бошларини четга бурдилар, мен ул зотнинг розиликларини олишимдан ноумид бўлмадим ва ҳар сафар бирор манзилга қўнсалар, остоналарига ўтириб олишдан, қаршимга ўғлимни тик тургизиб қўйишдан тўхтамадим. Ул зот мени кўрсалар, юзларини бурадилар. Анча вақт шундай қилишда давом этдим... Бу иш менга машаққат туғдириб, қийналиб колганимдан сўнг аёлимга бундай дедим: Аллоҳ ҳаққи, ё мендан Росулуллоҳ ﷺ рози бўладилар, ёки ўғлимни етаклаб, бошим оқкан томонга жўнайман, очлик ва ташналиқдан ўлиб кетганимиз бўлсин. Бу қасамим Росулуллоҳ ﷺ га етиб боргач, менга кўнгиллари юмшади... Чодиридан чиқиб, менга кўзлари тушгач, аввалгидан анча юмшоқ назарда боқдилар ва табассум қилишларини умид ҳам қилдим. Кейин Росулуллоҳ ﷺ Маккага кириб борганларида мен ҳам лашкарлари билан кириб бордим, масжидга кирганларида ёнида бирга чиқдим, ҳеч қачон ажралмадим.

Хунайн куни келгач, араблар Набий ﷺ га қарши урушга илгари ҳеч учратилмаган даражада кўп аскар тўплашди, илгари ҳеч учратилмаган даражада катта тайёргарлик кўришди, Ислом ва мусулмонларни йўқ қилишга аҳд қилишди. Росууллоҳ өзарга қарши асхоблари билан қўшин тортиб чиқдилар, мен ҳам ул зот билан бирга чиқдим. Мушрикларнинг жуда катта қўшинини кўриб, Аллоҳ ҳаққи, мен илгари Росууллоҳ өзарга кўрсатган қанча адоватим бўлса, ҳаммасини бугун бадалини тўлаганим бўлсин, Набий ﷺ га ўз таъсирили ишимдан Аллоҳни ва ул зотни рози қиласиган нарсани кўрсатганим бўлсин, дедим.

Томонлар ўзаро тўқнашгач, мушриклар қўли мусулмонлардан баланд келиб, мусулмонларга заифлик ва муваффақиятсизлик ета бошлади, одамлар Набий ﷺ ёнларидан узоқлашдилар ва мағлубиятга учрашимизга бир баҳя қолди... Шунда карасам, ота-онам фидо бўлсин – Росууллоҳ жангоҳ ўртасида кулранг хачирлари устида буюк забардаст қоя янглиғ событ туриб олиб, қилич ўйнатардилар ва ўзларини, атрофидагиларни буюк забардаст қоя янглиғ ҳимоя қилиб, ғазабнок шер каби жанг килардилар...

Ана шунда мен отимга иргиб чиқдим-да, қиличим қинини синдириб ташладим, Аллоҳнинг Ўзи билди, мен Росууллоҳ өзини ҳимоя қилиб ўлмоқни истадим... Амаким Аббос Набий ﷺ нинг хачирлари узангисидан олиб, ҳимоя қила бошлади, мен ул зотнинг иккинчи томонига жойлашиб олиб, ўнг қўлимга қиличимни олиб Росууллоҳни мудофаа қилдим, чап қўлим билан эса, ул зотнинг уловларини ушлаб турадим... Росууллоҳ Душманга қаттиқ ҳужум қилаётганимни кўриб, амаким Аббосдан «бу ким?», дея сўрадилар. Бу биродарингиз ва амакиваччангиз Абу Сүфёндир, энди ундан рози бўлинг ё Росууллоҳ, деди. Шунда Росууллоҳ «албатта розиман, Аллоҳ менга қилган барча душманликларини мағфират қилсин», дедилар.

Росууллоҳнинг мендан рози бўлганидан хурсанд бўлиб, бошим кўкка етди ва уловда турган оёқларини ўпгандим, ул зот менга боқиб «биродарим, умрим ҳаққи, туринг ўрнингиздан, жанг қилинг», дедилар. Росууллоҳ өзининг бу сўzlари жасоратим оловини ёқди, мен мушрикларга ҳамла қилиб,

жойларидан силжитиб ташладим, мен билан мусулмонлар ҳам ҳамла қилдилар ва бир фарсах нарига суриб, ҳар ён тарқатиб ташладик».

Абу Суфён ушбу Ҳунайн кунидан бошлаб Набий ﷺ нинг ризои жамилига эришдилар, гўзал сухбатларига мушарраф бўлдилар. Бирок у ўтмишда ул зотга қилган ишлари учун ул зотдан ҳаё қилгани ҳамда хижолат бўлгани сабабли ҳеч қачон юзларига тик боқмадилар. Дарҳақиқат, Абу Суфён жоҳилият пайтида Аллоҳнинг нуридан узоқда ва Китобидан маҳрумликда ўтказган қора кунлари учун алам бармоғини тишлаб, туну кун Куръони Каримдан бош кўтармай тиловат қилди, Куръон аҳкомларидан тафақкуҳ этди, ваъзларидан насиҳат олди, дунё ва унинг матоларидан юз ўғирди, бутун тану жони билан Аллоҳга юзланди. Росулуллоҳ ﷺ уни бир куни масjidга кираётганида кўриб, Оиша ﷺга «бу ким биласизми, ё Оиша?!», дедилар. Оиша ﷺ – йўқ, ё Росулуллоҳ, деди. Ул зот бундай дедилар: «Бу амакиваччам Абу Суфён ибн Ҳорисдир, қаранг, у киши бугун масjidга энг биринчи киряпти, ундан энг биринчи чиқяпти ва шиппагидан кўзларини узмаяпти».

Росулуллоҳ ﷺ рафиқи Аълога реҳлат қилганларида Абу Суфён ул зотга боласидан айрилган она мисол қаттиқ қайғурди, суюкли дўст мисоли йифлади, энг сара марсиялардан шундай бир қасида битдики, кишини изтироб ва қайғуга ғарқ қилади, ҳасрат ва надоматда қовуради...

Форук ﷺ нинг Халифалик замонида Абу Суфён ажали яқинлашганини сезди. Сезгач, ўз қўллари билан ўзига қабр қазиди. Орадан уч кун ўтмасдан, худди ваъда қилинганидек, вафоти келди. У аёли, фарзандлари ва аҳлига боқиб, бундай деди:

Мен учун йиғламанг. Аллоҳ ҳаққи, Исломга кирганимдан бошлаб, ҳеч бир гуноҳга илашганим йўқ.. Шундан сўнг унинг покиза жони узилди, жанозасини Форук ﷺ ўқиди, Абу Суфёндан ажралганлари учун у ҳам, сахобаи киромлар ҳам қайғуга чўмдилар. Унинг вафотини Ислом ва мусулмонлар учун улкан кулфат, деб ҳисобладилар. □

ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН ҚАЛБЛАРГА ОРОМ БЕРИНГ ХУЛАФОИ РОШИДИНЛАР БОҒЛАРИ

Набий ﷺ хулафои рошидин ﷺлар йўлига эргашишга буюрдилар. Масалан, Термизий ва бошқалар саҳиҳ санад билан ривоят қилган ҳадисда бундай келган:

«فَعَلَيْكُمْ بِسْتَيْ وَسُنَّةِ الْحُلَفاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِيِّ، تَمَسَّكُوا بِهَا وَاعْضُوا عَلَيْهَا
بِالْتَّوَاجِدِ»

«Менинг суннатим ва мендан кейинги ҳидоят топган рошид халифалар суннатига риоя қилинг, уни маҳкам ушланг ва оғизтишлар билан тишлангиз».

Нафсларимиз тӯғри ибрат олишга ва тӯғри ўзгартиришга интилиш учун биз улар тутган позицияга нақадар муҳтожмиз бугун. Чунки улар энг яхши мисол ва амал қилинадиган ибратдирлар. Уларнинг ҳаётлари ҳукм юритиш ва мусулмонлар ишларини бошқаришга чамбарчас боғланган. Росулуллоҳ ﷺ бизнинг сийратимиз ҳам уларнинг муаттар сийратларидан бўлишига буюрдилар.

Бизга йўлчи ўлдузга айланиши, улар хақида шубҳалар даф бўлиши учун ҳамда уларга ўхшашимиз билан даъват нимаю даъво нима эканини ажратиб олишимиз учун «ал-Ваъй» журнали мазкур ҳадис орқали ҳамда яшаб турганимиз воқеликка асосан, уларнинг позициялари боғига киришга рағбат қилди. Бу позициялари маҳкам амал қилиш, даъватни етказиш, бошқарув ва ғамхўрлик хақидадир.

(2)

Умар ибн Хаттоб ﷺ

У кишининг тўла исми шарифлари Умар ибн Хаттоб ибн Нуфайл ибн Абдулуззо Қурайший Абу Ҳафсадир. Набий ﷺ у кишига Форук, дея тахаллус қўйганлар. У кишининг онаси Ҳантама бинти Ҳишом ибн Муғирира Махзумия бўлиб, Абу Жаҳл Амр ибн Ҳишомнинг опаси бўлади. Умар ﷺ хулафои рошидинларнинг иккинчиси ва мўминлар амири, деб аталган биринчи кишидир. Жоҳилиятда Қурайш қаҳрамонларидан, шарафли зотларидан бири бўлган. У ўртасида воситачилик ҳам қилганлар, қози олдида уларни ҳимоя қилиб гапирганлар, улар қўндиришни исташган кишини қўндириб берганлар. Исломга ҳижратдан олдин кирдилар ва Набий ﷺ билан кўп ҳодисаларнинг гувоҳи бўлдилар. Набий ﷺ у кишини бир нечта сарияларга бош қилиб жўнатдилар. Абу Бакр Сиддик ﷺ вафот этган куни

халифаликка байъат қилиндилаар. Халифаликни шахсан Сиддиқнинг тавсиялари билан ва мусулмонлар ўртасида маслаҳат қилиниб, улар рози бўлғанларидан сўнг олдилар. Абу Бакр ўз замонасида у кишига козилик ишини топширилар ва бу билан Форук Исломдаги биринчи қози ҳисобландилаар. У кишининг козилик даврида хусуматлашган кишилар учрамади. Чунки имоннинг ва исломий биродарликнинг кучлилиги одамларни хусуматлашишга қўймас эди. Одамлар қачон ихтилофга борсалар, фатво сўрардилар ва фатво берган саҳобаларнинг фатвосига риоя килардилар. Ислом қудратга тўлиб, шавкати мустаҳкам бўлгач, Форук қалбларни Исломга ошно қилиш учун закот ажратишни бекор қилдилар. Куч билан фатҳ қилинган ерларни хирож тўлашга мажбур қилдилар, бу ерларни ўлжа қилганлар ўртасида тақсимлаб бермадилар, буни фарз бўлган жиҳодни тўла адо этишлари учун шундай қилдилар, балки ўз эгаларига қайтариб бериб, унинг хирожини мусулмонларнинг ҳаққи қилиб белгиладилар.

У киши биринчи бўлиб набавий ҳижрий сана тарихини бошладилар, киримларни ҳисоб китоб қилиш учун биринчи бўлиб Исломдаги девонларни форсий услубда қайд этдилар. Маош олувчи кишиларга уларнинг Исломга биринчи кирганларини эътиборга олган ҳолда маош бериш учун мусулмонлар Байтулмолидан маблағ ажратдилар. У кишининг замонида дирҳамга кисроча нақш зарб қилинган эди, унга «الحمد لله» сўзини, баъзиларига «الله علی ع», яна баъзиларига эса «محمد رسول الله» сўзларини қўшдилар. Муртадлар урушида асирга олинган аёлларни ўз қариндошларига қайтардилар ва «мен асирга олиш араблар учун ҳақорат бўлиб қолишини истамадим», дедилар. Ароқ ичган кимсага кирқ дарра урилар эди, у киши саксон дарра уриладиган қилдилар. Вақтинчалик (мутъа) никоҳни ҳаром қилдилар. Оналарга ўз фарзандларини сотишни тақиқладилар. Ун учун алоҳида идора очдилар ва у ерга ун, хурмо қоқи, арпа шовла, майиз ва бошқа зарурий емишларни келтириб, ёлғиз қолган кишиларни таъминладилар. Хуфтон намозига чиққанларида ўзи билан сут олиб олардилар ва масjidга йигилганларни айланиб юзларига қараб чиқардилар, кечки овқатни единギзми, деб сўрардилар, агар емаган бўлса, ташқарида уни овқатлантириб қўярдилар. Ўзининг махсус нозирлари бўлиб, улар орқали қўшин ахволини ва шаҳарларга тайинланган омиллари ахволларини текшириб турадилар. Бирорта шаҳардан вакиллар келса, ахволлари, нарх-наволари ҳақида сўрар, юрт аҳли ва уларнинг амирлари қай ахволдалиги ҳақида суриштирадар эдилар. Амирлар

олдига заифлар кира олишяптими, амирлар бетоблар ҳолидан хабар оляптими, деб сўрадилар, агар «ҳа», деган жавоб олсалар, Аллоҳга ҳамд айтардилар, мабодо «йўқ», деган жавоб олсалар, унга «кўзингни оч», дея мактуб юборардилар. Бирор омилни ишга тайинласалар, унга тўрт нарсани шарт қилиб қўядилар: арғумоқ отлар минмаслик, қимматбаҳо либослар киймаслик, илик емаслик, ўзига саройбон қўймаслик. Бир куни тош ва гипсдан қурилаётган уй олдидан ўтиб қоладилар ва «бу уй кимники», деб сўрайдилар. Унинг Баҳрайнга тайинлаган омилининг уйи эканини айтишади. Шунда у «Бу дирҳамлар албатта ўз жавобгарлиги билангина чиқиши керак эди?» (яъни бу омил оладиган маош бу уйни куришга етмайди), деди ва омил молларини фуқарога тақсимлаб бердидар. Умар замонида Шом, Ироқ, Куддуси Шариф, Мадоин, Миср, Араб Ярим Ороли, Хуросон, Кармон, Сижистон, Кипр фатҳ қилинди.

Халифалик даврида Исломда ўн иккита минбар-кафедра очдилар. Макка билан Мадина ўртасида йўллар қурди, бу йўллардан юрувчилар учун сувлар ўтказдилар. Унга Умму Ҳаким бинти Ҳорис – ҳой Умар, Аллоҳдан қўрқинг, дейди. Ҳозир бўлганлардан бири уни уришга ҳозирланади, шунда Умар уни қайтариб, бундай дейдилар: «Кўйиб беринг, гапирсын, Аллоҳ ҳаққи, агар улар гапирмасалар, уларда яхшилик йўқ, агар биз кулоқ тутмасак, бизда яхшилик йўқдир». Умар бундай дердилар: «Агар Фурот қиргогида бир тия йўқолиб қолса, бу хақда Аллоҳнинг сўраб қолишидан қўрқаман». Яна бундай дердилар: «Менга энг суюкли инсон айбларимни кўрсатган инсондир». Хайбар яхудийларини Шомга, Нажрон насронийларини эса Куфага кўчирганлар ва «Араб Ярим Оролида икки дин жамланмайди», деганлар. 25 зул-ҳижжа ойи чоршанба куни бомдод намозида имомлик қилаётган пайтда Муғириб ибн Шўъбанинг хизматкори Абу Лўйлў Феруз Форсий томонидан суиқасд қилиндилар. Суиқасд натижасида вафот топдилар ва Росууллоҳ дафн қилинган равзαι шарифада Абу Бакр ёнига дафн қилиндилар. Халифалик муддати ўн йилу олти ой бўлди. Росууллоҳ Умар хақида

«إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ»

— «Аллоҳ ҳақиқатни Умарнинг тилига маҳкам жойлаштириб қўйган», дедилар. Абу Бакр — қуёш Умардан ҳам яхшироқ инсонга кулиб боқсан эмас, деганлар. Умар олтмиш уч ёшларида вафот этганлар. □

АХМАД МАНСУР: ИХВОННИНГ ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТИГА ЖОСУСЛАР КИРИБ ОЛГАН ВА У КЕКСА ВА МАНФААТПАРАСТ ЕТАКЧИЛАР БИЛАН ТҮЛИБ ЁТИБДИ

Ал-Жазира телеканалидаги таниқли журналист Аҳмад Мансур ўзининг «Фейсбук»даги расмий саҳифасида айтишича «Ихвон жамоатининг халқаро ташкилотига оламдаги маҳсус хизматлар томонидан ёриб кирилган». Унинг таъкидлашича «Иордания маҳсус хизмати Истроилнинг Моссади ва «ЦРУ» билан мустахкам ҳамкорликда Ихвонул Муслиминнинг халқаро ташкилотига кириб олиш Ихвонул Муслиминнинг Иорданиядаги собиқ бош назоратчиси Абдулмажид Зунайбот орқали амалга оширилган. Зунайбот ўтган яқин ҳафталарагача Ихвоннинг халқаро ташкилоти шўроси аъзоси бўлиб келди». Мансурнинг яна таъкидлашича Зунайбот ўтган йиллар давомида бу халқаро ташкилот раҳбарияти йиғинларида бўлаётган ишлар тафсилотларини Иордания маҳсус хизматига етказиб турган. Бу маҳсус хизмат ўз навбатида ўзидағи барча маълумотларни «ЦРУ», Моссад ва Миср маҳсус хизматидаги шерикларига етказиб турган. Мансур изоҳ бериб бундай деди: «Шунга биноан демак бу халқаро ташкилот ўзидағи бор нарса билан суқилиб кириб олинган ташкилотга айланаб қолди». Мансур бундай деб қўшимча ҳам қилди: «Халқаро ташкилот ичидан муҳосабанинг ва ҳукмрон уставнинг йўқлиги Зунайботга ўхшаган шахсларга – унинг Иордания маҳсус хизмати билан бир неча йиллардан бери алоқада эканлиги маълум эканлигига қарамай – ташкилот аъзоси бўлиб олиш имконини берди в у жамоатни ичидан емирувчига айланди. Муҳосаба ва шаффофликнинг йўқлиги, соқолни ўпиш ва отахонлик сиёсати, яхши гумонда бўлиш сабабли у ўз ўрнида қолдирилди, охири бу шармандали факт юзага чиқди. Бу Зунайбот бир неча ҳафта олдин Иорданиядаги Ихвоннинг янги вужудини тузишини талаб қилган пайтда юз берди. Бу вужуд уларнинг ўтган асрнинг қирқинчи йилларидан бери мавжуд бўлиб келган вужудларини бекор қиласар эди». Мансур Ихвоннинг янги раҳбариятига насиҳат қилиб «Ихвонул Муслиминнинг халқаро ташкилоти деган шилемшиқ, қотиб қолган вужудни қайта кўриб чиқишига, айникса у – Мансурнинг гапи бўйича – Ихвондаги обрўпараст ва бўш мансабларни хоҳловчи кексалар ва манфаатпаратлар клубига айланаб қолгани учун уни қайта кўриб чиқишига» чакиради. Мансур «Бу халқаро ташкилотнинг воқе ҳаётда ҳеч қандай фаол роли ва сезиларли ютуклари йўқ, зеро унда узоқни кўра олиш ва аниқ рол йўқ, чунки Ихвоннинг энг катта мусибати муҳосабанинг, шаффофликнинг ва муассасаликнинг йўқлигидир, бу ахвол Камол Ҳалбовий каби шахсга бу халқаро ташкилотга олдинроқ

суқилиб кириб олиш имконини қилиб берди, балки у бир неча йилларгача бу ташкилот расмий нотиги бўлиб қолди, у турли хил бузгунчиликларни қилиб келмоқда, лекин ҳеч қандай хисоб сўраш ёки жазолаш йўқ, бу аҳвол ундан бошқаларни ҳам унинг йўлини тутадиган қилиб қўйди, муҳосаба йўқлиги шароитида шундай бўлмоқда» деб кўрсатиб ўтди. Мансур сўзини давом эттириб бундай деди: «Агар Ихвоннинг янги раҳбарияти ислоҳ қилишни истаса ҳам бу ерда суқилиб кириб олинганилиги исботланган вужуд мавжудлиги шароитида ҳеч қандай ислоҳот бўлмайди ва бу вужуд кекса ёшдагиларнинг клуби бўлишдан бошқа ҳеч нарсани қилолмайди. Бу кексаларнинг баъзилари ўзларини низом хизматчилари ва ибодатхона қўриқчилари деб билишади. Энди агар бу Аллоҳнинг даъвати бўлса у ҳолда Аллоҳ Ўз даъватига кафилдир ва унинг учун уни муҳофаза қиласидиган, уни фикр, илм ва идора жиҳатидан янгилайдиган ва уни одамлар ўртасида ёядиган кишиларни юборади». Мансур яна бундай деди: «Агар ислоҳотчилар ва Ихвоннинг янги раҳбарияти Миср ичкариси ва ташқарисида ўз ожизлиги сабабли Умматни мана шу жарлик сари тортиб кетган ва Ҳалбовий, Харбовий, Ҳабиб, Зунайбот ва бошқалар каби фасод шахсларни (бу шахсларнинг баъзилари ҳамон жамоат ичидан мансабларни эгаллаб туришибди) етиштириб чиқаришга олиб келган жамоат ичидаги фасод феодалларга ва нотўғри иш тутишларга қарши ички инқилоб ясашга харакат қиласидиган бўлса Ихвон ёшларидан кўпчилиги ана шу кимсаларнинг шармандали ишларини исмлари ва маълумотлар билан бирга оммага нашр қилиш учун бир катта кампанияни тайёрлайдилар. Айниқса ана шу кимсаларнинг ҳиди ҳар ёққа таралиб кетган экан ва уларнинг қиссалари тиллардан тилларга кўчиб юрган экан, яқин орада эса ахборот воситаларида ҳам тарқалиши мумкин экан, шундай бўлиши аник».

Ал-Ваъй: Аҳмад Мансур Ихвон ҳолати ҳақида айтган нарсалар тўғри уюшиш тариқати тутилмаганининг табиий натижасидир. Тўғри уюшиш тариқати ўзгариш ясаш амалиётига оид аниқ карашни, исломий ақидага бўйсунишни, бу ақидадан келиб чиққан ҳукмларга қаттиқ амал қилишни, бу ҳукмларни бутун тафсилотлари билан ҳақ ва тўғрилик ўлчови қилиб олишни фарз қилиб юклайди. Энди агар фикрий етакчилик йўқ бўладиган ҳамда унинг ўрнини фикрий етакчиликдан йироқ бўлган шахслар етакчилиги эгаллайдиган бўлса одамларнинг манфаатлари, тарафкашликлари ва ҳавоий хоҳишлиари бир-бири билан тўқнашиб, ўзаро низолашадиган бўлишади ва Ислом унга бегона бўлган шахсий ғаразларга эришиш учун восита қилиб олинадиган бир қуруқ шиорга айланиб қолади. □

ЕВРОПА АМЕРИКАГА ҚАРШИ ОСИЁ МОЛИЯ УЮШМАСИ БИЛАН БИТТА САФДА ТУРИБДИ

Франция, Германия ва Италия Осиё Инфраструктура Инвестиция банкига таъсисчи аъзолар сифатида кириш истагида эканликларини тасдиқлади. Бу истак Британия молия вазирлиги Хитойга шу банкнинг таъсисчи аъзоларидан бири бўлиш ҳакида талабнома тақдим этганини эълон қилганидан кейин билдирилди. Француз ташки ишлар вазирлигининг билдиришича Франция, Германия ва Италия Осиё банкининг таъсисчи аъзолари рўйхатига кириш ҳамда халқаро шериллар билан кучли ҳамкорлик қилиш истагидадир. Шунингдек улар, идора, қарзлар, умумий лойиҳалар соҳаларида ва бошқа соҳаларда энг олий меъёрларга қаттиқ амал қиласиган аппаратни таъсис этишга ҳаракат қилиш истагидадир. Европадаги асосий давлатларнинг Осиё банкига кўшилиш истаги, айниқса Америка бу молиявий уюшмага Британиянинг кўшилишини танқид қилганидан кейин кузатувчилар эътиборини тортди. Бу кўшилиш шунга ўхшаш вазифаларни бажарадиган Халқаро Банк чангали остидан чиқишига зимдан уриниш хисобланади. Чунки Халқаро Банкни асосан АҚШ маблағ билан таъминлайди ва унга хукмонлик килади. Америка Халқаро Банк орқали оламдаги кўп давлатлар устидан ўз хукмонлигини ўрнатган. Шунинг учун Америка кузатувчилар келтирган нарсаларга кўра Хитойнинг бу борадаги уринишлари Кўшма Штатларнинг олам банк системасидаги хукмонлигига зарба етказишини мақсад килган бир хийладан бошқа нарса эмас деб хисобламокда. Шунинг учун ҳам Кўшма Штатлар ўзининг регионал иттифоқчиларини, жумладан Австралия, Жанубий Корея ва Японияни бу лойиҳадан узок туришга кўндиришга уринди, уринибина колмай балки Америка идораси Британиянинг Хитой томонидан қўллаб-куватланаётган янги ривожланиш банкининг таъсисчи аъзоларидан бири бўлиш ҳакидаги таклифидан ташвишга тушганини ҳам билдириди.

«Файнэншл Таймс» газетаси шу тўғрида ўзи нашр қилган бир хисоботда таъкидлашича бу ерда Оқ уй кулуарларида Британия хатти-харакатидан норозилик ҳолати бор. Хисоботда Америка идорасидаги бир масъулнинг куйидаги гаплари келтирилган: «Британия қарори Кўшма Штатлар билан маслаҳатлашмасдан қабул қилинган». Ўша Америка масъули яна бундай деди: «Биз баъзи давлатларнинг Хитой билан тўла тил топишишидан ташвишдамиз». Америка собиқ президенти Жорж Бушнинг иқтисодий маслаҳатчиси Пиппа Мальмгрен эса Би-Би-Сига бундай деди: «Американинг Британия режасини танқид қилишлари кутилмаган иш бўлди». У қўшимча қилиб «Кўшма Штатларнинг Британияни очиқ танқид қилиши ғалатидир» деди. Лекин Британия бош вазири Дэвид Кэмерон Америка танқидларига қарши бундай деб рад жавоби берди: «Бу ерда шундай бир вактлар бўладики уларда бизнинг ишларга бўлган муносабат билдириш йўлларимиз турлича бўлиши мумкин». Британия молия вазири Жорж Осборн ҳам молия вазирлиги томонидан чиқарилган баёнотда «Британиянинг Осиё инфраструктура инвестиция банкига таъсис боскичида кўшилиши Британия ва Осиёдан ҳар бирини биргаликда инвестиция ётқизиш ва ривожланишга эришишнинг бир нодир фурсати билан таъминлаши мумкин» деб таъкидлади.

Ал-Ваъй: Европа қилаётган ишлар ва оламдаги кўпгина масалалар борасида у кўраётган чоралар унинг АҚШ сиёсатларидан бўғилиб, тўйганини аниқ кўрсатиб турибди. Чунки Американи факат ўзининг манфаатларига эришишгина қизиктириради, бошқаси уни қизиктирумайди. Агар Американинг оламдаги стратегик шериги бўлган Европанинг ҳоли шу экан Америка худди куллардек муомала қилаётган, ёмон азобларни етказаётган, бойликларини талаб-ташиб кетаётган ва бўлиб ташлаб тарқоқ қилиб юбораётган мусулмонлар ҳакида нима деса бўлади... Ахир мусулмонларга Америкага қарши бош кўтариш, унинг малайларини йўқ қилиш ва унинг томирини ўзларининг юртларидан тамоман қирқиб ташлаш возиб эмасми! □